

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ

MERKEZ BANKASI

ÜÇ AYLIK BÜLTEN

SAYI: 2021 / I

ÜÇ AYLIK BÜLTEN

Sayı: 2021/I

I: ÖNSÖZ

2021 yılı Nisan ayında yayınlanan IMF Küresel Ekonomik Görünüm Güncelleme raporunda küresel ekonomik büyüme oranı için yapılan tahminler bir önceki rapora kıyasla yukarı yönlü revize edilmiş ve 2021 yılı için yüzde 6 ve 2022 yılı için ise yüzde 4,4 büyüme gerçekleşeceği tahmin edilmiştir. OECD ise Covid-19 özel yayınında küresel ekonomik büyüme oranında iyileşme gerçekleşmesinin 'Herkes güvende olana kadar, kimse güvende değildir' sloganı paralelinde salgının tüm dünyada sonlandırılmasına bağlı olduğunu belirtmiştir. Bu çerçevede salgını sonlandırmak için dünya nüfusunun yüzde 50 ile yüzde 75'i arasında aşılması gerektiğine ve bu sebeple aşılmanın hızlı ve tüm ülkelerde eşit bir şekilde yapılmasının önemine vurgu yapılmıştır.

TCMB Para Politikası Kurulu (PPK) 2021 yılı Mart ayında gerçekleştirdiği toplantısında bir haftalık repo faiz oranı olan politika faizinde 200 baz puan artışa giderek yüzde 17'den yüzde 19'a yükseltmiştir. 15 Nisan 2021 tarihinde gerçekleştirilen PPK toplantısında ise herhangi bir değişiklik yapılmamış ve enflasyonda kalıcı düşüşe işaret eden güçlü göstergeler oluşana kadar politika faizinin enflasyonun üzerinde bir seviyede tutulmaya devam edileceği açıklanmıştır.

2021 yılı ilk çeyreğinde ülkemizde bir önceki aya göre enflasyon oranları Ocak, Şubat ve Mart aylarında sırasıyla yüzde 0,48, yüzde - 0,02 ve yüzde 1,39 olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılının ilk çeyreğinde, bir önceki yılın aynı ayına göre enflasyon Ocak ayında yüzde 13,65, Şubat ayında yüzde 12,93 ve Mart ayında ise yüzde 13,97 olmuştur. 2021 yılı Mart ayı sonunda yıllık fiyat artışının en yüksek olduğu sektörler yüzde 34,87 ile mobilya ve ev aletleri, yüzde 21,39 ile sağlık ve yüzde 18,29 ile ulaştırma kalemleridir. 2021 yılı Mart ayı sonu itibarıyla en düşük fiyat artışı ise yüzde 5,07 ile eğlence ve kültür kaleminde olmuştur.

2021 mali yılının birinci çeyreğinde bütçe gelirleri 1.614,6 milyon TL ve bütçe giderleri ise 1.843,8 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Böylelikle, 2021 yılı birinci çeyreğinde kamu maliyesi 229,2 milyon TL açık vermiştir. Bütçe gelirleri içerisinde en büyük paya sahip vergi gelirleri kalemi bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 8,6 düşüş yaşayarak 976,2 milyon TL olmuştur. Bütçe gelirleri içinde ikinci en yüksek paya sahip olan vergi dışı gelirler kalemi ise 2020 yılı aynı döneminde 544 milyon TL seviyesinde iken, 2021 yılı birinci çeyreğinde 488,4 milyon TL seviyesine düşmüştür. Böylelikle, vergi gelirleri ve vergi dışı gelirler kalemlerinin toplam bütçe gelirleri içindeki payları sırasıyla yüzde 60,5 ve yüzde 30,2 olmuştur. 2021 yılı birinci çeyreğinde bütçe giderleri içerisinde en büyük paya sahip ilk iki kalem ise cari transferler ve personel giderleri olup, sırasıyla 805,0 milyon TL ve 708,1 milyon TL olarak gerçekleşmişlerdir. İlgili kalemlerin toplam bütçe giderleri içindeki payı ise cari transferler için yüzde 43,7 ve personel giderleri için ise yüzde 38,4 olmuştur.

2021 Mali Yılı Bütçe Yasası, Türkiye Cumhuriyeti'nden alınacak hibe, yardım ve kredilerin yanı sıra 830 milyon TL net iç kaynak yaratılarak bütçe giderlerinin karşılanmasını öngörmektedir. Maliye Bakanlığı, birinci çeyrekte, yılın tamamında yapılması öngörülen net iç borçlanma tutarının yaklaşık yarısını gerçekleştirmiş, geriye kalan üç çeyrek için net 419 milyon TL borçlanma imkânı kalmıştır. 2021 yılı içinde, Covid-19 salgının etkilerine karşı, bütçede yer almayan önlem paketlerinin uygulamaya konduğu da göz önüne alındığında finansman ihtiyacını azaltacak tedbirler alınması gerektiği değerlendirilmektedir.

KKTC Ticaret Dairesi tarafından açıklanan dış ticaret verilerine göre 2020 yılı dördüncü çeyreğinde ihracat ve ithalat rakamları sırasıyla 18,5 milyon ve 331,1 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılı toplam rakamları ise ihracatta 101,1 milyon ABD doları, ithalatta ise 1.220,6 milyon ABD doları olmuştur. 2020 yılında bir önceki yıla göre toplam ihracat yüzde 22,6 artış gösterirken, toplam ithalatta ise yüzde 23,1 düşüş gerçekleşmiştir. İhracatın ithalatı karşılama oranlarına bakıldığında 2019 ve 2020 yıllarında sırasıyla yüzde 5,19 ve yüzde 8,28 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

2021 yılı ilk çeyreğinde bankacılık sektörünün aktif toplamı bir önceki çeyreğe göre yüzde 6,82 artarak 54.052 milyon TL'ye yükselmiştir. Bankacılık sektörü aktif toplamı bir yıllık dönemde ise yüzde 28,69 artış göstermiştir. 2021 yılı Mart ayı itibarıyla sektörün aktif toplamı içerisindeki en büyük payı yüzde 55,45 ile brüt krediler, ikinci en büyük payı ise yüzde 29,22 ile nakit ve nakit benzeri kalemler oluşturmuştur. 2021 yılı Mart ayı itibarıyla işletme kredileri 19.929,9 milyon TL ile krediler içerisinde birinci sırada yer alırken, 6.512,4 milyon TL ile tüketici kredileri ikinci sırada yer almaktadır. Sektörün pasif toplamı içerisinde yüzde 82,84 ile en büyük pay kalemi olan mevduat ise 2021 yılı ilk çeyrek itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 7,15 artarak 44.774,9 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. Türlerine göre bankacılık sektörü mevduat toplamına bakıldığı zaman, 32.055,9 milyon TL ile tasarruf mevduatı, mevduatın vade dağılımına bakıldığı zaman ise yüzde 52,32 ile 1 ay vadeli mevduat en büyük paya sahiptir. Bankacılık sektöründe mevduatın krediye dönüşüm oranı 2021 yılının ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 1,89 puan azalarak yüzde 66,93 seviyesine gerilemiştir.

Bankacılık sektöründe TP mevduatın, TGA hariç TP krediye dönüşüm oranı 2021 yılı Mart ayı itibarıyla bir önceki çeyreğe göre yüzde 91,89'dan yüzde 87,49'a gerilerken, YP mevduatın TGA hariç YP krediye dönüşüm oranı yüzde 50,83'ten yüzde 51,53'e yükselmiştir. TP ve YP mevduatın TGA hariç krediye dönüşüm oranı 2020 yılı Mart ayında sırasıyla yüzde 78,14 ve yüzde 55,56 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılı boyunca TP mevduatın TP krediye dönüşüm oranında artış yaşanırken, YP'de ise düşüş gerçekleşmiştir.

Bankacılık sektörünün sermaye yeterliliği standart rasyosu (SYSR) 2021 yılının birinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 0,02 puanlık bir artışla yüzde 10 olan yasal sınırın üzerinde, yüzde 15,93 düzeyinde gerçekleşmiştir. Banka grupları bazında incelendiğinde SYSR, kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 13,76, özel sermayeli bankalarda yüzde 12,40 ve şube bankalarında ise yüzde 21,50 olarak gerçekleşmiştir.

2021 yılı birinci çeyreği itibarıyla seçilmiş ekonomilere ve KKTC ekonomisine dair güncel temel göstergelerin yer aldığı ve KKTC bankacılık sektörünün genel görünümünün detaylı şekilde yansıtıldığı bu bültenin konuya ilgi duyanlara fayda sağlamasını umar, hazırlanmasında emeği geçen çalışanlarımıza teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Rifat GÜNAY

Başkan

KKTC Merkez Bankası, 2021 / I

Adres

Bedreddin Demirel Caddesi,
Lefkoşa - KKTC

Yazışma Adresi

P.K. 857, Lefkoşa-KKTC

Telefon

0392 - 611 5000

Faks

0392 - 228 5240

0392 - 228 2131

Web Sitesi

<http://www.mb.gov.ct.tr>

E-posta

ileti@kktcmerkezbankasi.org

Bu bültende yayımlanan istatistiki bilgilerin bir kısmı geçici verilerden derlenmiştir. Önceki bültenler ve/veya internet sitemizdeki veriler ile karşılaştırıldığında farklılıklar görmek mümkündür. Kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla hazırlanan bu bülten kanıt gösterilmek suretiyle KKTC Merkez Bankası'ndan herhangi bir hak veya değişiklik talebinde bulunulamaz.

Bu yayının tüm hakları saklıdır. Sadece, ticari amaçlı olmayan eğitim, araştırma vb. çalışmalarda kaynak gösterilerek kullanılabilir.

II: KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AMB/ECB	Avrupa Merkez Bankası
ATM	Otomatik Vezne Makinesi/Bankamatik
BPP	Bankalararası Para Piyasası
BoE	İngiltere Merkez Bankası
Brexit	Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'nden çıkışı
DPÖ	Devlet Planlama Örgütü
DTÖ	Dünya Ticaret Örgütü
EA 19	Avro Bölgesi
EUROSTAT	Avrupa İstatistik Ofisi
ESA	Avrupa Hesaplar Sistemi
Fed	ABD Merkez Bankası
FOMC	ABD Merkez Bankası Açık Piyasa İşlemleri Komitesi
GLP	Geç Likidite Penceresi
GSMH	Gayrisafi Milli Hâsıla
GSYH	Gayrisafi Yurt İçi Hâsıla
IMF	Uluslararası Para Fonu
KGF	Kredi Garanti Fonu
KKTCMB/Banka	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükte İşletme
MB	Merkez Bankası
MDC	Menkul Değerler Cüzdanı
MMK	Mevduat Munzam Karşılıkları
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
ONS	Birleşik Krallık Ulusal İstatistik Ofisi
OPEC	Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü
OVP	Orta Vadeli Program
PMI	Satın Alma Yöneticileri Endeksi
PPK	Para Politikası Kurulu
RAV	Risk Ağırlıklı Varlıklar
RG	Resmi Gazete
SYSR	Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TL/TP	Türk Lirası
TGA	Tahsili Gecikmiş Alacaklar
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜFE	Tüketici Fiyatları Endeksi
UBB	Uluslararası Bankacılık Birimi
UEA	Uluslararası Enerji Ajansı
YP	Yabancı Para
YEP	Yeni Ekonomik Program
Yİ-ÜFE	Yurtiçi Üretici Fiyatları Endeksi
\$/USD	Dolar, ABD doları
€/EUR	Euro, Avro
£/GBP	Sterlin

III: TANIMLAR

Brüt Krediler: Krediler + Tahsili Gecikmiş Alacaklar

Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler: Nakit Değerler + MB'den Alacaklar + Bankalardan Alacaklar + BPP işlemlerinden Alacaklar

İÇİNDEKİLER

I: ÖNSÖZ	i
II: KISALTMALAR	v
III: TANIMLAR	v
İÇİNDEKİLER	vii
IV: TABLO LİSTESİ	ix
V: GRAFİK LİSTESİ	xi
1 ULUSLARARASI GELİŞMELER	1
1.1 Genel Görünüm ve Güncel Gelişmeler	1
1.2 Seçilmiş Ülkelerdeki Ekonomik ve Finansal Görünüm	2
1.2.1 Büyüme	2
1.2.2 Enflasyon	3
1.2.3 Politika Faizleri	4
1.2.4 Döviz Kurları	5
2 İSTİHDAM VE FİYATLAR	7
2.1 İstihdam	7
2.2 Enflasyon	8
3 DIŞ TİCARET VE TURİZM	11
3.1 İhracat ve İthalat Gelişmeleri	11
3.2 Turizm	14
4 BÜTÇE GELİŞMELERİ	17
4.1 2021 Yılı birinci Çeyrek Sonuçları	17
4.2 Gelirler	17
4.3 Giderler	18
4.4 Bütçe Uygulama Sonuçları	19
4.5 Finansman Dengesi	20
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER	23
5.1 Bankacılık Sektörünün Genel Görünümü	23
5.1.1 Finansal Derinleşme	23
5.1.2 Bankacılık Sektörünün Performans Rasyoları	23
5.1.3 Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma	24
5.1.4 Banka, Şube, Personel ve ATM Sayısı	24
5.2 Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu	26
5.2.1 Aktif / Pasif Yapısındaki Gelişmeler	27
5.2.2 Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	29
5.2.3 Krediler	30
5.2.4 Menkul Değerler Cüzdanı	32

5.2.5	Mevduat.....	33
5.2.6	Özkaynaklar.....	36
5.3	Para Arzı.....	37
5.4	Bankalararası Para Piyasası Genel Görünüm	38
5.5	Kredi Kartları Azami Faiz Oranları	41
6	<i>FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ</i>.....	43
6.1	Sermaye Yeterliliği.....	43
6.2	Tahsili Gecikmiş Alacaklar	44
6.3	Aktif ve Özkaynak Kârlılığı.....	46
EK A.	<i>EKONOMİK KARARLAR</i>.....	47
EK B.	<i>İSTATİSTİKİ VERİLER</i>	51
EK C.	<i>NOTLAR</i>	91

IV: TABLO LİSTESİ

Tablo 1.1: GSYH Tahminleri	2
Tablo 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Genel Görünüm (kişi)	7
Tablo 2.2: Aktif Münhal Kayıtlarının Genel Görünümü (kişi)	7
Tablo 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (% Değişim, 2015=100)	10
Tablo 3.1: İhracat ve İthalat.....	11
Tablo 3.2: Önemli İthal Malları (ABD doları).....	12
Tablo 3.3: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (yüzde pay).....	13
Tablo 3.4: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (yüzde pay)	14
Tablo 3.5: KKTC'ye Hava ve Deniz Yolu ile Gelen Yolcu Sayısı	14
Tablo 3.6: Aylar İtibarıyla Kara Kapılarından Uyruklarına Göre KKTC'ye Yapılan Girişler.....	16
Tablo 3.7: Uyruklara Göre Konaklayan Kişi Sayısı ve Gecelemeler	16
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL).....	17
Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL).....	17
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL).....	18
Tablo 4.4: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL)	19
Tablo 4.5: Finansman Dengesi (Milyon TL)	20
Tablo 4.6: KKTC Maliye Bakanlığı'nın KKTC Merkez Bankası Aracılığı ile Gerçekleştirdiği TL DİBS İhaleleri	21
Tablo 5.1: Performans Rasyoları	23
Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)	24
Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler.....	24
Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi	25
Tablo 5.5: ATM Sayısındaki Gelişmeler	25
Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL)	26
Tablo 5.7: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yüzde Dağılımı (%)	27
Tablo 5.8: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)	28
Tablo 5.9: Krediler ve Mevduatın TP-YP Dağılımı (%)	28
Tablo 5.10: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)	29
Tablo 5.11: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL).....	30
Tablo 5.12: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL)	33
Tablo 5.13: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL)	34
Tablo 5.14: Mevduatın Vade Dağılımı (%)	35
Tablo 5.15: Mevduatın Büyüklüğüne Göre Dağılımı (Milyon TL)	35
Tablo 5.16: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL).....	36
Tablo 5.17: Para Arzı Verileri (Milyon TL)	37
Tablo 5.18: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi.....	38
Tablo 5.19: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000)	39
Tablo 5.20: Ortalama Faiz Oranları (%)	40
Tablo 5.21: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%).....	41
Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar(Milyon TL)	43
Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre Seçilmiş Bazı Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)	45
Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları (%).....	46
Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası.....	47
Tablo A.2: Ekonomik Kararlar – Yasal Düzenlemeler	48
Tablo B.1: KKTCMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)	52
Tablo B.2: KKTCMB Likit Varlıklar (TL)	53
Tablo B.3: KKTCMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullanılan Krediler (TL)	54
Tablo B.4: KKTCMB Nezdindeki Mevduat ve Zorunlu Karşılık (TL)	55
Tablo B.5: KKTCMB Döviz Kurları (Ay Sonu)	56
Tablo B.6: Çapraz Kurlar	57

Tablo B.7: KKTCCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%).....	58
Tablo B.8: KKTCCMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%).....	59
Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%).....	60
Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%).....	61
Tablo B.11: Karşılıksız Çekler.....	62
Tablo B.12: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL).....	63
Tablo B.13: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)	64
Tablo B.14: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	65
Tablo B.15: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	66
Tablo B.16: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL).....	67
Tablo B.17: Krediler - Kamu Özel Ayırımı (Milyon TL).....	68
Tablo B.18: Büyüklüklerine Göre Toplam Kredilerin Dağılımı (Milyon TL)	69
Tablo B.19: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL).....	70
Tablo B.20: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%).....	71
Tablo B.21: Bankacılık Sektörü Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL).....	72
Tablo B.22: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	73
Tablo B.23: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	73
Tablo B.24: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)	74
Tablo B.25: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)	74
Tablo B.26: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	75
Tablo B.27: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)	75
Tablo B.28: Para Arzı (Milyon TL).....	76
Tablo B.29: Bankacılık Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar	77
Tablo B.30: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler	78
Tablo B.31: Gayrisafi Yurt İçi Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)	79
Tablo B.32: Gayrisafi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı	80
Tablo B.33: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)	81
Tablo B.34: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%).....	81
Tablo B.35: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları)	82
Tablo B.36: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim	82
Tablo B.37: KKTC ve T.C. Enflasyon Oranları.....	83
Tablo B.38: Tüketici Fiyatları Endeksi (2015 = 100)	83
Tablo B.39: Asgari Ücret Gelişmeleri	84
Tablo B.40: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları	85
Tablo B.41: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (ABD doları)	86
Tablo B.42: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (ABD doları)	87
Tablo B.43: KKTC'ye Giriş Yapan Yolcuların Limanlara Göre Dağılımı.....	88
Tablo B.44: 2019 - 2020 Yıllarında Kara Kapılarından Yapılan Toplam Girişler (Kişi Sayısı)	88
Tablo B.45: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı.....	89

V: GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkelerin GSYH Büyüme Oranları (Önceki Çeyreğe Göre)	3
Grafik 1.2: Seçilmiş Ülkelerin Enflasyon Oranları	4
Grafik 1.3: Seçilmiş Gelişmiş Ülkelerin MB Politika Faiz Oranları	4
Grafik 1.4: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti	5
Grafik 1.5: Döviz Kurları Değişim Oranları (2 Ocak 2013 =100)	5
Grafik 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Dönemsel Dağılım	7
Grafik 2.2: Başvurular - Münhaller - Yerleştirilenler	7
Grafik 2.3: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranı	8
Grafik 2.4: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı	8
Grafik 2.5: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı	8
Grafik 2.6: 12 Aylık Ana Harcama Gruplarına Göre Enflasyon Oranları	9
Grafik 3.1: İthalat ve İhracat	12
Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ihracat + ithalat), Dış Ticaret Dengesi (ihracat - ithalat)	13
Grafik 3.3: 2021 Yılında Gelen Yolcu Sayısının 2019 ve 2020 Yılları ve Son 5 Yıllık Ortalamalarla Karşılaştırılması	15
Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Yatak Doluluk Oranı (%)	15
Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi	15
Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL)	17
Grafik 4.2: Bütçe Gelirlerinin Dağılımı (Yüzde pay)	18
Grafik 4.3: Bütçe Giderlerinin Dağılımı (Yüzde pay)	18
Grafik 4.4: Çeyrek Bazda Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı	20
Grafik 4.5: Yıllar İtibarıyla Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı	21
Grafik 4.6: T.C. Yardım ve Kredilerinin GSYH'ye Oranı (%)	22
Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%)Kaynak: KKTOMB, DPÖ	23
Grafik 5.2: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi	25
Grafik 5.3: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%)	27
Grafik 5.4: Banka Gruplarının Sektörün Aktif Toplamındaki Payları (%)	28
Grafik 5.5: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi	29
Grafik 5.6: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Banka Gruplarına Göre Payları (%)	29
Grafik 5.7: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	30
Grafik 5.8: Bankacılık Sektörü Kredileri TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	30
Grafik 5.9: Banka Gruplarına Göre Brüt Kredilerin Payları (%)	31
Grafik 5.10: Kredi Tutarlarının Toplam Krediler İçindeki Payı (%)	31
Grafik 5.11: Kredilerde Vade Yapısı (Milyon TL)	31
Grafik 5.12: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL)	32
Grafik 5.13: Menkul Değerler Cüzdanı Toplamları ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim	32
Grafik 5.14: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanının Payları (%)	33
Grafik 5.15: Mevduatın Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi (%)	34
Grafik 5.16: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi	34
Grafik 5.17: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark	36
Grafik 5.18: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı	36
Grafik 5.19: TP ve YP Mevduatın Kredilere (TGA Hariç) Dönüşüm Oranı	36
Grafik 5.20: M2'nin Bileşenlerinin Payları	37
Grafik 5.21: M3'ün TP - YP Yüzde Dağılımı	38
Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu	43
Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar	43
Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerdeki Artış Oranları (Önceki Çeyreğe Göre)	44
Grafik 6.4: Bankacılık Sektörünün Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı	44
Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi	44
Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı	45
Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA	46

1 ULUSLARARASI GELİŞMELER

1.1 GENEL GÖRÜNÜM VE GÜNCEL GELİŞMELER

IMF tarafından 2021 yılı Nisan ayında yayınlanan Küresel Ekonomik Görünüm raporunda, 2021 ve 2022 yıllarında daha önceki raporda öngörülenden daha hızlı bir toparlanma beklendiğinden bahsedilmektedir. Bu sebeple, küresel ekonomik büyüme oranı için yapılan tahminler bir önceki rapordakilere kıyasla yukarı yönlü revize edilmiştir. IMF Nisan ayı raporunda 2020 yılında küresel ekonomi için yüzde 3,3 daralma tahmini yaparken, 2021 yılında küresel büyümenin yüzde 6 ve 2022 yılında ise yüzde 4,4 gerçekleşeceğini öngörmektedir.

Küresel Ekonomik Görünüm raporunda tüm bölgelerde ve farklı gelir gruplarındaki ülkelerde hızlı toparlanmalar görüldüğünden bahsedilmektedir. Ancak, aşılama hızındaki farklılıklar, hükümetler tarafından sağlanan desteklerin kapsamı ve turizme bağlılık gibi yapısal faktörler nedeniyle ülkeler arasındaki toparlanma hızlarının farklılık gösterdiği vurgulanmıştır. Örneğin, gelişmiş ekonomiler arasında Amerika Birleşik Devletleri'nin Covid-19 öncesi GSYH düzeyine 2021 yılında ulaşması beklenirken, gruptaki diğer ülkelerin Covid-19 öncesi seviyelere 2022 yılında yaklaşacağı öngörülmektedir. Aynı şekilde, gelişmekte olan ekonomiler arasında Çin Halk Cumhuriyeti'nin Covid-19 öncesi seviyeye 2020 yılında dönmüş olmasına rağmen gruptaki diğer ülke ekonomilerinin 2023 yılına kadar bu duruma gelmesi beklenmemektedir.

IMF raporunda sanayi, hizmetler gibi farklı sektörlerdeki toparlanma hızlarının da farklılık gösterdiğinden bahsedilmektedir. Rapora göre, evden çalışmayı destekleyen ürünlere olan güçlü talep ve salgın sürecinde dayanıklı tüketim mallarına (özellikle otomobillere) olan bastırılmış talebin 2020 yılı ikinci yarısından sonra serbest bırakılması, ilgili dönemden bugüne görülen küresel toparlanmanın temel etkenlerinden biri olmuştur. Ayrıca, kısa süreli ve senkronize bir çöküşün ardından endüstriyel üretimin de salgın öncesi seviyelere yükseldiği belirtilmiştir. Diğer taraftan raporda temasın yoğun olduğu hizmetler sektöründe talebin düşük seviyelerde kaldığına vurgu yapılmıştır. Hizmetler sektörü 2020 yılının Mayıs ve Haziran aylarında birçok ülke ekonomisinin yeniden açılması ile sürpriz bir toparlanma yaşamış olsa da, bu

durum 2020 yılının son aylarında ikinci bir salgın dalgasının ortaya çıkması ile ortadan kalkmıştır. Seyahat, sanat, eğlence, spor, konaklama ve perakende sektörleri salgının başlangıcından günümüze kadar kapasitelerinin oldukça altında faaliyet göstermişlerdir. IMF raporunda bu durumun salgın kontrol altına alınana kadar aynı şekilde devam edeceği belirtilmiştir.

OECD tarafından hazırlanan Covid-19 özel yayınlarında Covid-19 salgınına karşı aşılama hızının, küresel salgını sonlandırmada çok önemli olduğunun altı çizilmektedir. OECD, salgının bütün dünyada sona erebilmesi için dünya nüfusunun yüzde 50 ile yüzde 75'inin aşılama gerektğini öngörmektedir. Söz konusu hedefe ulaşabilmek adına aşı için üretim ve dağıtım kapasitesi oluşturmanın, yeni bir aşığı uygun maliyetli hale getirmenin, aşılar ilk olarak kimin erişmesi gerektiğine iyi karar verilmesinin ve büyük ölçekli aşılama kampanyaları planlamanın önemli olduğuna vurgu yapılmıştır.

OECD 'Herkes güvende olana kadar kimse güvende değildir' sloganı doğrultusunda salgını sona erdirmenin bütün dünyayı ilgilendiren bir sorun olduğuna dikkat çekmekte olup, bu zorluğu aşmanın yolunun aşıların ülkeler arasında ve içinde eşit bir şekilde dağıtılmasından geçtiğini vurgulamaktadır. Aşının eşit bir şekilde dağıtılmasının adil ve etkili olacağı, böylelikle tüm ülkelerde ve bölgelerde daha güçlü ve daha hızlı bir küresel ekonomik iyileşmeden tüm dünyanın kazançlı çıkacağı vurgulanmaktadır.

Dünya Bankası tarafından 2021 yılı Nisan ayında yayınlanan Küresel Aylık (Global Monthly) raporunda küresel PMI göstergelerinin Mart ayında geniş tabanlı bir artış kaydettiğinden ve bu durumun küresel büyüme ivmesinin devam ettiğine işaret ettiğinden bahsedilmektedir. Rapora göre küresel bileşik PMI, 2021 yılı Mart ayında 54,8 seviyesine yükselmiştir.

Dünya Bankası 2021 yılında yayınladığı Dünya Gelişim Raporu – Daha İyi Hayatlar İçin Veri raporunda, verinin yeni alanlarda yaratıcı bir şekilde kullanımı ile ortaya çıkan inovasyonların herkesin hayatını değiştirecek nitelikte olduğundan bahsedilmektedir. İlgili raporda, verinin ülke ekonomilerinin kalkınmasını iyileştirmek için daha etkili bir şekilde kullanılmasına odaklanması gerektiğinden bahsedilmektedir. Ayrıca, farklı sektörler

tarafından toplanan verilerin diğer sektörler tarafından yaratıcı bir şekilde tekrar kullanılmasının özellikle yoksul ülkelerdeki halklar için daha kritik önemde olduğuna vurgu yapılmıştır.

Dünya Bankası raporunda, verilerin bir ülkenin ekonomik gelişimine katkıda bulunmasının üç kurumsal yolu olduğundan söz edilmektedir. İlk yol, kanıta dayalı politika oluşturmayı ve iyileştirilmiş hizmet sunumunu desteklemek için verilerin hükümetler ve uluslararası kuruluşlar tarafından kullanılmasıdır. İkinci yol, verilerin hükümet politikalarının etkilerini izleyebilmek adına sivil toplum ile kamusal ve ticari hizmetleri izleyip bunlara erişmelerini sağlamak için bireyler tarafından kullanılmasıdır. Üçüncü yol ise, verilerin özel firmalar tarafından üretim sürecinde kullanılarak öncelikle kendi büyümelerini ve sonrasında ise ülkelerinin ekonomik büyümesini desteklemelerinin sağlanmasıdır.

Tablo 1.1: GSYH Tahminleri

	2019	2020 ³	2020 ⁴	2021 ¹	2021 ²
IMF	2,8	3,3	-3,3	3,4	6,0
Dünya Bankası	2,3	2,5	-4,3	2,6	4,0
OECD	2,7	2,4	-3,4	3,3	5,6

Kaynak: OECD, Dünya Bankası, IMF

¹ İlgili yılın ilk tahmini.

² İlgili yılın son tahmini.

³ Covid-19 salgını öncesi son tahmin.

⁴ Covid-19 salgını sonrası son tahmin.

Dünya Gelişim raporunda belirtildiği üzere veri kullanımına bir diğer örnek ise Covid-19 salgını sürecinde ortaya çıkmış, birçok ülke virüs yayılımını önlemek için özel sektör tarafından oluşturulan cep telefonu sinyal verilerini kullanmıştır. Kişilerin konum verileri izlenerek kilitlenmeler sırasında hareketlilik modelleri oluşturulmuş ve hastalıklı kişilerle temas takibi daha iyi yapılmıştır. Örneğin, Gambiya'daki politika yapıcılar 2020 yılı Mart ve Mayıs aylarında cep telefonlarındaki çağrı ayrıntısı kayıtlarını (CDR) toplulaştırarak kullanmış ve insanların idari sınırlar arasındaki hareketini gösteren haritalar oluşturmuşlardır. Bu haritalar, kapanmaların hareketi azaltmada ne ölçüde başarılı olduğunun anlaşılmasına yardımcı olmuş ve kapanma tedbirlerine uyulmamasına sebep olan faktörlerin belirlenmesinde ve buna göre plan yapılmasında da etkili olmuştur. Örneğin, Gambiya'da haritalar kapanmanın yoksul bölgeleri orantısız bir şekilde etkilediğini ve bu alanları hedefleyen yardım çalışmalarına ihtiyaç olduğunu göstermiştir.

1.2 SEÇİLMİŞ ÜLKELERDEKİ EKONOMİK VE FİNANSAL GÖRÜNÜM

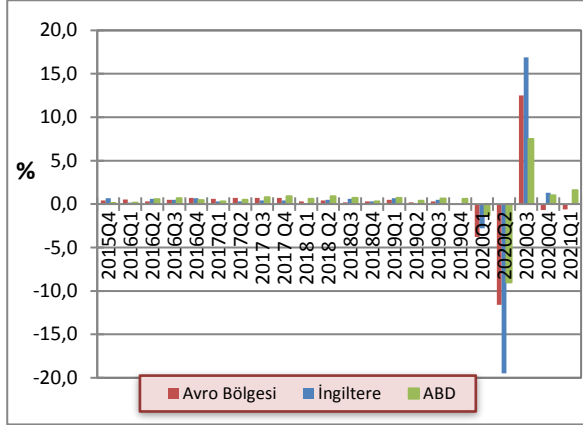
1.2.1 BÜYÜME

ABD ekonomisi, Ekonomik Analiz Bürosu tarafından açıklanan öncü verilere göre, 2021 yılının birinci çeyreğinde yıllık bazda yüzde 6,4 büyüme göstermiştir. 2020 yılı dördüncü çeyrek ekonomik büyüme verisi ise 0,2 puan artışla yüzde 4,3'e revize edilmiştir. ABD ekonomisinde ilk çeyrekte GSYH'de gerçekleşen yükselişe kişisel tüketim harcamaları, konut-dışı sabit yatırımlar, federal hükümet harcamaları, sabit konut yatırımları ile eyalet ve yerel yönetim harcamalarındaki artışlar katkı yapmıştır. İthalat gelişmeleri ise GSYH'yi negatif yönlü etkilemiştir.

Birleşik Krallık Ulusal İstatistik Bürosu (ONS) tarafından zincirlenmiş hacim endeksine göre açıklanan GYSH verilerinde 2020 yılı son üç çeyreğinde düşük miktarda revizeler yapılmıştır. 2020 yılı ikinci çeyrek daralması yüzde 19'dan yüzde 19,5'e revize edilmiştir. 2020 yılı üçüncü ve son çeyreğinde ise ekonomide büyüme kaydedilmiş, üçüncü çeyrek verisi yüzde 16,1'den yüzde 16,9'a ve son çeyrek verisi yüzde 1'den yüzde 1,3'e yükseltilmiştir. Böylelikle Birleşik Krallık ekonomisi 2020 yılını yüzde 9,8 daralma ile kapatmıştır. 2021 yılı ilk çeyrek öncül GSYH verisine göre Birleşik Krallık ekonomisi yüzde 1,5 oranında daralma kaydetmiştir. İlgili GSYH oranı Covid-19 salgını öncesi dönem olan 2019 yılı dördüncü çeyrek büyüme verisinin yüzde 8,7 puan altında gerçekleşmiştir. 2021 yılı birinci çeyreğinde Birleşik Krallık ekonomisinde hizmetler ve üretim sektöründe daralma yaşanırken, inşaat sektöründe büyüme kaydedilmiştir.

Avro Bölgesi ekonomisi EUROSTAT tarafından açıklanan 2021 yılı birinci çeyreğinde mevsim etkisinden arındırılmış verilere göre bir önceki çeyreğe kıyasla yüzde 0,6 daralma kaydetmiştir. 2021 yılı birinci çeyreğine yıllık bazda bakıldığında ise mevsim etkisinden arındırılmış GYSH yüzde 1,8 daralma kaydetmiştir. 2020 yılı dördüncü çeyrekte bir önceki çeyreğe göre yüzde 0,6 olarak açıklanan daralma yüzde 0,7 olarak revize edilmiştir.

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkelerin GSYH Büyüme Oranları (Önceki Çeyreğe Göre)

Kaynak: OECD

Türkiye ekonomisi 2021 yılı birinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre zincirlenmiş hacim endeksi olarak yüzde 7 büyümüştür. Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış GSYH zincirlemiş hacim endeksi 2021 yılı birinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 1,7 artmıştır.

Harcamalar yöntemine göre GSYH incelendiğinde sabit sermayenin yüzde 11,4 ve tüketim harcamalarının yüzde 7,4 ile en yüksek katkısı yapan kalemler oldukları görülmektedir.

Üretim yöntemine göre GSYH incelendiğinde ise bilgi ve iletişim faaliyetleri, diğer hizmet faaliyetleri, sanayi ve tarımın sırasıyla yüzde 18,1, yüzde 14,4, yüzde 11,7 ve yüzde 7,5 artış ile büyümeye en çok katkı yapan sektörler oldukları görülmektedir.

Türkiye ekonomisi 2020 yılı tamamında ise zincirlenmiş hacim endeksi olarak bir önceki yıla göre yüzde 1,7 büyüme kaydetmiştir.

1.2.2 ENFLASYON

ABD’de 2021 yılı birinci çeyrek TÜFE verilerine aylık bazda bakıldığında Ocak, Şubat ve Mart aylarında sırasıyla yüzde 0,3, yüzde 0,2 ve yüzde 0,5 artış kaydedilmiştir. TÜFE’deki yıllık artışlar ise Ocak ayında yüzde 1,4, Şubat ayında yüzde 1,5 ve Mart ayında ise yüzde 2,3 olarak gerçekleşmiştir.

ONS tarafından açıklanan verilere göre Birleşik Krallık yıllık TÜFE oranı 2021 yılı ilk çeyreğinde yüzde 0,9 olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılı Ocak, Şubat ve Mart aylarında ise yıllık TÜFE sırasıyla yüzde 0,9, yüzde 0,7 ve yüzde 1,0 artış kaydetmiştir. Birleşik Krallık’ta 2021 yılı Şubat ve Mart ayları arasındaki fiyat düzeyleri artışına yüzde 0,44 puan ile en yüksek katkı motorlu taşıt yakıtlarındaki artış kaynaklı olarak ulaştırma sektöründen gelmiştir. TÜFE oranındaki artışa katkı yapan diğer sektör ise giyim olmuştur.

EUROSTAT verilerine göre Avro Bölgesinde harmonize edilmiş yıllık TÜFE oranları 2021 yılı Şubat ve Mart aylarında sırasıyla yüzde 0,9 ve yüzde 1,3 artış göstermiştir. İlgili dönemde yıllık TÜFE’ye en büyük katkı enerji fiyatları ve hizmet sektöründen gelmiştir. 2021 yılı Nisan ayı yıllık TÜFE ise EUROSTAT tarafından açıklanan ilk tahminlere göre yüzde 1,6 yükselmiştir.

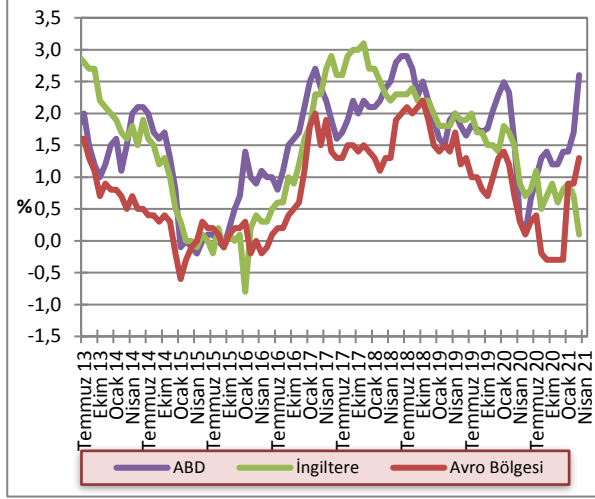
Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan verilere göre, 2021 yılı Mart ayında TÜFE’deki yıllık değişim yüzde 16,19 olarak gerçekleşmiş ve son yirmi ayın en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Aynı dönemde yıllık Yİ-ÜFE oranına bakıldığında yüzde 31,2 seviyesine çıktığı görülmektedir. Aylık bazda bakıldığında TÜFE oranı 2021 yılı Mart ayında yüzde 1,08 artarken, aylık Yİ-ÜFE artış oranı ise yüzde 4,13 olmuştur.

Ana harcama gruplarının hepsinde fiyatlar yıllık bazda yükselirken, yıllık TÜFE oranına en yüksek katkıyı ulaştırma ve gıda grupları yapmıştır. İlgili gruplarda sırasıyla yüzde 24,85 ile yüzde 17,44 artış gerçekleşmiştir. Alkollü içecekler ve tütün grubu ise yüzde 2,87 ile en düşük yıllık artışı göstermiştir.

2021 yılı Nisan ayında yıllık TÜFE artışı yüzde 17,14, aylık TÜFE artışı ise yüzde 1,68 olmuştur. İlgili dönemde Yİ-ÜFE ise yıllık bazda yüzde 35,17 ile 2019 yılı Ocak ayından sonraki en yüksek seviyesine çıkmıştır. Aylık bazda ise Yİ-ÜFE yüzde 4,34 artış göstermiştir.

2021 yılı Nisan ayında yıllık TÜFE'ye ana harcama gruplarından en yüksek katkısı yapanlar sırasıyla yüzde 29,31 ile ulaştırma, yüzde 22,27 ile ev eşyası ve yüzde 19,20 ile sağlık olmuştur. En düşük artış ise yüzde 3,60 ile alkollü içecekler ve tütün grubunda gerçekleşmiştir.

Grafik 1.2: Seçilmiş Ülkelerin Enflasyon Oranları

Kaynak: OECD

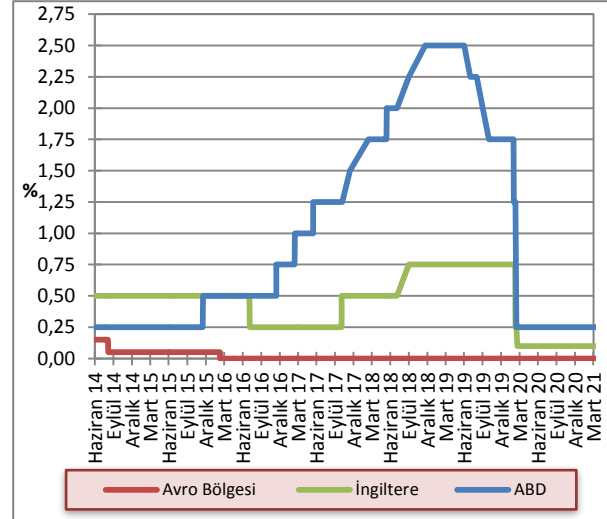
1.2.3 POLİTİKA FAİZLERİ

Fed 2021 yılı Mart ayında gerçekleştirilen Federal Açık Piyasa Komitesi (FOMC) toplantısında politika faizinde değişikliğe gitmeyerek yüzde 0 – 0,25 aralığında sabit bırakmıştır. Fed Başkanı Powell toplantı sonrası yaptığı açıklamada, enflasyon oranındaki artışın geçici nitelikte olduğunu ve daha önce açıklandığı gibi enflasyonun bir süre yüzde 2 seviyesinin üzerine çıkmasına izin verileceğini belirtmiştir. Fed 28 Nisan 2021 tarihinde sona eren toplantısında beklentilere paralel olarak yine bir değişikliğe gitmemiş ve politika faizini yüzde 0 – 0,25 aralığında tutmaya devam etmiştir. Toplantı notlarında fiyat istikrarı ve maksimum istihdam oranı hedeflerine doğru kayda değer bir ilerleme elde edilene kadar aylık 120 milyar Amerikan doları miktarlı varlık alım programına devam edileceği açıklanmıştır.

İngiltere Merkez Bankası (BoE), 17 Mart 2021 tarihinde yapılan para politikası toplantısında politika faiz oranını yüzde 0,1 oranında sabit tutarken, tahvil alım programında da herhangi bir değişikliğe gitmeyerek 895 milyar sterlin olarak devam etme kararı almıştır.

Avrupa Merkez Bankası (ECB) 11 Mart 2021 tarihinde gerçekleştirdiği toplantısında piyasa beklentilerine paralel olarak politika faizinde değişikliğe gitmeyerek yüzde 0 seviyesinde sabit tutmuştur. Toplantıda borçlanma maliyetlerindeki yükselişi durdurmak amacıyla 2021 yılı ikinci çeyreğinde tahvil alım hızının artırılacağı açıklanmıştır.

Grafik 1.3: Seçilmiş Gelişmiş Ülkelerin MB Politika Faiz Oranları

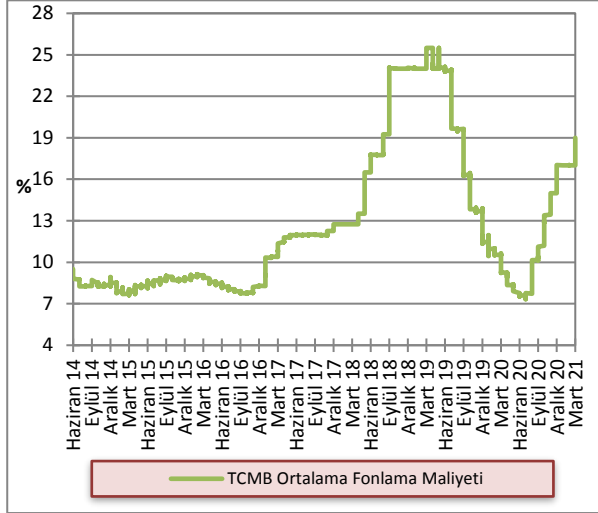

Kaynak: FED, ECB, BoE

TCMB Para Politikası Kurulu (PPK) 18 Mart 2021 tarihinde yaptığı para politikası toplantısında politika faiz oranını beklentilerin üzerinde bir artışla 200 baz puan artırarak yüzde 17'den yüzde 19 seviyesine yükseltmiştir. Toplantı sonrası yayımlanan metinde uluslararası gelişmeler ile ilgili bir paragraf eklenerek küresel ölçekte yükselen emtia fiyatları ve artan enflasyon beklentileriyle birlikte uluslararası piyasalarda yaşanan dalgalanmalardan bahsedilmiştir. Bununla birlikte, 2020 yılı Kasım ayından itibaren finansal koşullardaki sıkışmayla yavaşlayan kredi büyümesinin son zamanlarda yükseldiği belirtilmiştir. İlgili gelişmelerin enflasyon üzerinde yukarı yönlü risk oluşturmasından dolayı sıkı para politikası duruşunun sürdürüleceğinin altı çizilmiştir.

15 Nisan 2021 tarihinde gerçekleştirilen kurul toplantısında politika faiz oranında herhangi bir değişikliğe gidilmeyerek yüzde 19 oranında bırakılmıştır. Toplantı sonrası yayımlanan metinde enflasyonda kalıcı düşüşe işaret eden güçlü göstergeler oluşana ve orta vadede yüzde 5 olarak belirlenen enflasyon hedefine ulaşmaya kadar politika faizinin güçlü dezenflasyonist etkiyi muhafaza edecek şekilde, enflasyonun üzerinde bir düzeyde oluşturulmaya devam edileceğine vurgu yapılmıştır.

Grafik 1.4: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti

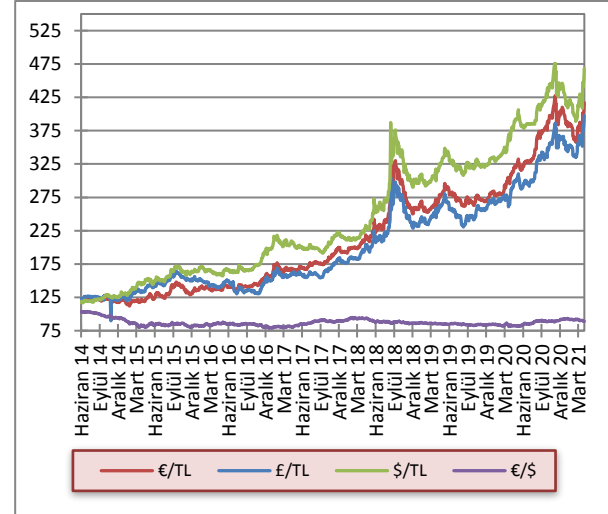

Kaynak: TCMB

1.2.4 DÖVİZ KURLARI

2021 yılı birinci çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine kıyasla Türk Lirası, Avro, Sterlin ve ABD doları karşısında yüzde 30'a yakın değer kaybı yaşamıştır. 2020 yılı birinci çeyreğinde döviz alım kurları ortalamaları GBP/TL, EUR/TL, USD/TL için sırasıyla 7,79, 6,72, 6,09 iken, 2021 yılı aynı dönem ortalamaları 10,15, 8,90, 7,38 seviyelerinde gerçekleşmiştir. 2020 ve 2021 yılları birinci çeyrek kurları arasında karşılaştırma yaptığımızda Türk Lirasının, Avro karşısında yüzde 32,44, Sterlin karşısında yüzde 30,29 ve ABD doları karşısında ise yüzde 21,18 değer kaybettiği görülmektedir.

Grafik 1.5: Döviz Kurları Değişim Oranları (2 Ocak 2013 =100)

Kaynak: KKTÇMB

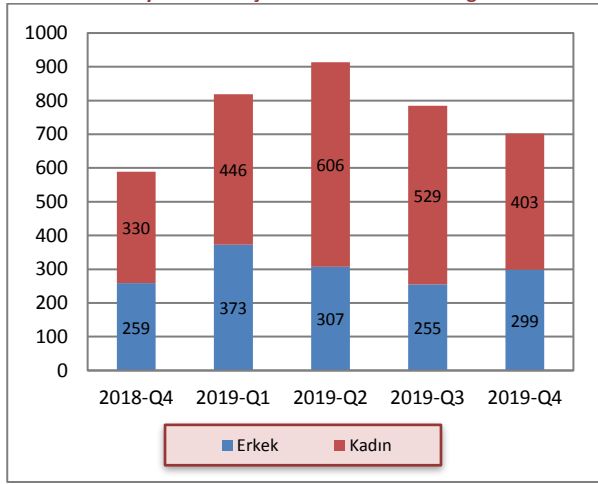
2 İSTİHDAM VE FİYATLAR

(Çalışma Dairesi tarafından 2020 ve 2021 yılına ait veri yayınlanmadığından dolayı istihdam kısımları güncellenmemiştir)

2.1 İSTİHDAM

KKTC Çalışma Dairesi Müdürlüğü tarafından hazırlanan işsizlik verilerine göre, 2019 yılı üçüncü çeyreği sonunda 784 kişi olan kayıtlı işsiz sayısı, 2019 yılı dördüncü çeyreği itibarıyla 702 kişiye gerilemiştir. 2019 yılının son çeyreği işsizlik verileri cinsiyet kompozisyonuna göre incelendiğinde, aktif kayıtlı işsizlerin yaklaşık yüzde 57'sinin kadınlardan, yüzde 43'ünün ise erkeklerden oluştuğu görülmektedir.

Grafik 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Dönemsel Dağılım

Kaynak: Çalışma Dairesi

2019 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki dönem sonu itibarıyla iş isteğiyle bekleyen kişi sayısı 784, ilgili dönemde iş isteğiyle yeni müracaat eden kişi sayısı ise 811 olmuştur. 2019 yılının dördüncü çeyreği sonunda kayıttan düşenler 759, işe yerleştirilenler ise 134 kişi olmuştur. 2019 yılı son çeyreği itibarıyla iş isteğiyle bekleyenlerin sayısı 702 olmuştur.

Tablo 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Genel Görünüm (kişi)

	2018 Q4	2019 Q1	2019 Q2	2019 Q3	2019 Q4
Bir önceki dönem sonu itibarıyla iş isteğiyle bekleyenler	751	589	819	913	784
Dönem içinde iş isteğiyle başvuranlar	678	897	1072	941	811
Dönem içinde işe yerleştirilenler	115	78	190	203	134
Dönem içinde kayıttan düşenler	725	589	788	867	759
Dönem sonu itibarıyla iş isteğiyle bekleyenler	589	819	913	784	702

Kaynak: Çalışma Dairesi

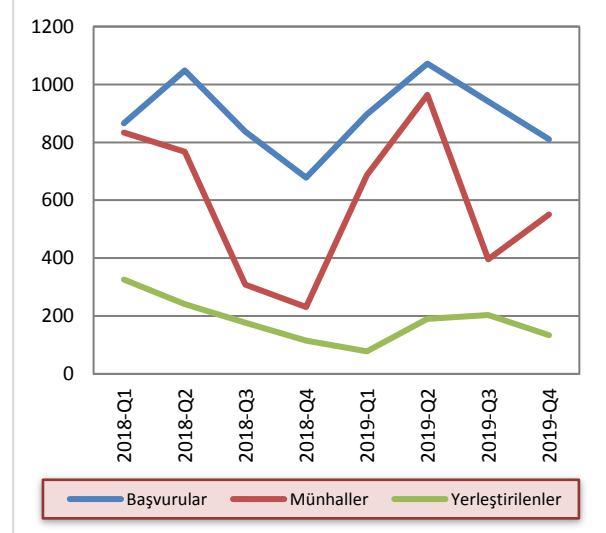
Aktif münhal kayıtları incelendiğinde, 2019 yılı üçüncü çeyrek sonu itibarıyla toplam 1.607 iş münhalinin Ekim ayına aktarıldığı görülmektedir. 2019 yılı dördüncü çeyreğinde toplamda 551 yeni münhal açıldığı görülmektedir. İlgili dönemde 134 adet doldurulan ve 199 adet iptal edilen münhal neticesinde, 2019 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla toplam 1.825 münhal bir sonraki döneme devredilmiştir.

Tablo 2.2: Aktif Münhal Kayıtlarının Genel Görünümü (kişi)

	2018 Q4	2019 Q1	2019 Q2	2019 Q3	2019 Q4
Geçen dönemden devreden iş münhalleri	1.624	721	1.090	1.501	1.607
Dönem içinde alınan iş münhalleri	231	687	964	396	551
Dönem içinde doldurulan iş münhalleri	115	78	190	203	134
Dönem içinde iptal edilen iş münhalleri	1.019	240	363	87	199
Ertesi döneme devreden iş münhalleri	721	1.090	1.501	1.607	1.825

Kaynak: Çalışma Dairesi

Grafik 2.2: Başvurular - Münhaller - Yerleştirilenler

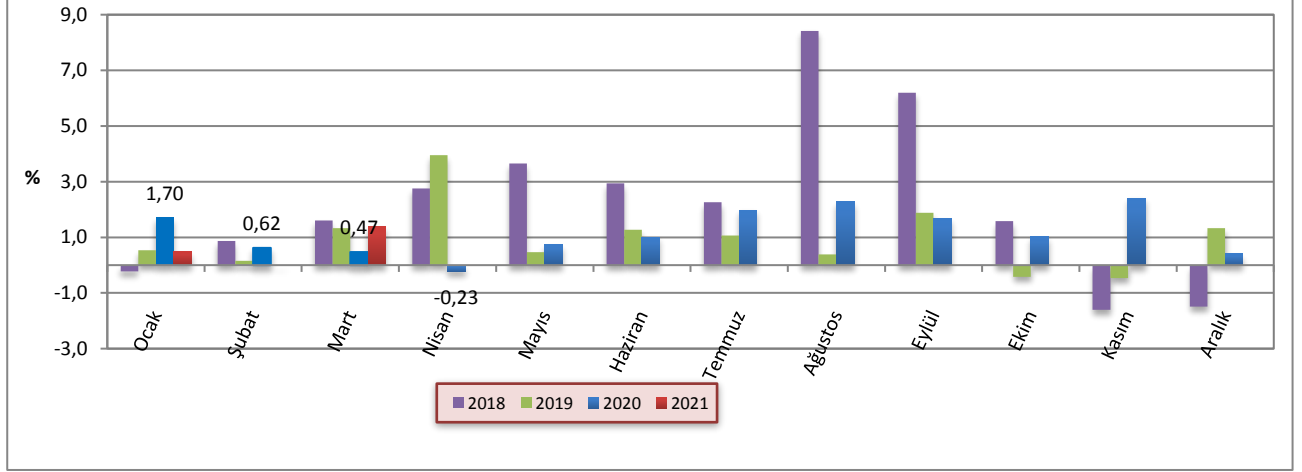
Kaynak: Çalışma Dairesi

2.2 ENFLASYON

2021 yılının ilk çeyreğinde, bir önceki aya göre enflasyon oranları Ocak, Şubat ve Mart aylarında sırasıyla yüzde 0,48, yüzde -0,02 ve yüzde 1,39 olarak

gerçekleşmiştir. 2020 yılının aynı döneminde enflasyon oranları sırasıyla yüzde 1,70, yüzde 0,62 ve yüzde 0,47 olarak gerçekleşmişti.

Grafik 2.3: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranı

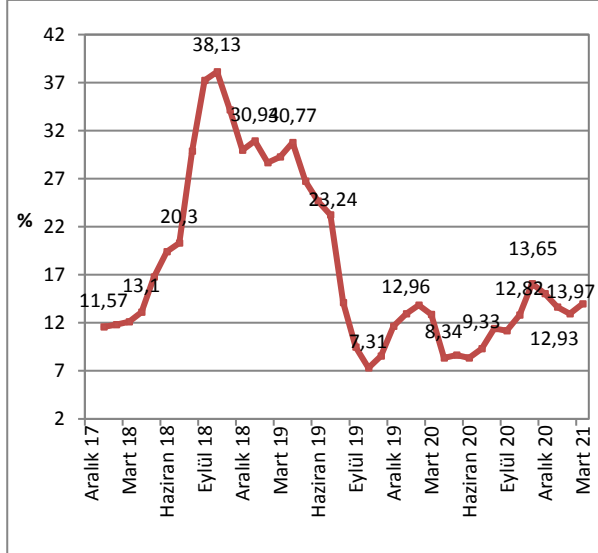

Kaynak: İstatistik Kurumu

2021 yılının ilk çeyreğinde, bir önceki yılın aynı ayına göre enflasyon oranları Ocak, Şubat ve Mart aylarında sırasıyla yüzde 13,65, yüzde 12,93 ve yüzde 13,97 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılının aynı döneminde enflasyon oranları sırasıyla yüzde 12,96, 13,84 ve 12,87 olarak gerçekleşmişti.

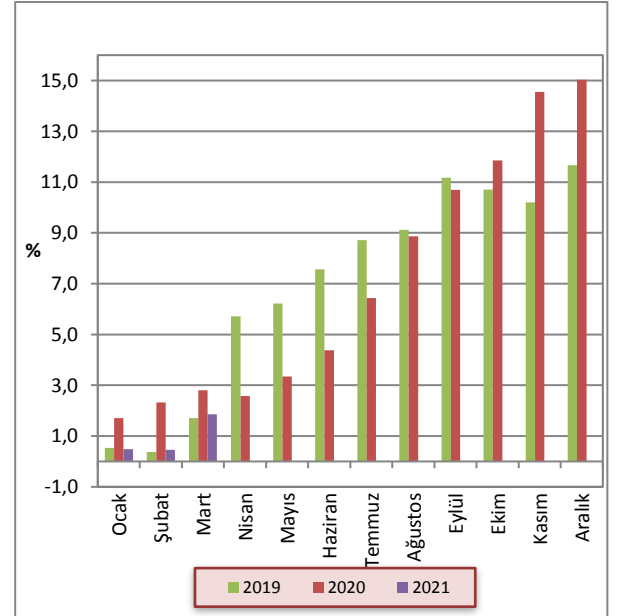
2021 yılının ilk çeyreğinde bir önceki yılın Aralık ayına göre enflasyon oranları Ocak, Şubat ve Mart aylarında sırasıyla yüzde 0,48, 0,46 ve 1,86 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılı ilk çeyreğinde ise önceki yılın Aralık ayına göre enflasyon oranları aynı dönem içerisinde sırasıyla yüzde 1,70, 2,33 ve 2,80 olarak gerçekleşmişti.

Grafik 2.4: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı

Kaynak: İstatistik Kurumu

Grafik 2.5: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı

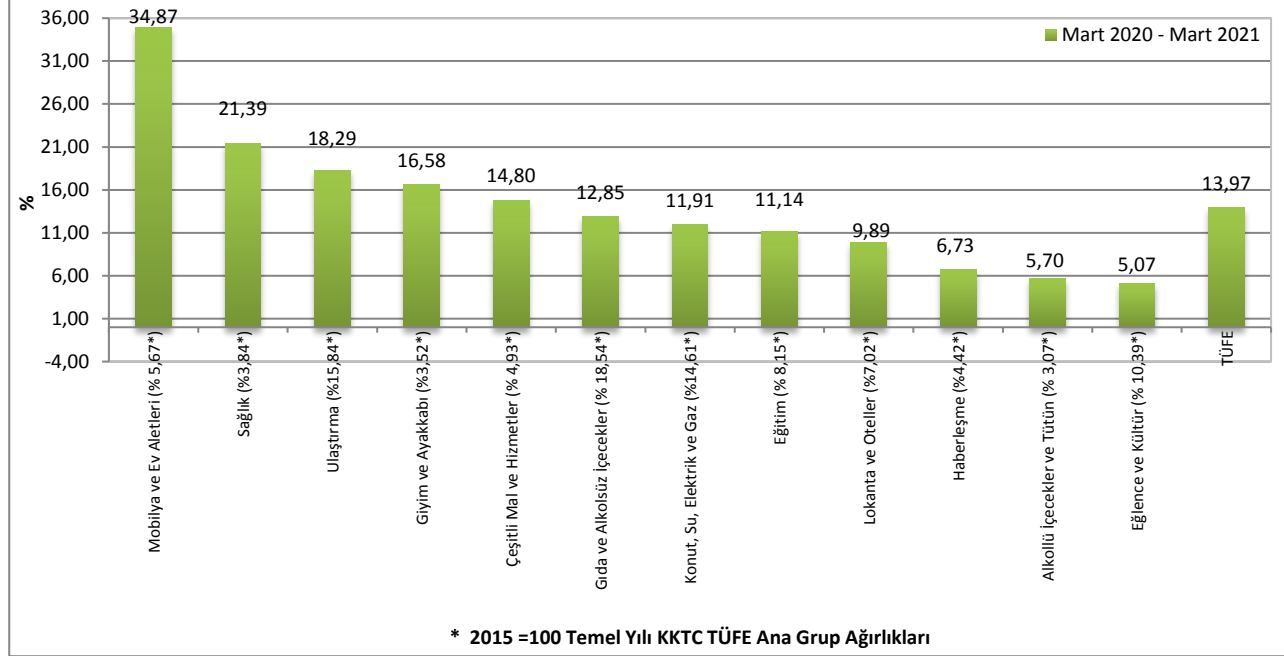
Kaynak: İstatistik Kurumu

2021 yılı Mart ayı sonunda yıllık fiyat artışının en yüksek olduğu sektörler sırasıyla, yüzde 34,87 ile mobilya ve ev aletleri, yüzde 21,39 ile sağlık ve yüzde 18,29 ile ulaştırma, yüzde 16,58 ile giyim ve ayakkabı ve yüzde 14,80 ile çeşitli mal ve hizmetlerdir.

2021 yılı Mart ayı sonu itibarıyla önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 5,07 ile en düşük artışı yaşayan kalem eğlence ve kültür olmuştur.

Grafik 2.6: 12 Aylık Ana Harcama Gruplarına Göre Enflasyon Oranları

Kaynak: İstatistik Kurumu

2020 ve 2021 yıllarına ait Tüketici Fiyat Endeksi değişim oranları aylık, bir önceki yılsonuna göre ve yıllık olarak Tablo 2.3'te verilmektedir.

Tablo 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (% Değişim, 2015=100)

	Aylar	Aylık	Bir Önceki Yılsonuna Göre	Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre
2020	Ocak	1,7	1,7	12,96
	Şubat	0,62	2,33	13,84
	Mart	0,47	2,8	12,87
	Nisan	-0,23	2,57	8,34
	Mayıs	0,75	3,34	8,64
	Haziran	1,01	4,38	8,36
	Temmuz	1,98	6,44	9,33
	Ağustos	2,28	8,87	11,4
	Eylül	1,68	10,7	11,18
	Ekim	1,04	11,86	12,82
	Kasım	2,41	14,55	16,08
	Aralık	0,41	15,03	15,03
2021	Ocak	0,48	0,48	13,65
	Şubat	-0,02	0,46	12,93
	Mart	1,39	1,86	13,97

Kaynak: İstatistik Kurumu

3 DIŞ TİCARET VE TURİZM

(KKTC Ticaret Dairesi tarafından hazırlanan 2019 ve 2020 yıllarına ait ticaret istatistikleri revize edilmiştir. 2021 yılına ait ihracat ve ithalat verileri ise temin edilemediğinden, ilgili dönem için güncelleme yapılamamıştır.)

3.1 İHRACAT VE İTHALAT GELİŞMELERİ

Ticaret Dairesi tarafından açıklanan ihracat ve ithalat verilerine göre 2020 yılının ilk çeyreğinde ABD doları cinsinden ihracat toplamı bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 28,3, ikinci çeyreğinde yüzde 21,3, üçüncü çeyreğinde yüzde 14,1 ve dördüncü çeyreğinde ise yüzde 21,9 artmıştır. 2019 yılında yapılan ihracat yaklaşık olarak 82,5 milyon ABD doları iken, 2020 yılında 101,1 milyon ABD dolarına yükselmiştir. Yaşanan yükselişte en önemli katkıyı süt ürünleri, narenciye ve hurdalar kalemlerinde izlenen artış yapmıştır.

İthalat rakamı ise, 2020 yılı ilk çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 11,6 azalmıştır. 2019 yılının ikinci çeyreğinde 371,6 milyon ABD doları olan ithalat toplamı, Covid-19 salgınının etkilerinin daha derin hissedildiği 2020 yılının ikinci çeyrek döneminde yüzde 36,1 düşüş yaşayarak 237,5 milyon ABD dolarına gerilediği görülmektedir. 2020 yılı üçüncü çeyreğine bakıldığında ise, 2019 yılına kıyasla toplam ithalat rakamında devam eden düşüşün hafifleyerek yüzde 20,5 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Dördüncü çeyrekte ise geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 24,5 düşüş göstermiştir. KKTC'nin ithalatı 2020 yılında 2019 yılına göre yüzde 23,1 azalış göstermiştir.

Tablo 3.1: İhracat ve İthalat

	İhracat (ABD doları)			İthalat (ABD doları)		
	2019	2020	Yüzde Değişim	2019	2020	Yüzde Değişim
Ocak	6.467.862	11.817.646	82,7	140.227.976	110.633.960	-21,1
Şubat	10.992.833	15.155.057	37,9	119.195.365	136.822.641	14,8
Mart	11.550.142	10.259.962	-11,2	121.056.853	88.856.923	-26,6
I. Çeyrek	29.010.837	37.232.662	28,3	380.480.194	336.313.524	-11,6
Nisan	11.652.631	14.181.526	21,7	141.873.732	47.735.747	-66,4
Mayıs	8.464.815	8.060.696	-4,8	133.460.950	82.155.298	-38,4
Haziran	3.554.331	6.472.775	82,1	96.263.689	107.620.078	11,8
II. Çeyrek	23.671.777	28.714.997	21,3	371.598.371	237.511.123	-36,1
Temmuz	5.160.897	5.157.829	-0,1	149.312.147	104.208.658	-30,2
Ağustos	5.234.252	6.433.544	22,9	110.361.513	110.158.325	-0,2
Eylül	4.186.735	5.040.279	20,4	137.337.856	101.277.270	-26,3
III. Çeyrek	14.581.884	16.631.326	14,1	397.011.516	315.644.253	-20,5
Ekim	5.490.470	5.256.283	-4,3	145.435.998	117.346.260	-19,3
Kasım	4.428.878	6.523.306	44,67	144.120.055	97.736.726	-32,2
Aralık	5.281.533	6.746.471	27,7	149.274.321	116.028.951	-22,3
IV. Çeyrek	15.200.881	18.526.060	21,9	438.830.374	331.111.937	-24,5
Yıl Toplamı	82.465.379	101.105.374	22,6	1.587.920.455	1.220.580.837	-23,1

Kaynak: Ticaret Dairesi

Not: 1) Kıbrıs Rum kesimine yapılan ihracat dâhil değildir. 2) 2020 yılı ithalat ve ihracat rakamları geçici rakamlardır.

2020 yılında toplam ithalat içerisinde en büyük paya sahip olan taşıt araçları ithalat rakamı, 2019 yılına göre ABD doları bazında yüzde 6,5 artmıştır. İkinci en yüksek paya sahip yakıt kalemi, ABD doları bazında bir önceki yıla göre yüzde 47,3 azalmıştır. Üçüncü en yüksek paya sahip olan hayvan yemleri ve katkı maddeleri kalemi ise bir önceki yıla göre ABD doları bazında yüzde 5,6 artmış, toplam ithalat içerisindeki payı yüzde 1,9'dan yüzde 2,5'e yükselmiştir. İthalat kalemleri arasından seçilmiş

en yüksek on kalemin toplam ithalat içerisindeki payları 2019 yılında yüzde 33,8, 2020 yılının aynı döneminde ise yüzde 35,4 seviyesinde gerçekleşirken, seçilmiş on kalemin ABD doları bazındaki toplam ithalatı 2020 yılında bir önceki yıla göre, yüzde 19,4 düşüş göstermiştir.

Tablo 3.2: Önemli İthal Malları (ABD doları)

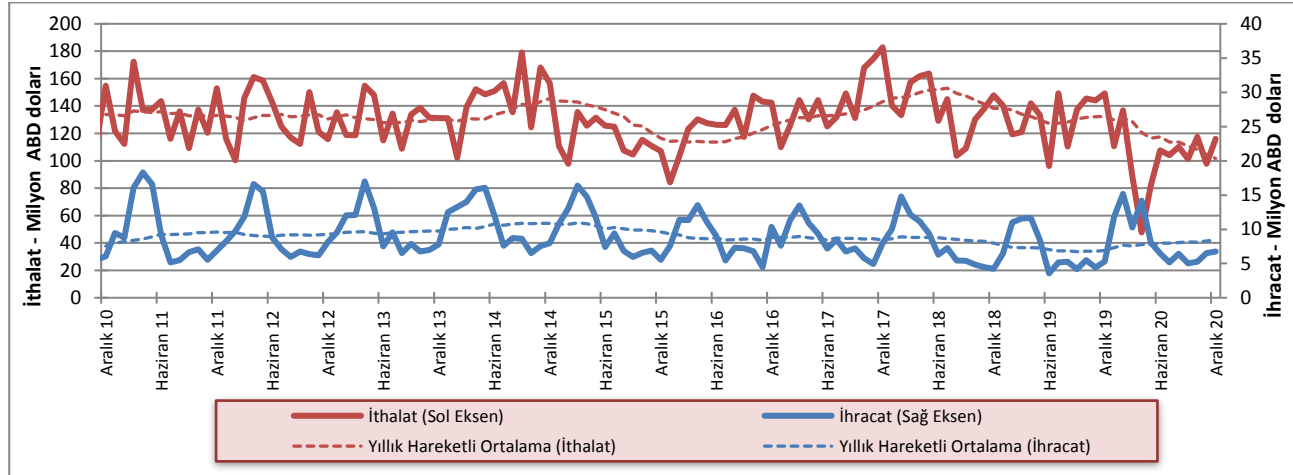
Mal Cinsi	2019	Genel Toplam İçindeki Payı	2020	Genel Toplam İçindeki Payı	Yüzde Değişim
Taşıt Araçları	118.244.229	7,4	125.960.074	10,3	6,5
Yakıt	170.426.746	10,7	89.834.999	7,4	-47,3
Hayvan Yemleri ve Katkı Mad.	29.376.835	1,9	31.035.829	2,5	5,6
İnşaat Demiri	41.358.655	2,6	30.664.348	2,5	-25,9
İlaçlar	36.189.135	2,3	30.195.611	2,5	-16,6
Konfeksiyon	48.273.184	3,0	29.429.222	2,4	-39,0
Telefon Cihazları	25.821.985	1,6	28.225.404	2,3	9,3
Cep Telefonları	24.629.988	1,6	26.901.750	2,2	9,2
Sigara	25.312.163	1,6	21.965.837	1,8	-13,2
Mısır	16.735.179	1,1	18.046.697	1,5	7,8
Toplam	536.368.099	33,8	432.259.771	35,4	-19,4
Genel İthalat Toplamı	1.587.920.455		1.220.580.837		-23,1

Kaynak: Ticaret Dairesi

KKTC'nin ihracat ve ithalatının Aralık 2010 ve Aralık 2020 dönemleri arasındaki 10 yıllık seyri incelendiği zaman, her yılın ilk yarısında artan ihracat hacminin, ikinci yarıda düştüğü görülmektedir. Buna karşılık ihracat toplamı yıllık hareketli ortalaması 2010 – 2014 arası dönemde istikrarlı bir artış eğilimi sergilemiş, 2015 yılı Mayıs ayı sonrası dönemde düşüşe geçtikten sonra, yatay bir seyir izlemeye devam etmektedir.

İthalatta ise, 2008 yılının Ağustos ayından itibaren gerçekleşen en düşük seviye, 2020 yılının Nisan ayında 40,8 milyon ABD doları ile kaydedilmiştir. İthalatın yıllık hareketli ortalamasına bakıldığında, 2020 Şubat ayına kadar normal seyrettiği, Covid-19 salgını sebebiyle Mart ayından itibaren hızlı bir düşüşe geçtiği, 2020 yılı üçüncü ve dördüncü çeyrek dönemi boyunca da düşmeye devam ettiği görülmektedir.

Grafik 3.1: İthalat ve İhracat

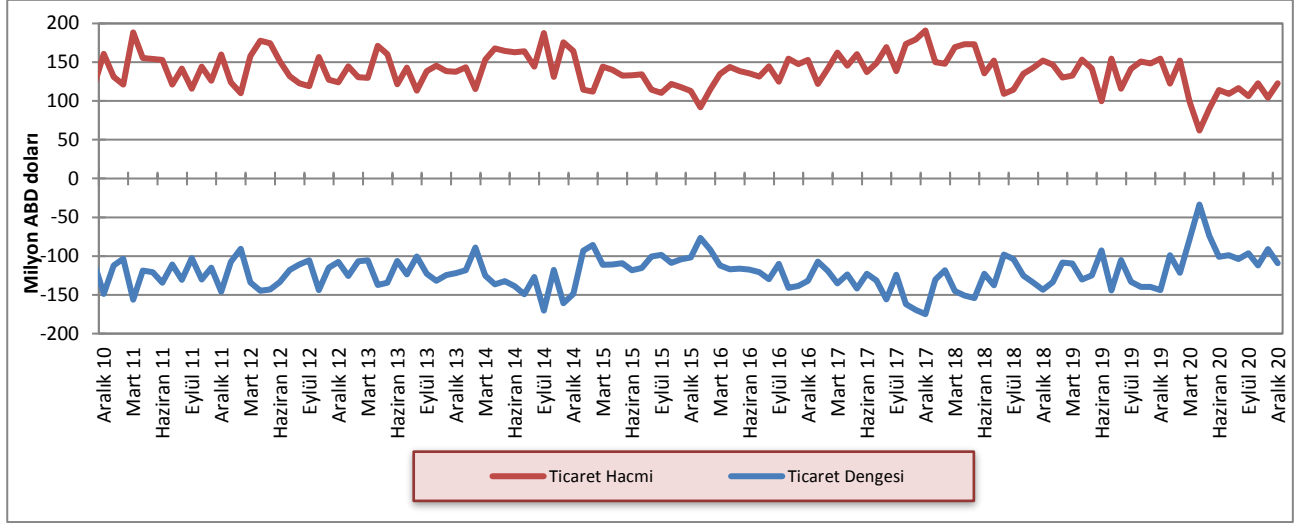

Kaynak: Ticaret Dairesi

İhracatın, ithalatı karşılama oranının düşük olması nedeniyle KKTC'nin dış ticaretinin artması, dış ticaret açığının artması anlamına gelmekte ve ülke ekonomisinin dışa bağımlılığının arttığına işaret etmektedir. 2019 yılı Aralık ayında 154 milyon ABD doları olan ticaret hacmi, 2020 yılının aynı döneminde 122 milyon ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. Dış ticaret açığı ise ilgili dönemlerde sırasıyla 144 milyon ve 109 milyon ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

2006 - 2010 yılları arasında ihracatın ithalatı karşılama oranı ortalama olarak yüzde 5 seviyesinde gerçekleşirken, 2011 - 2015 döneminde yüzde 7,3 seviyesine ulaşmıştır. 2016 - 2020 yılları arasında ise ortalama yüzde 6,4 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 8,28 seviyesine ulaşmıştır.

Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ihracat + ithalat), Dış Ticaret Dengesi (ihracat - ithalat)

Kaynak: Ticaret Dairesi

2019 yılı tamamında Türkiye, Diğer Avrupa Ülkeleri ve Orta Doğu ve Arap Ülkeleri gruplarının toplam ihracat içindeki paylarında bir önceki yıla kıyasla artış kaydedilirken, AB ülkeleri ve Diğer Ülkeler gruplarının payında ise düşüş gerçekleşmiştir.

2020 yılında, 2019 yılı ile kıyaslandığında, Türkiye, AB Ülkeleri ve Orta Doğu ve Arap Ülkeleri'ne yapılan ihracat paylarında azalış, Diğer Avrupa Ülkeleri'ne ve Diğer Ülkeler'e yapılan ihracatın payında artış gözlemlenmiştir. KKTC'nin gerçekleştirdiği toplam ihracat içinde en büyük paya sahip olan Türkiye'nin payı 2020 yılsonu itibarıyla yüzde 49'dur.

Tablo 3.3: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (yüzde pay)

Yıllar	Türkiye	AB	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu ve Arap Ülkeleri	Diğer Ülkeler
2006	47,6	15,0	15,1	17,8	4,5
2007	58,4	15,8	8,8	11,6	5,4
2008	49,9	20,5	5,9	17,0	6,7
2009	54,2	18,5	1,7	19,5	6,1
2010	46,4	12,2	3,6	32,3	5,5
2011	53,3	8,3	1,3	32,0	5,1
2012	51,0	7,7	1,0	35,7	4,6
2013	52,2	7,6	2,3	31,9	6,0
2014	60,1	3,7	0,6	31,1	4,5
2015	56,1	5,2	3,2	30,2	5,3
2016	62,5	10,2	0,9	22,7	3,7
2017	60,4	7,9	1,6	21,1	9,0
2018	51,7	10,3	2,5	25,9	9,6
2019	52,3	2,6	2,7	37,0	5,4
2020	49,0	2,0	10,3	31,2	7,5

Kaynak: Ticaret Dairesi

2020 yılında, Türkiye'nin toplam ithalattaki payı yüzde 59,9, AB ülkelerinden yapılan ithalatın payı ise yüzde 16,9'dur. 2019 yılı ile kıyaslandığında Türkiye, Uzak Doğu Ülkeleri ve Diğer Ülkeler'den yapılan ithalatın

payında artış, AB ülkeleri, Diğer Avrupa Ülkeleri ve Orta Doğu ve Arap Ülkeleri gruplarının paylarında ise azalış görülmektedir.

Tablo 3.4: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (yüzde pay)

Yıllar	Türkiye	AB	Uzak Doğu Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu ve Arap Ülkeleri	Diğer Ülkeler
2006	68,8	18,0	6,0	1,2	4,8	1,2
2007	67,9	16,1	7,3	2,6	4,3	1,8
2008	69,8	14,0	6,5	4,7	3,4	1,6
2009	69,6	15,5	6,6	2,3	4,0	2,0
2010	70,9	15,6	5,7	1,9	4,3	1,6
2011	68,6	16,8	4,9	2,5	5,2	2,0
2012	72,4	14,5	4,8	1,7	4,8	1,8
2013	66,7	15,8	6,6	3,8	5,4	1,7
2014	64,7	15,5	8,1	4,6	4,9	2,2
2015	64,5	18,1	7,7	3,0	4,7	2,0
2016	60,4	20,9	8,7	3,3	4,5	2,2
2017	58,6	21,7	8,4	3,4	4,9	2,7
2018	58,8	19,6	8,2	4,9	5,5	2,8
2019	58,4	18,1	9,6	5,4	6,0	2,4
2020	59,9	16,9	12,0	3,4	4,7	3,0

Kaynak: Ticaret Dairesi

3.2 TURİZM

(Turistik tesislerin doluluk oranı ve konaklamalara dair 2021 yılı ilk çeyrek verileri henüz yayınlanmamıştır).

2021 yılının ilk çeyreğinde, Covid-19 salgınına karşı alınan önlemlerin devam etmesine bağlı olarak ülkeye giren yolcu sayısı düşük seyretmeye devam etmiştir. Hava ve deniz yolu ile ülkeye gelen yolcu sayısı 2021 yılının Ocak, Şubat ve Mart aylarında sırasıyla 5.295, 6.948 ve 10.032 olarak gerçekleşmiştir.

Bu rakamlara göre 2021 yılı ilk çeyreğinde ülkeye gelen yolcu sayısı, salgının henüz başlamadığı 2020 yılının aynı dönemine göre yüzde 92,2 düşüş göstererek 22.275'e

gerilemiştir. İlk çeyrekte gelen yolcu sayısının 9.025'i T.C. uyruklu, 13.250'si ise üçüncü ülkelerden gelen yolculardan oluşmaktadır

2021 yılının ilk çeyreğinde ülkeye hava ve deniz kapılarından giriş yapan toplam yolcu sayısı, 2020 yılının dördüncü çeyreğine göre yüzde 38,3 düşüş göstermiştir. Bu rakam, salgının başlangıcı olan 2020 yılı ikinci çeyreğinden sonra gerçekleşen en düşük ikinci dönem olmuştur.

Tablo 3.5: KKTC'ye Hava ve Deniz Yolu ile Gelen Yolcu Sayısı

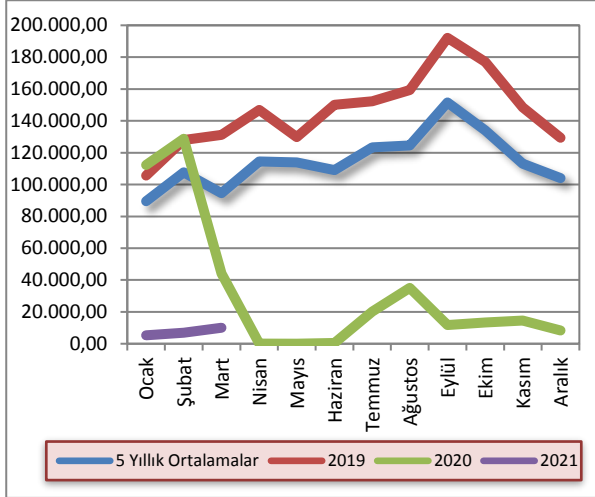
Dönem	T.C. Uyruklu			3. Ülke Uyruklu			Toplam		
	2020	2021	Yüzde Değişim	2020	2021	Yüzde Değişim	2020	2021	Yüzde Değişim
Ocak	92.100	3.079	-96,7	20.132	2.216	-89,0	112.232	5.295	-95,3
Şubat	99.746	2.307	-97,7	28.988	4.641	-84,0	128.734	6.948	-94,6
Mart	34.452	3.639	-89,4	9.655	6.393	-33,8	44.107	10.032	-77,3
I. Çeyrek	226.298	9.025	-96,0	58.775	13.250	-77,5	285.073	22.275	-92,2
Toplam	226.298	9.025	-96,0	58.775	13.250	-77,5	285.073	22.275	-92,2

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

2021 yılının ilk çeyreğinde gelen yolcu sayısının, salgına karşı alınan önlemler nedeniyle, geçmiş yıllara göre az olması, hem 2021 yılının düşük bir ortalama ile başlamasına hem de son beş yılın ortalamasının ciddi bir biçimde azalmasına neden olmuştur.

2021 yılı ilk çeyreğinde gelen yolcu sayısı, 2020 yılı ve son beş yılın ortalamalarıyla karşılaştırıldığında, salgın sürecinin başlangıcı olan 2020 yılı ikinci çeyreğinden sonra en düşük seviyede gerçekleştiği görülmektedir.

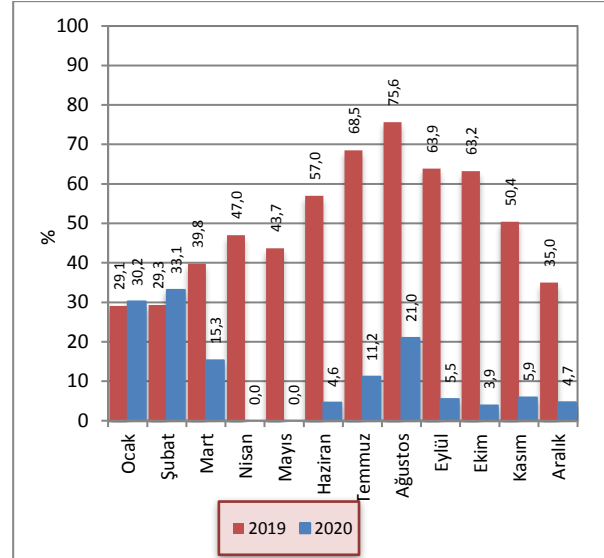
Grafik 3.3: 2021 Yılında Gelen Yolcu Sayısının 2019 ve 2020 Yılları ve Son 5 Yıllık Ortalamalarla Karşılaştırılması

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Ülkemizde bulunan turistik tesislerin 2020 yılları Ekim, Kasım ve Aralık aylarında doluluk oranları sırasıyla yüzde 3,5, yüzde 5,9 ve yüzde 4,7 olmuştur. 2019 ayında döneminde bu oranlar sırasıyla 63,2, yüzde 50,4 ve yüzde 35 olarak gerçekleşmişti. Bu düşüş ülkemizde 2020 yılı Mart ayında başlayan Covid-19 salgını sonrası karantina uygulamasına geçilmesi sonucu, sınır kapıları ve turistik konaklama tesislerinin kapatılması nedeniyle yaşanmıştır. Karantina uygulamasının kaldırılması sonucu, 1 Haziran 2020 itibarıyla İleri Düzey Hijyen Standartları ve Önlemler Sertifikası alan tesislerin yeniden açılmasına izin verilmiştir. 30 Eylül 2020 itibarıyla İleri Düzey Hijyen Standartları ve Önlemler Sertifikası almaya hak kazanan tesis sayısı 84 iken 2020 yılsonu itibarıyla 94'e ulaşmıştır.

Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Yatak Doluluk Oranı (%)

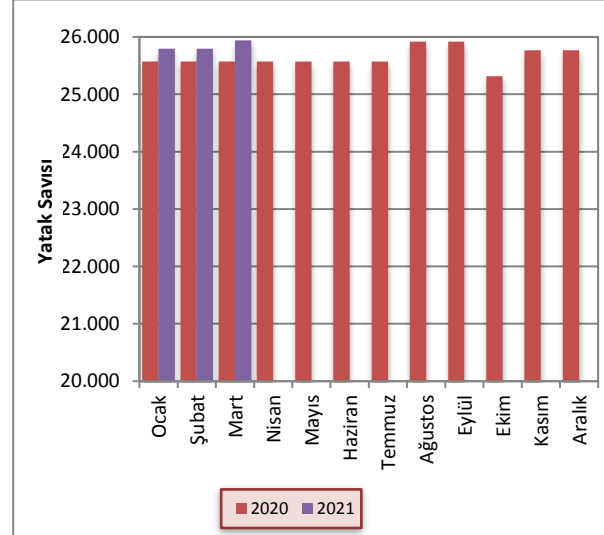

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

*2020 yılı Mart ayından sonra doluluk oranları, "İleri Düzey Hijyen Standartları ve Önlemler Sertifikası" alan tesisler baz alınarak hesaplanmaktadır.

Sektörün 2020 yılı sonu itibarıyla 25.766 olan yatak kapasitesi, 2021 yılının birinci çeyreği sonu itibarıyla 25.942'ye yükselmiştir. 2019 yılı sonuna kıyasla 2020 yılında yüzde 0,8 büyüyün yatak kapasitesi, 2021 yılının ilk üç ayında yüzde 0,7 büyümeye göstermiştir.

Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

2020 ve 2021 yıllarının ilk çeyreğinde kara kapılarından KKTC'ye yapılan girişler incelendiğinde, 2020 yılının ilk üç ayında kara kapılarından ÷lkemize giren KKTC

uyruklular hariç kişi sayısı 711.731 iken 2021 Ocak - Mart dönemi için bu rakam yaklaşık yüzde 89,6 azalarak 74.279 olarak gerçekteŐmiştir.

Tablo 3.6: Aylar İtibarıyla Kara Kapılarından Uyuurklarına Göre KKTC'ye Yapılan Girişler

Uyruk	Güney Kıbrıs		Diğer Ülkeler		Toplam	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Ocak	197.924	134	120.772	959	318.696	11.151
Şubat	182.753	213	124.300	907	307.053	17.150
Mart	52.878	1.099	33.104	2.484	85.982	45.978
Toplam	433.555	1.446	278.176	4.350	711.731	74.279

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

KKTC'deki turistik tesislerde konaklayan kişi sayısı 2019 ve 2020 yıllarında sırasıyla 1.149.714 ve 244.614 olarak gerçekteŐmiştir. Gecelemelerin ise aynı dönemlerde sırasıyla 4.456.543 ve 791.959 olarak gerçekteŐtiđi gör÷lmektedir.

Gecelemeler toplamının turistik tesislerde konaklayan kişi sayısına bölünmesi ile elde edilen ortalama konaklama süresi 2019 ve 2020 yıllarında TC uyruklular için 3 gece, diğer ÷lke vatandaşları için ise 6 gece olarak hesaplanmıŐtır.

Tablo 3.7: Uyuurklara Göre Konaklayan Kişi Sayısı ve Gecelemeler

	Konaklayan Kişi Sayısı			Gecelemeler		
	2019	2020	Yüzde Değişim	2019	2020	Yüzde Değişim
TC	769.763	155.329	-79,82	2.339.638	432.587	-81,51
Diğer	329.418	46.263	-85,96	2.003.944	275.757	-86,24
KKTC	50.560	43.022	-14,91	112.961	83.615	-25,98
Toplam	1.149.714	244.614	-78,72	4.456.543	791.959	-82,23

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

4 BÜTÇE GELİŞMELERİ

4.1 2021 YILI BİRİNCİ ÇEYREK SONUÇLARI

2021 mali yılının birinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla, KKTC bütçe gelir toplamında yüzde 5,1 düşüş olurken, gider toplamında yüzde 15 artış olmuştur. Bu değişimlerin ardından bütçe gelirleri ve bütçe giderleri 2021 yılı birinci çeyreğinde sırasıyla 1.614,6 ve 1.843,8 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılının birinci çeyreğinde 98,5 milyon TL fazla veren kamu maliyesi, 2021 yılının aynı döneminde 229,2 milyon TL açık vermiştir.

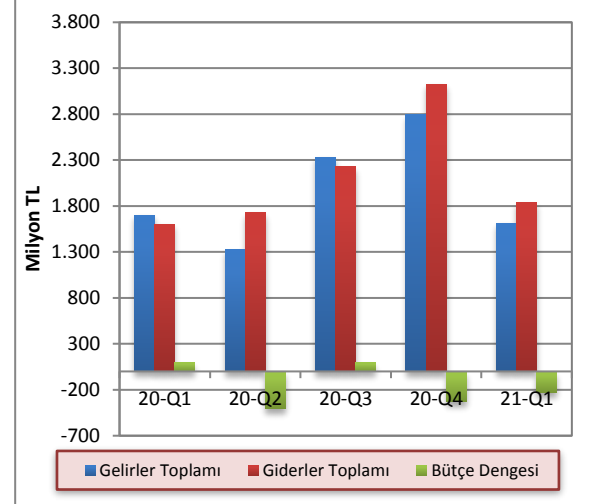
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL)

	2020		2021		% Değişim
	Yıllık Gerçekleşme	Ocak-Mart Gerçekleşme	Yıllık Öngörülen	Ocak-Mart Gerçekleşme	
Bütçe Gelirleri	8.160,0	1.702,1	9.380,0	1.614,6	-5,1
Bütçe Giderleri	8.696,2	1.603,6	10.210,0	1.843,8	15,0
Bütçe Dengesi	-536,2	98,5	-830,0	-229,2	-332,7

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2020 yılının tamamında elde edilen 8.160 milyon TL tutarındaki bütçe gelirleri toplamının yüzde 20,9'u birinci çeyrek içinde tahsil edilmiştir. 2021 yılının aynı döneminde 9.380 milyon TL seviyesinde gerçekleşeceği öngörülen toplam bütçe gelirlerinin yüzde 17,2'si tahsil edilmiştir. 2021 yılı içinde hizmet ve faaliyetlerin yürütülmesinde harcanacağı öngörülen 10.210 milyon TL'nin yüzde 18,1'i birinci çeyrek içinde kullanılmıştır. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 18,4 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.2 GELİRLER

2021 mali yılı birinci çeyreği itibarıyla bütçe gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre 87,5 milyon TL düşüş göstererek 1.614,6 milyon TL olmuştur. Bütçe gelirleri içerisinde en büyük paya sahip vergi gelirleri kalemi toplamı 2021 yılı birinci çeyreği içinde bir önceki yıl aynı dönemine kıyasla yüzde 8,6 düşüş yaşayarak 976,2 milyon TL olmuştur. Vergi gelirleri toplamı 2020 yılının aynı döneminde 1.068,5 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Bütçe gelirleri içinde ikinci en yüksek paya sahip olan vergi dışı gelirler kalemi 2021 yılı birinci çeyreğinde 488,4 milyon TL, önceki yıl birinci çeyrekte ise 544,0 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılı birinci çeyreği içinde diğer gelirler kalemi bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 321,3 artış göstererek 150 milyon TL olmuştur. 2020 yılı birinci çeyreğinde 54 milyon TL olan alınan bağış, yardım ve krediler kaleminde 2021 yılı aynı çeyrekte gelir olmamıştır.

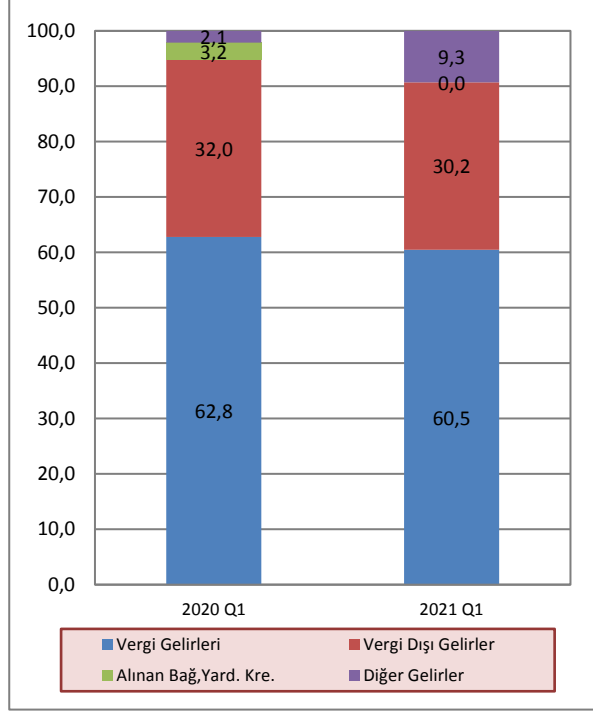
Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL)

	2020	2021	% Değişim
	Ocak-Mart	Ocak-Mart	
Vergi Gelirleri	1.068,5	976,2	-8,6
Vergi Dışı Gelirler	544,0	488,4	-10,2
Alınan Bağış, Yardım ve Krediler	54,0	0,0	-100,0
Diğer Gelirler	35,6	150,0	321,3
Toplam	1.702,1	1.614,6	-5,1

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2020 yılının birinci çeyreğinde vergi gelirleri kaleminin toplam bütçe gelirleri içindeki payı yüzde 62,8 iken, 2021 yılı aynı döneminde yüzde 60,5 olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılının birinci çeyreğinde 2020 yılının aynı dönemine göre vergi dışı gelirler kaleminin payı yüzde 32'den yüzde 30,2'ye, alınan bağış, yardım ve krediler kaleminin payı yüzde 3,2'den yüzde 0'a düşmüştür. Aynı dönemler içerisinde diğer gelirler kaleminin payı ise yüzde 2,1'den yüzde 9,3'e yükselmiştir.

Grafik 4.2: Bütçe Gelirlerinin Dağılımı (Yüzde pay)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.3 GİDERLER

2021 yılı birinci çeyreği itibarıyla bütçe giderleri toplamı, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 15 artış göstermiş ve 1.603,6 milyon TL'den 1.843,8 milyon TL'ye yükselmiştir. 2021 yılı birinci çeyreğinde cari transferler, sermaye giderleri ve transferleri, personel giderleri ve mal ve hizmet alım giderleri kalemlerinde 2020 yılının aynı dönemine göre sırasıyla yüzde 10,9, yüzde 879,8, yüzde 12,3 ve yüzde 42,9 artış yaşanmıştır. Diğer giderler kalemi ise yüzde 47 azalmıştır.

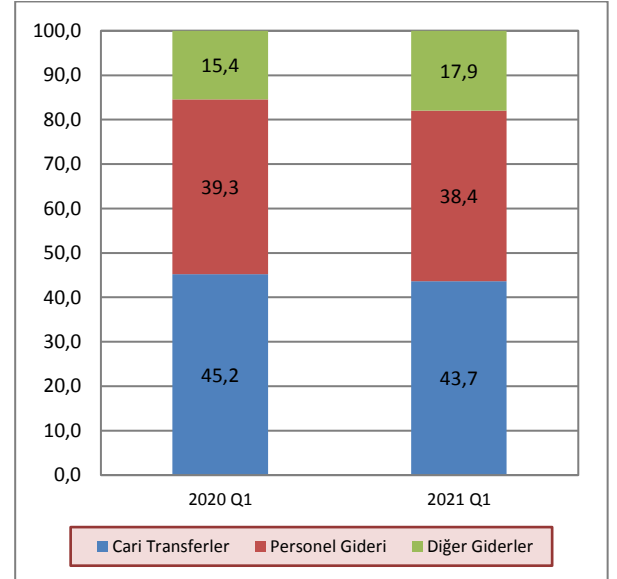
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL)

	2020 Ocak-Mart	2021 Ocak-Mart	% Değişim
Cari Transferler	725,6	805,0	10,9
Personel Giderleri	630,8	708,1	12,3
Sermaye Giderleri ve Transferleri	16,3	159,7	879,8
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	54,1	77,3	42,9
Diğer Giderler	176,8	93,7	-47,0
Toplam	1.603,6	1.843,8	15,0

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Personel giderleri kaleminin toplam giderler içindeki payı, 2020 yılı birinci çeyreği içinde yüzde 39,3 iken, 2021 yılı birinci çeyreğinde yüzde 38,4 olmuştur. 2020 yılı birinci çeyreğinde bütçe giderleri toplamının yüzde 45,2'sini oluşturan cari transferler kaleminin payı, 2021 yılı birinci çeyreğinde düşüş göstermiş ve yüzde 43,7 olmuştur. Personel giderleri ile cari transferler kalemleri toplamının bütçe giderleri içindeki payı, 2020 yılı birinci çeyreğinde yüzde 84,5 iken 2021 yılı aynı döneminde yüzde 82,1 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.3: Bütçe Giderlerinin Dağılımı (Yüzde pay)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Not: Diğer giderler kalemi içerisinde sermaye giderleri ve transferler ve mal ve hizmet alım giderleri yer almaktadır.

4.4 BÜTÇE UYGULAMA SONUÇLARI

2021 mali yılı bütçe tahminlerine göre bütçe giderleri ve gelirleri toplamalarının sırasıyla 10.210 milyon TL ve 9.380 milyon TL olarak gerçekleşeceği öngörülmektedir. 2020 yılı bütçe gerçekleştirmelerine kıyasla, 2021 yılında bütçe gelirlerinde yüzde 15, bütçe giderlerinde ise yüzde 17,4 artış yaşanması öngörülmektedir. Bütçe gelirleri içerisinde en yüksek paya sahip vergi gelirleri kaleminin 2021 yılında 2020 yılına kıyasla yüzde 10,5 artacağı ve 5.351,8 milyon TL seviyesinde gerçekleşeceği öngörülmektedir. Bütçe gelirleri içerisinde yer alan vergi dışı gelirler kaleminin 2021 yılında bir önceki yıla kıyasla yüzde 5,1 düşerek 1.426,2 milyon TL seviyesine gerilemesi beklenmektedir. 2020 yılında 1.627,3 milyon TL seviyesinde gerçekleşen alınan bağış, yardım ve krediler kaleminin, 2021 yılında önceki yıla kıyasla yüzde 53,6 artış göstererek 2.500 milyon TL seviyesine yükseleceği öngörülmektedir. Diğer gelirler kaleminin ise 2021 yılında bir önceki yıla kıyasla yüzde 45,8 azalarak 102 milyon TL olarak gerçekleşeceği öngörülmektedir.

2020 yılında bütçe giderleri içerisinde en yüksek paya sahip cari transferler kaleminin, 2021 yılında önceki yıla göre yüzde 13,9 artış göstererek 4.335,6 milyon TL seviyesine yükselmesi beklenmektedir. Bütçe giderleri içerisinde ikinci en yüksek paya sahip personel giderleri kaleminin ise yüzde 4,7 artış göstererek 3.288,6 milyon TL seviyesine ulaşacağı öngörülmektedir. 2021 yılında sermaye giderleri ve transferi kalemi 2020 yılına kıyasla yüzde 46 düşüş yaşayarak 353,3 milyon TL seviyesine gerilemesi beklenmektedir. Mal ve hizmet alım giderleri ve diğer giderler kalemlerinin ise sırasıyla 783,4 milyon TL ve 1.449,1 milyon TL olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

2021 yılı birinci çeyreği sonunda, 2021 yılı için öngörülen bütçe gelirlerinin yüzde 17,2'si tahsil edilmiş, öngörülen bütçe giderlerinin ise yüzde 18,1'i harcanmıştır. 2020 yılı aynı dönemi için bu oranlar sırasıyla yüzde 20,9 ve 18,4 seviyelerinde gerçekleşmişti.

2020 yılında 536,2 milyon TL olarak gerçekleşen bütçe açığının, 2021 yılı bütçe tahminine göre yüzde 54,8 artışla 830 milyon TL'ye ulaşacağı öngörülmektedir.

Tablo 4.4: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL)

	2020 Yılı Gerçekleşme	2021 Yılı Tahmin	2020-2021 Değişim (%)	2020 Üç Aylık Gerçekleşme Oranı (%)	2021 Üç Aylık Gerçekleşme Oranı (%)	
Gelirler	Vergi Gelirleri	4.842,5	5.351,8	10,52	22,07	18,24
	Vergi Dışı Gelirler	1.502,0	1.426,2	-5,05	36,22	34,24
	Alınan Bağış Yardım Krediler	1.627,3	2.500,0	53,63	3,32	0,00
	Diğer Gelirler	188,2	102,0	-45,80	18,92	147,06
	Genel Toplam	8.160,0	9.380,0	14,95	20,86	17,21
Giderler	Cari Transferler	3.807,4	4.335,6	13,87	19,06	18,57
	Personel Giderleri	3.142,3	3.288,6	4,66	20,07	21,53
	Sermaye Giderleri ve Transferleri	654,2	353,3	-46,00	2,49	45,20
	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	640,4	783,4	22,33	8,45	9,87
	Diğer Giderler	451,9	1.449,1	220,67	39,12	6,47
Genel Toplam	8.696,2	10.210,0	17,41	18,44	18,06	
Gelirler - Giderler	-536,2	-830,0				

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.5 FİNANSMAN DENGESİ

Bütçe gelirlerinden T.C. kredileri kaleminin çıkarılması suretiyle elde edilen toplam gelir rakamı ile bütçe giderleri arasındaki farka eşit olan finansman dengesi, 2021 yılı birinci çeyreğinde 229,2 milyon TL açık vermiştir. Bütçe açığının finansmanı için 2021 yılı birinci çeyreğinde T.C. kredileri kullanılmamıştır.

2021 yılının birinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre yerel gelirler kalemi yüzde 2 düşüş yaşamış ve 1.614,6 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

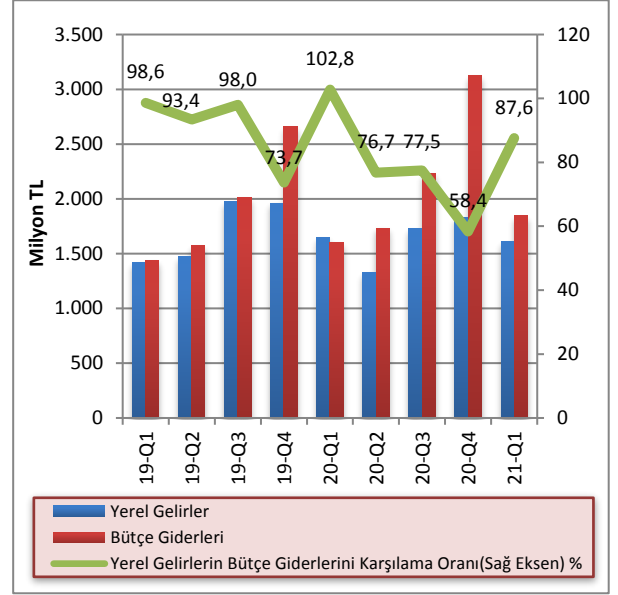
Tablo 4.5: Finansman Dengesi (Milyon TL)

	2020 Ocak - Mart	2021 Ocak - Mart
Bütçe Gelirleri – T.C. Kredi	1.702,1	1.614,6
1. Yerel Gelirler	1.648,1	1.614,6
Vergi Gelirleri	1068,5	976,2
Vergi Dışı Gelirler	544,0	488,4
Diğer Gelirler	35,6	150,0
2. Dış Yardımlar	54,0	0,0
T.C. Yardımları	54,0	0,0
Bütçe Giderleri	1.603,6	1.843,8
Personel Giderleri	630,8	708,1
Cari Transferler	725,6	805,0
Sermaye Giderleri	16,3	159,7
Diğer Giderler	230,9	171,0
Finansman Dengesi	98,5	-229,2
Finansman	0,0	0,0
T.C. Kredileri	0,0	0,0

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2021 yılı birinci çeyreği itibarıyla oluşan bütçe rakamlarına göre, yerel gelirlerle bütçe giderlerini karşılama oranı yüzde 87,6 seviyesinde gerçekleşmiştir. Aynı oran 2020 yılı birinci çeyreğinde yüzde 102,8 seviyesinde gerçekleşmiştir.

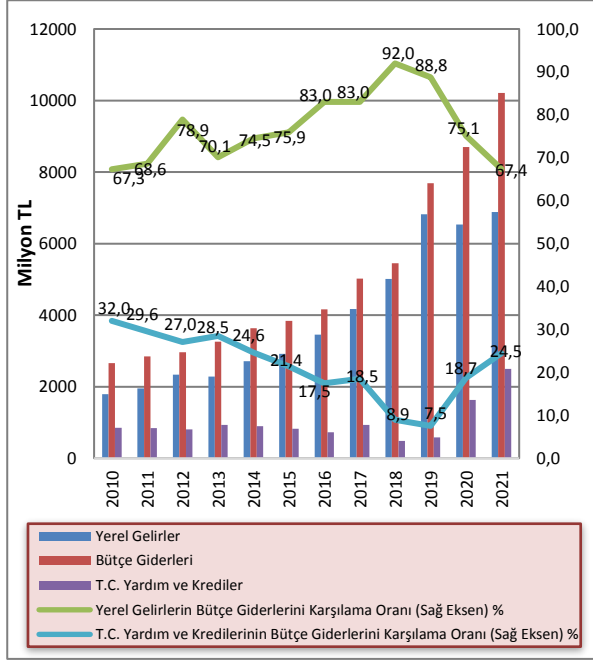
Grafik 4.4: Çeyrek Bazda Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Bütçe gelirlerinden T.C. yardım ve kredilerinin çıkarılması sonucu oluşan yerel gelirler toplamının bütçe giderlerini karşılama oranının 2021 yılında yüzde 67,4 seviyesinde gerçekleşmesi beklenmektedir. Bu oran 2018, 2019 ve 2020 yıllarında sırasıyla yüzde 92, yüzde 88,8 ve yüzde 75,1 seviyelerinde gerçekleşmiştir. Yerel gelirler ile bütçe giderleri arasındaki açığın giderilmesi için en önemli finansman kaynağı olan T.C. yardım ve krediler kaleminin bütçe giderlerini karşılama oranının 2021 yılında yüzde 24,5 seviyesine yükseleceği öngörülmektedir. 2018, 2019 ve 2020 yıllarında ise bu oranın yüzde 8,9, yüzde 7,5 ve yüzde 18,7 seviyelerinde gerçekleştiği görülmektedir. Yerel gelirlerin bütçe giderlerini karşılama oranında son 10 yıllık dönemde olumlu bir tablo ortaya çıksa da, 2020 yılı ile birlikte Covid-19 salgınının ekonomik aktivite üzerinde yarattığı etkilere bağlı olarak bu tabloda bozulma meydana gelmiş ve yerel gelirlerin bütçe giderlerini karşılama oranında ciddi bir gerileme yaşanmıştır.

Grafik 4.5: Yıllar İtibarıyla Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Not: 2021 yılı için bütçe tahmin verisi kullanılmıştır.

Tüm dünyayı etkileyen Covid-19 salgının etkilerini asgari düzeye indirmek için birçok ülkede çeşitli tedbirler alınmıştır. 2020 yılı Haziran ayında IMF tarafından yayınlanan Küresel Ekonomik Görünüm raporunda, devletlerin borçlanma oranlarında korona virüs nedeniyle büyük artış beklendiği vurgulanmıştır. Ülkemizde de bu dönemde iç borçlanmaya gidilmiştir.

2021 yılı birinci çeyreğinde Devlet İç Borçlanma Senedi (DİBS) ihalesi yoluyla toplam 114,1 milyon TL borçlanılmış ve 88 milyon TL geri ödeme gerçekleşmiştir. 2021 yılı birinci çeyreği sonunda toplam DİBS stoku bakiyesi 249,1 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

2021 yılı birinci çeyreği içinde DİBS ihraçları yoluyla net olarak 26,1 milyon TL borçlanmaya ek olarak Merkez Bankası tarafından Maliye Bakanlığı'na 385 milyon TL tutarında Kısa Vadeli Avans kullanılmıştır. Buna göre 2021 yılı birinci çeyreğinde Maliye Bakanlığı'nın net iç borçlanma tutarı 411,1 milyon TL olmuştur.

Tablo 4.6: KTC Maliye Bakanlığı'nın KTC Merkez Bankası Aracılığı ile Gerçekleştirdiği TL DİBS İhaleleri

ISIN KODU	KKB	KKB	KKB
	050521T27	040621T19	250222T17*
Valör Tarihi	24.02.2021	25.02.2021	25.02.2021
İtfa Tarihi	05.05.2021	04.06.2021	25.02.2022
Vadesi	70 gün	99 gün	365 gün
Teklif Edilen Tutar	Nom. 6.583.925	97.000.000	93.000.000
İhalede Kabul Edilen Tutar	Nom. 6.583.925	59.500.000	48.000.000
İhalede Kabul Edilen Faiz (%)	E.D.	18,00	18,00
	E.Y.	18,00	19,00
	Ort.	18,00	18,64
	O.Y.B.	19,36	19,94

Kaynak: KTCMB

Nom.: Nominal

E.D.: En Düşük

E.Y.: En Yüksek

Ort.: Ortalama

O.Y.B.: Ortalama Yıllık Bileşik

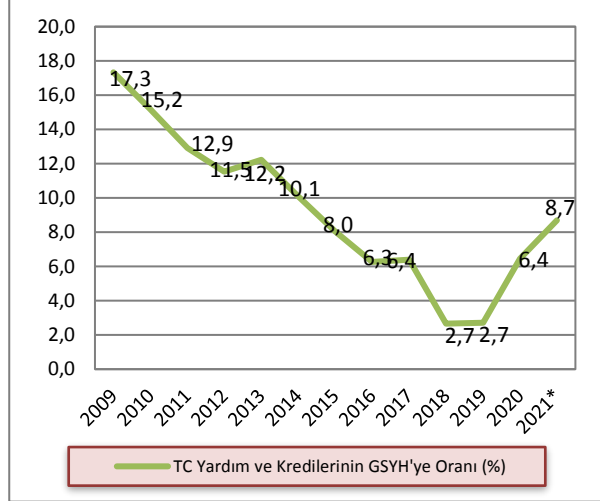
*: KTC Maliye Bakanlığı'nın 25 Şubat 2021 tarihinde, KTC Merkez Bankası aracılığıyla gerçekleştirilen 365 gün vadeli Değişken Faizli, 6 Ayda Bir Kupon Ödemeli Devlet Tahvil. TLREF: BİST tarafından açıklanan Türk Lirası Gecelik Referans Faiz Oranı'dır.

25.02.2021 tarihli TLREF: % 17,3394

2021 Mali Yılı Bütçe Yasası, Türkiye Cumhuriyeti'nden alınacak hibe, yardım ve kredilerin yanı sıra 830 milyon TL net iç kaynak yaratılarak bütçe giderlerinin karşılanmasını öngörmektedir. Yılın birinci çeyreğinde yapılan 411,1 milyon TL iç borçlanma göz önüne alındığında, Maliye Bakanlığının yılın geri kalan üç çeyreğinde yapabileceği net iç borçlanma toplamı 419 milyon TL'dir. 2021 yılı içinde Covid-19 salgının etkilerine karşı bütçede yer almayan önlem paketlerinin uygulamaya konması ile birlikte 2021 yılsonunda gerçekleşmesi beklenen 830 milyon TL'lik açığın daha fazla olacağı ve yılın tamamında gerçekleşecek bütçe giderlerinin finansmanı için ivedilikle önlem alınmasının zorunlu olduğu değerlendirilmektedir. Alınacak önlemler temelde bütçe gelirlerini artırıcı, bütçe giderlerini azaltıcı veya her ikisini birlikte sağlayacak nitelikte olmalıdır.

Bütçe açığının kapatılmasında önemli bir kalem olarak kullanılan T.C. yardım ve kredilerinin ülkemiz GSYH'ye oranı incelendiğinde yıllar itibarıyla bir düşüş yaşandığı görülmektedir. 2009 yılında yüzde 17,3 olan Türkiye Cumhuriyeti'nden alınan bağış, yardım ve kredilerin GSYH'ye oranı, 2019 sonu itibarıyla yüzde 2,7, 2020 sonu itibarıyla ise yüzde 6,4 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2021 Mali Yılı Bütçe tahminleri ve 2021 yılı GSYH tahmin verisi kullanılarak, 2021 yılı için bu oranın yüzde 8,7 olacağı tahmin edilmektedir

Grafik 4.6: T.C. Yardım ve Kredilerinin GSYH'ye Oranı (%)

Kaynak: Maliye Bakanlığı, İstatistik Kurumu

Not₁:2020 ve 2021 yılı için DPÖ'nün Orta Vadeli Plan (2020-2022) GSYH hedef rakamı kullanılmıştır.

Not₂:2021 yılı için bütçe tahmin verisi kullanılmıştır.

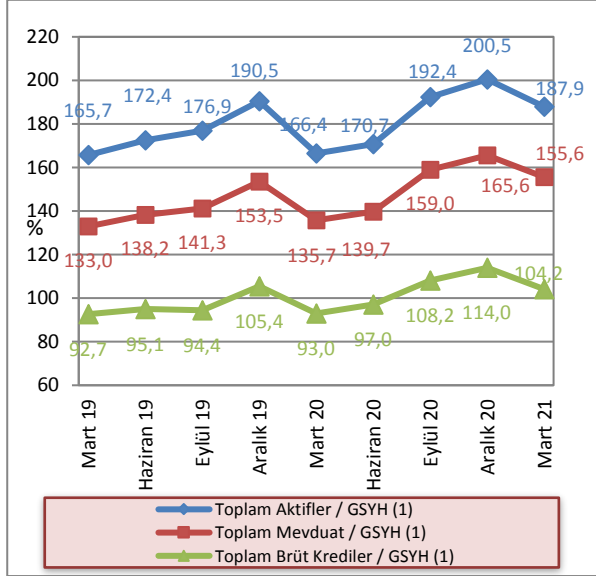
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER

5.1 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN GENEL GÖRÜNÜMÜ

5.1.1 FİNANSAL DERİNLEŞME

2021 yılı ilk çeyrek finansal derinleşme rakamları bir önceki çeyreğe göre azalış göstermiştir. Toplam brüt kredilerin GSYH'ye oranı yüzde 114'ten yüzde 104,2'ye, toplam aktiflerin GSYH'ye oranı yüzde 200,5'ten yüzde 187,9'a, toplam mevduatın GSYH'ye oranı ise yüzde 165,6'dan yüzde 155,6'ya gerilemiştir.

Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%)

Kaynak: KTCMB, DPÖ

Not: (1) 2020 ve 2021 yılları için DPÖ'nün GSYH tahmin rakamı kullanılmıştır.

5.1.2 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN PERFORMANS RASYOLARI

Sektörde, nakit ve nakit benzeri kalemlerin toplam aktifler içindeki payı bir önceki çeyreğe göre 2021 yılı ilk çeyrekte yüzde 29,22'ye yükselmiştir. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 29,66 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2020 yılı Aralık sonu itibarıyla yüzde 15,91 olan SYSR, 2021 yılının ilk çeyreğinde 0,02 puan artarak yüzde 15,93'e yükselmiştir.

TGA'nın brüt krediler içindeki payı, 2021 yılının Mart ayı sonunda bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 5,41'den yüzde 5,12'ye gerilemiştir.

Mevduatın krediye dönüşüm oranını gösteren brüt kredilerin mevduata oranı, 2021 yılının ilk çeyreğinde bir önceki çeyrek döneme göre 1,89 puan azalmış ve yüzde 66,93 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2020 yılı Mart ayında yüzde 55,89 seviyesinde olan brüt kredilerin aktif toplamı içerisindeki payı, 2021 yılının Mart ayında yüzde 55,45 seviyesine gerilemiştir. Bir önceki çeyrek döneme göre ise 1,38 puan azalmıştır.

Brüt kredilerde 2021 yılı ilk çeyrekte bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 4,21 artış gerçekleşmiştir. Önceki yılın aynı döneminde brüt kredilerde yüzde 4,07 artış olmuştur.

2020 yılı son çeyreğinde yüzde 4,16 artan mevduat, 2021 yılı ilk çeyrekte yüzde 7,15'lik artış göstermiştir.

2020 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla 10,33 olan finansal kaldıraç oranı, 2021 yılının ilk çeyreğinde 10,43 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Tablo 5.1: Performans Rasyoları

	2020				2021
	Mar.	Haz.	Eyl.	Ara.	Mar.
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler / Top. Aktifler (%)	29,66	27,39	27,92	29,17	29,22
SYSR (%)	16,90	16,92	15,69	15,91	15,93
TGA / Brüt Krediler (%)	6,35	6,05	5,48	5,41	5,12
Brüt Krediler / Top. Mevduat (%)	68,55	69,47	68,06	68,82	66,93
Brüt Krediler / Top. Aktifler (%)	55,89	56,83	56,23	56,83	55,45
Brüt Kredilerdeki Çeyrek Büyüme Hızı (%)	4,07	4,31	11,51	5,32	4,21
Mevduattaki Çeyrek Büyüme Hızı (%)	4,29	2,93	13,82	4,16	7,15
Finansal Kaldıraç¹	9,64	9,72	10,46	10,33	10,43

Kaynak: KTCMB

Not: (1)Yabancı Kaynaklar / Toplam Özkaynaklar

5.1.3 BANKACILIK SEKTÖRÜNDE YOĞUNLAŞMA

2021 yılı ilk çeyrekte aktif büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 53,84, ilk on bankanın toplam aktifler içindeki payı ise yüzde 80,65'tir.

Aynı dönemde brüt krediler büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 56,18, ilk on bankanın payı ise yüzde 82,9 düzeyindedir.

Mevduat büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın toplam mevduatlar içindeki payı yüzde 55,63, ilk on bankanın payı ise yüzde 82,16 seviyesindedir.

Bankalara borçlar kaleminin büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 69,75, ilk on bankanın payı ise yüzde 93,11 düzeyindedir.

Söz konusu dönemde özkaynaklar büyüklüğü açısından ilk beş bankanın toplam özkaynaklar içindeki payı yüzde 54,83, ilk on bankanın payı ise yüzde 82,80 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)

İlk Beş Bankanın Sektör İçindeki Payları	2020				2021
	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	Mart
Aktifler	55,35	55,17	54,44	54,21	53,84
Brüt Krediler	56,65	55,87	55,59	56,62	56,18
Mevduat	56,48	56,38	55,81	55,84	55,63
Bankalara Borçlar	69,39	68,65	68,30	69,49	69,75
Özkaynaklar	55,03	55,36	54,95	54,15	54,83
İlk On Bankanın Sektör İçindeki Payları					
Aktifler	80,19	80,29	80,45	81,10	80,65
Brüt Krediler	81,96	82,07	82,31	82,94	82,90
Mevduat	81,32	81,60	81,84	82,59	82,16
Bankalara Borçlar	93,41	94,15	94,53	94,95	93,11
Özkaynaklar	81,91	81,65	82,21	82,45	82,80

Kaynak: KKTCMB

5.1.4 BANKA, ŞUBE, PERSONEL VE ATM SAYISI

Bankacılık sektöründe faaliyet gösteren banka sayısı 2021 yılı Mart ayı sonunda 21'dir. Sektördeki 21

bankanın 2'si kamu eliyle yönetilen banka, 14'ü özel sermayeli banka ve 5'i şube bankasıdır.

Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler

	Mar.19	Haz.19	Eyl.19	Ara.19	Mar.20	Haz.20	Eyl.20	Ara.20	Mar.21
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Özel Sermayeli Bankalar	14	14	14	14	14	14	14	14	14
Şube Bankaları	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Toplam	21	21	21	21	21	21	21	21	21

Kaynak: KKTCMB

Sektörde hizmet sunum birimi olan banka şubesi sayısı, 2021 yılının ilk çeyreğinde 216'dır. Şube sayılarının banka gruplarına göre dağılımına bakıldığında, toplam şube sayısının yüzde 66,67'sinin özel sermayeli

bankalara, yüzde 18,05'inin şube bankalarına, yüzde 15,28'inin ise kamu eliyle yönetilen bankalara ait olduğu görülmektedir.

Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi

Şube Sayısının Gelişimi (adet)									
	Mar.19	Haz.19	Eyl.19	Ara.19	Mar.20	Haz.20	Eyl.20	Ara.20	Mar.21
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	33	33	33	33	33	33	33	33	33
Özel Sermayeli Bankalar	158	159	160	160	160	152	152	150	144
Şube Bankaları	39	39	39	39	39	39	39	39	39
Toplam	230	231	232	232	232	224	224	222	216
Personel Sayısının Gelişimi (kişi)									
	Mar.19	Haz.19	Eyl.19	Ara.19	Mar.20	Haz.20	Eyl.20	Ara.20	Mar.21
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	537	534	528	522	512	508	514	511	508
Özel Sermayeli Bankalar	2.077	2.078	2.096	2.122	2.120	2.090	2.081	2.071	2.057
Şube Bankaları	526	533	539	549	542	537	538	536	531
Toplam	3.140	3.145	3.163	3.193	3.174	3.135	3.133	3.118	3.096

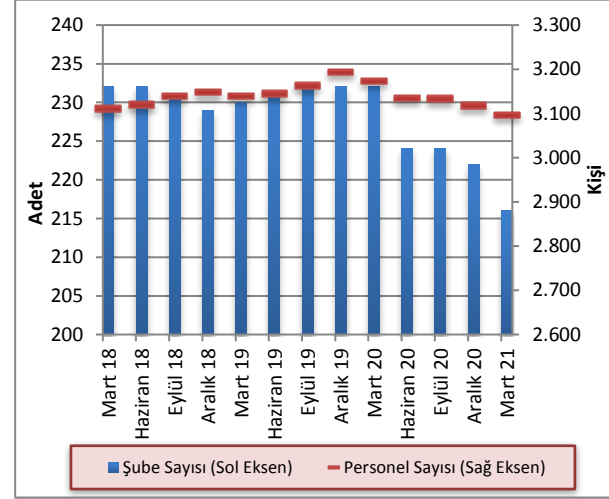
Kaynak: KKTÇMB

Sektörde istihdam edilen personel sayısı, Aralık 2020 - Mart 2021 döneminde 22 kişi azalarak 3.118'den 3.096'ya gerilemiştir. Söz konusu personelin 508'i kamu eliyle yönetilen bankalarda, 2.057'si özel sermayeli bankalarda ve 531'i şube bankalarında çalışmaktadır. Bu dönemde, özel sermayeli bankaların personel sayısı 2.071'den 2.057'ye, şube bankalarının personel sayısı 536'dan 531'e, kamu eliyle yönetilen bankaların personel sayısı ise 511'den 508'e gerilemiştir.

Mart 2020 – Mart 2021 arasındaki bir yıllık dönemde bankacılık sektöründe çalışan personel sayısı, 78 kişi azalarak 3.174'ten 3.096'ya gerilemiştir. Söz konusu dönemde personel sayısındaki değişim banka grupları bazında incelendiğinde, özel sermayeli bankalarda istihdam 63 kişi, şube bankalarında 11 kişi, kamu eliyle yönetilen bankalarda ise 4 kişi azalmıştır.

2021 yılının ilk çeyreğinde sektörde çalışan personelin yüzde 16,41'inin kamu eliyle yönetilen bankalara, yüzde 66,44'ünün özel sermayeli bankalara, yüzde 17,15'inin ise şube bankalarına ait olduğu görülmektedir.

Grafik 5.2: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi

Kaynak: KKTÇMB

Sektörde faaliyet gösteren bankalara ait ATM sayısı 2021 yılı ilk çeyrek itibarıyla 516'dır. ATM sayılarının banka gruplarına göre dağılımına bakıldığında 234 ATM ile şube bankaları ilk sırada yer almaktadır. Şube bankalarını 225 ATM ile özel sermayeli bankalar, 57 ATM ile kamu eliyle yönetilen bankalar takip etmektedir. Mart 2020- Mart 2021 döneminde sektörde faaliyet gösteren bankalara ait ATM sayısı 510'dan 516'ya yükselmiştir.

Tablo 5.5: ATM Sayısındaki Gelişmeler

	Mar.20	Haz.20	Eyl.20	Ara.20	Mar.21
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	57	57	57	57	57
Özel Sermayeli Bankalar	222	218	219	224	225
Şube Bankaları	231	232	233	234	234
Toplam	510	507	509	515	516

Kaynak: KKTÇMB

5.2 BANKACILIK SEKTÖRÜ KONSOLİDE BİLANÇOSU

2020 yılı Aralık ayı sonunda 50.601,3 milyon TL seviyesinde olan bankacılık sektörünün aktif toplamı, 2021 yılının Mart ayı sonunda yüzde 6,82 artarak 54.052 milyon TL'ye yükselmiştir. İlgili dönemde, nakit ve nakit benzeri kalemlerde yüzde 6,99, MDC'de yüzde 11,66, brüt kredilerde yüzde 4,21, diğer aktiflerde ise yüzde 22,45 artış görülmüştür.

Mart 2020 - Mart 2021 döneminde sektörün toplam aktifleri yüzde 28,69 artmıştır. Aynı dönemde nakit ve nakit benzeri kalemler yüzde 26,8, brüt krediler yüzde 27,66, MDC ise yüzde 58,16 artış göstermiştir. İlgili dönemde mevduat yüzde 30,75, özkaynaklar ise yüzde 19,79 artmıştır.

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, Aralık 2020 - Mart 2021 döneminde yüzde 7,15, özkaynaklar ise yüzde 5,86 artmıştır.

Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL)

	2020				2021	Yüzde Değişim	
	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	Mart	12/2020 - 03/2021	03/2020 - 03/2021
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	12.455,7	11.800,6	13.556,6	14.761,7	15.794,1	6,99	26,80
MDC	2.503,8	3.078,5	3.498,0	3.546,4	3.960,0	11,66	58,16
Toplam Brüt Krediler	23.475,6	24.487,2	27.305,2	28.758,3	29.969,3	4,21	27,66
Diğer Aktifler	3.566,1	3.724,5	4.196,9	3.534,9	4.328,6	22,45	21,38
Aktif/Pasif Toplamı	42.001,2	43.090,8	48.556,7	50.601,3	54.052,0	6,82	28,69
Mevduat	34.244,8	35.247,1	40.117,0	41.787,6	44.774,9	7,15	30,75
Bankalara Borçlar	2.218,7	2.209,9	2.517,5	2.531,0	2.786,7	10,10	25,60
Diğer Pasifler	1.589,8	1.615,4	1.685,1	1.815,3	1.761,1	-2,99	10,77
Özkaynaklar	3.947,9	4.018,4	4.237,1	4.467,4	4.729,3	5,86	19,79

Kaynak: KKTCMB

5.2.1 AKTİF / PASİF YAPISINDAKİ GELİŞMELER

2021 yılının ilk çeyreğinde, sektörün aktif toplamı içerisindeki en büyük pay, yüzde 55,45 ile brüt kredilere aittir. Brüt kredileri sırasıyla yüzde 29,22'lik payla nakit ve nakit benzeri kalemler, yüzde 8 ile diğer aktifler ve yüzde 7,33'lük payla MDC kalemi takip etmektedir.

Bankacılık sektörü Mart 2020 - Mart 2021 dönemi aktif yapısını oluşturan kalemlerin payları yönünden değerlendirildiğinde; MDC kaleminin payında artış, nakit ve nakit benzeri kalemler, brüt krediler ve diğer aktifler kalemlerinin paylarında ise azalış olduğu görülmektedir.

Mart 2021 itibarıyla, toplam pasifin yüzde 82,84'ünü mevduat, yüzde 8,75'ini özkaynaklar, yüzde 5,16'sını bankalara borçlar ve yüzde 3,25'ini diğer pasifler oluşturmaktadır.

Mart 2020 - Mart 2021 döneminde bankacılık sektörünün pasif yapısını oluşturan kalemler payları yönünden değerlendirildiğinde; mevduat kaleminin payında artış, bankalara borçlar, diğer pasifler ve özkaynaklar kalemlerinin paylarında ise azalış olduğu görülmektedir.

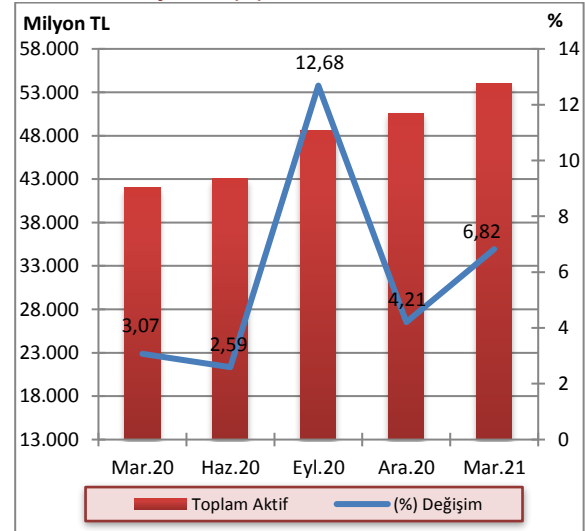
Tablo 5.7: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yüzde Dağılımı (%)

Aktif	2020				2021
	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	Mart
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	29,66	27,39	27,92	29,17	29,22
MDC	5,96	7,14	7,20	7,01	7,33
Toplam Brüt Krediler	55,89	56,83	56,23	56,83	55,45
Diğer Aktifler	8,49	8,64	8,65	6,99	8,00
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Pasif					
Toplam Mevduat	81,53	81,80	82,62	82,58	82,84
Bankalara Borçlar	5,28	5,13	5,18	5,00	5,16
Diğer Pasifler	3,79	3,75	3,47	3,59	3,25
Özkaynaklar	9,40	9,32	8,73	8,83	8,75
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Kaynak: KKTCCMB

Bankacılık sektörünün aktif toplamı 2020 yılının Mart ayında bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 3,07 artış göstermiştir. Mart 2021 döneminde ise bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 6,82 artış göstermiştir.

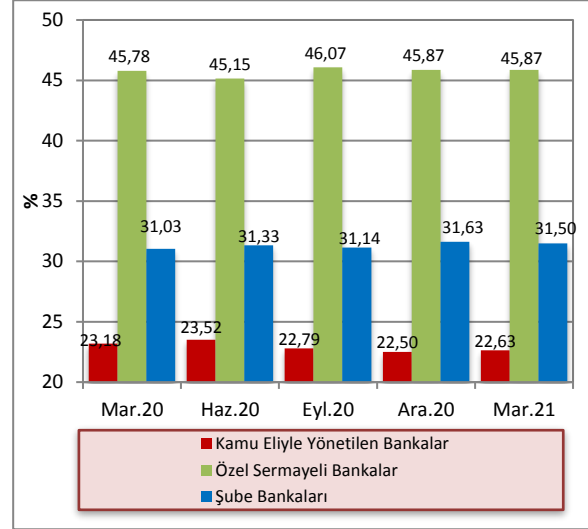
Grafik 5.3: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%)

Kaynak: KKTCCMB

2021 yılının ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla banka gruplarının aktif toplamındaki payları, özel sermayeli bankalar grubunda yüzde 45,87 ile aynı seviyede kalırken, kamu eliyle yönetilen bankalar grubunda yüzde 22,5'ten yüzde 22,63'e yükselmiş, şube bankaları grubunda ise yüzde 31,63'ten yüzde 31,5'e gerilemiştir. Mart 2020 – Mart 2021 döneminde ise, kamu eliyle yönetilen bankalar grubunda küçülme, özel sermayeli bankalar ve şube bankaları grubunda ise büyüme görülmüştür.

Grafik 5.4: Banka Gruplarının Sektörün Aktif Toplamındaki Payları (%)

Kaynak: KTCMB

2021 yılının ilk çeyreğinde, bir önceki çeyrek döneme göre, kamu eliyle yönetilen bankalar aktif toplamında yüzde 7,44, özel sermayeli bankalarda yüzde 6,82 ve şube bankalarında yüzde 6,38 artış olmuştur. Bir önceki

yılın aynı dönemine göre ise, aktif toplamı kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 25,63, özel sermayeli bankalarda yüzde 28,92, şube bankalarında ise yüzde 30,64 artmıştır.

Tablo 5.8: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)

	2020				2021		Yüzde Değişim	
	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	Mart	12/2020-03/2021	03/2020-03/2021	
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	9.737,6	10.135,5	11.064,2	11.386,1	12.233,2	7,44	25,63	
Özel Sermayeli Bankalar	19.229,7	19.456,7	22.369,8	23.208,8	24.791,8	6,82	28,92	
Şube Bankaları	13.033,9	13.498,6	15.122,7	16.006,4	17.027,0	6,38	30,64	
Toplam	42.001,2	43.090,8	48.556,7	50.601,3	54.052,0	6,82	28,69	

Kaynak: KTCMB

2021 yılı Mart ayı itibarıyla kredilerin TP ve YP dağılımına bakıldığında zaman TP kredilerin payının bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 49,04'ten yüzde 45,89'a gerilediği, YP kredilerin payının ise yüzde 50,96'dan yüzde 54,11'e yükseldiği görülmektedir. TP

mevduat toplamının payı Mart 2021 itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 34,74'ten yüzde 33,31'e gerilemiş, YP mevduatın payı ise yüzde 65,26'dan yüzde 66,69'a yükselmiştir.

Tablo 5.9: Krediler ve Mevduatın TP-YP Dağılımı (%)

	2020								2021	
	Mart		Haziran		Eylül		Aralık		Mart	
	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP
Krediler	46,58	53,42	46,60	53,40	46,11	53,89	49,04	50,96	45,89	54,11
Mevduat	38,27	61,73	38,08	61,92	35,08	64,92	34,74	65,26	33,31	66,69

Kaynak: KTCMB

5.2.2 NAKİT VE NAKİT BENZERİ KALEMLER

Bankacılık sektörü nakit ve nakit benzeri kalemlerini oluşturan nakit değerler, merkez bankasından alacaklar, BPP işlemlerinden alacaklar ve bankalardan alacaklar kalemlerinin toplamı, 2021 yılının ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 6,99 artarak 14.761,7 milyon TL'den 15.794,1 milyon TL'ye yükselmiştir.

Bu dönemde, nakit değerler kaleminde 92,2 milyon TL, merkez bankasından alacaklar kaleminde 80,4 milyon TL, BPP işlemlerinden alacaklar kaleminde 353,4 milyon

TL, bankalardan alacaklar kaleminde ise 506,4 milyon TL artış gerçekleşmiştir.

2020 yılı Mart ayı sonunda 12.455,7 milyon TL olan nakit ve nakit benzeri kalemler, 2021 yılı Mart ayı sonunda 15.794,1 milyon TL seviyesine yükselmiştir. İlgili dönemde, nakit değerler 102,4 milyon TL, merkez bankasından alacaklar kalemi 1.011,2 milyon TL, BPP işlemlerinden alacaklar kalemi 1.963,2 milyon TL, bankalardan alacaklar kalemi ise 261,6 milyon TL artmıştır.

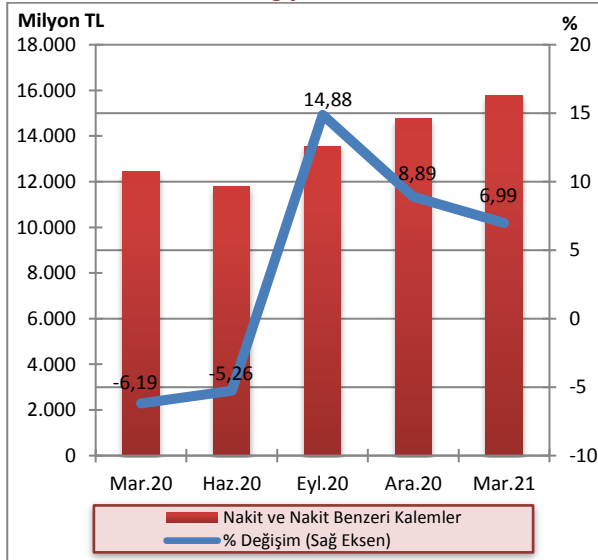
Tablo 5.10: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)

	2020				2021	Yüzde Değişim
	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	Mart	12/2020 - 03/2021
Nakit Değerler	468,4	441,3	503,2	478,6	570,8	19,26
Merkez Bankasından Alacaklar	4.275,9	4.011,2	4.655,2	5.206,7	5.287,1	1,54
BPP İşlemlerinden Alacaklar	2.306,9	2.161,4	3.080,0	3.916,7	4.270,1	9,02
Bankalardan Alacaklar	5.404,5	5.186,7	5.318,2	5.159,7	5.666,1	9,81
Toplam	12.455,7	11.800,6	13.556,6	14.761,7	15.794,1	6,99

Kaynak: KKTCCMB

Nakit ve nakit benzeri kalemler toplamı 2021 yılı birinci çeyreği sonunda önceki çeyreğe göre yüzde 6,99 artış göstermiştir.

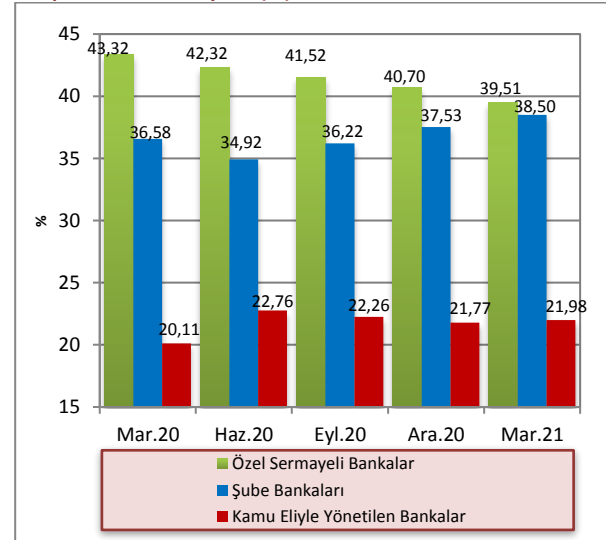
Grafik 5.5: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTCCMB

2021 yılının ilk çeyreğinde banka gruplarının nakit ve nakit benzeri kalemlerindeki paylarında bir önceki çeyreğe kıyasla, özel sermayeli bankalar grubunda azalış, şube bankaları ve kamu eliyle yönetilen bankalar grubunda ise artış gerçekleşmiştir. Mart 2020 - Mart 2021 döneminde de aynı şekilde özel sermayeli bankalar grubunda azalış, kamu eliyle yönetilen bankalar ve şube bankaları grubunda artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.6: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Banka Gruplarına Göre Payları (%)

Kaynak: KKTCCMB

5.2.3 KREDİLER

2021 yılı Mart ayı itibarıyla 19.929,9 milyon TL olan işletme kredileri, geçmiş dönemlerde olduğu gibi krediler toplamı içinde birinci sırada yer almaktadır. Bunu, 6.512,4 milyon TL ile tüketici kredileri izlemektedir.

Mart 2020 – Mart 2021 döneminde işletme kredileri 14.145,7 milyon TL’den 19.929,9 milyon TL’ye, tüketici kredileri ise 5.353,8 milyon TL’den 6.512,4 milyon TL’ye yükselmiştir.

Tablo 5.11: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL)

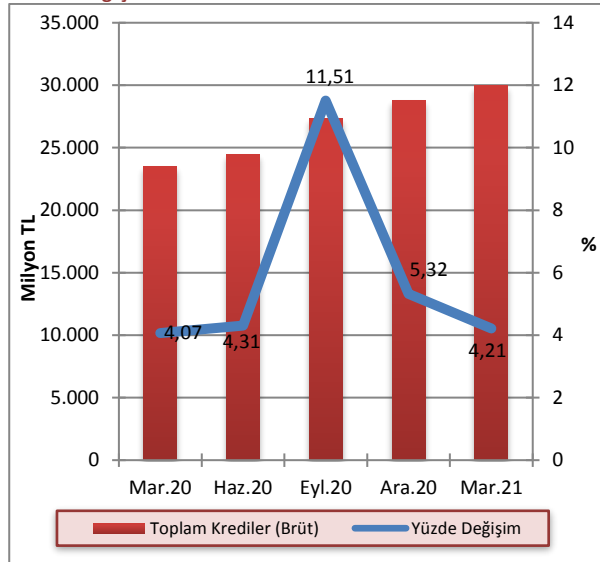
	2020				2021
	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	Mart
İşletme Kredileri	14.145,7	14.815,7	16.623,8	18.868,7	19.929,9
Tüketici Kredileri	5.353,8	5.629,1	6.288,5	6.329,0	6.512,4
Kredi Kartları	508,8	576,5	639,6	703,4	687,2
İskonto ve İştirak Senetleri	293,9	183,2	217,1	263,3	296,3
Diğer Yatırım Kredileri	126,5	131,2	173,2	208,6	216,5
İthalat Kredileri	4,5	4,7	5,2	5,4	5,6
Fon Kaynaklı Krediler	23,1	23,6	26,0	24,8	27,3
İhtisas Kredileri	43,3	64,8	73,5	87,2	94,3
İhracat Kredileri	1,3	0,8	0,3	0,0	0,0
KKTCMB Kaynaklı Krediler	0,0	0,0	5,3	5,0	5,7
KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Müşteri Adına Menkul Değer Alım Kredileri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
İhracat Garantili Yatırım Kredileri	0,0	0,0	0,0	73,4	81,8
Diğer Krediler	1.483,7	1.577,1	1.757,7	633,6	578,4
Toplam Krediler	21.984,6	23.006,7	25.810,2	27.202,4	28.435,4

Kaynak: KKTCMB

Not: TGA dâhil değildir.

Brüt krediler 2021 yılı ilk çeyrekte bir önceki çeyreğe göre yüzde 4,21 artış göstermiştir.

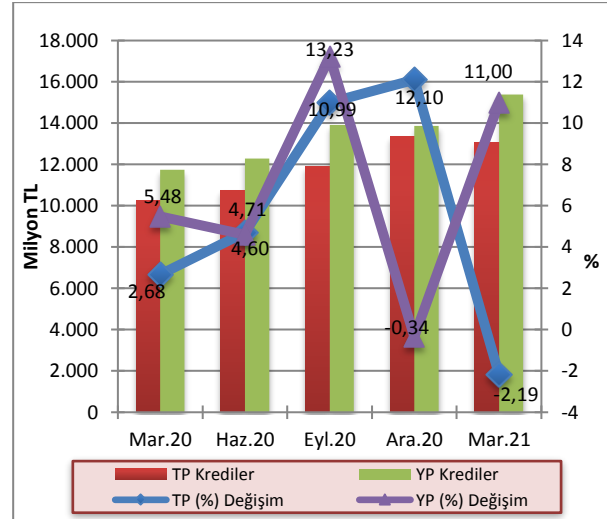
Grafik 5.7: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Kaynak: KKTCMB

2021 yılının ilk çeyreğinde kredilerin 13.049,2 milyon TL'si TP cinsinden, 15.386,2 milyon TL'si YP cinsindedir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden kredilerde yüzde 2,19 azalış, YP cinsinden kredilerde ise yüzde 11 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.8: Bankacılık Sektörü Kredileri TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

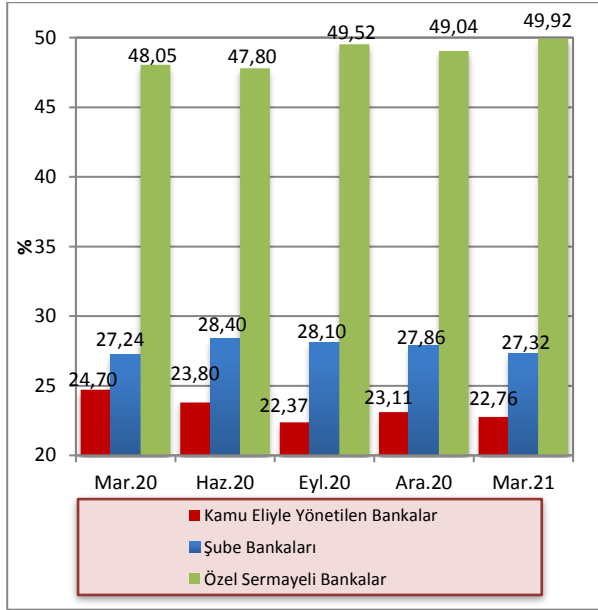

Kaynak: KKTCMB

Not: TGA dâhil değildir.

Brüt kredilerin banka gruplarına göre payları incelendiğinde, 2021 yılının ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla kamu eliyle yönetilen bankaların payının yüzde 23,11'den yüzde 22,76'ya, şube bankalarının payının yüzde 27,86'dan yüzde 27,32'ye gerilediği, özel sermayeli bankaların payının ise yüzde 49,04'ten yüzde 49,92'ye yükseldiği görülmektedir. Mart 2020 - Mart 2021 döneminde özel sermayeli bankalar ve şube bankalarının paylarında artış, kamu eliyle yönetilen bankaların payında ise azalış gerçekleşmiştir.

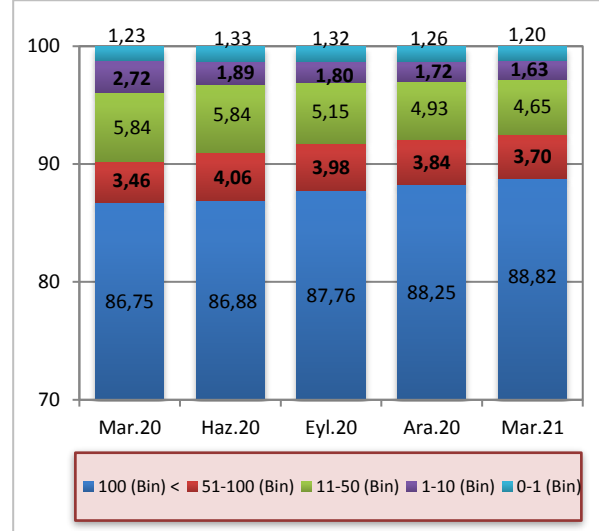
Grafik 5.9: Banka Gruplarına Göre Brüt Kredilerin Payları (%)

Kaynak: KKTÇMB

2021 yılı ilk çeyreği sonunda 100 bin TL'den büyük kredilerin toplam krediler içindeki payı yüzde 88,82 olmuştur. Söz konusu dönemde, kredi büyüklüklerinde ikinci sırayı yüzde 4,65'lik payla 11-50 bin TL dilimindeki krediler almaktadır. 51-100 bin TL ve 1-10 bin TL tutarlarındaki krediler ise, toplam kredilerin sırasıyla yüzde 3,7 ve yüzde 1,63'ünü oluşturmaktadır. Sektördeki en düşük kredi kullanımı ise yüzde 1,2'lik payla bin TL'ye kadar olan krediler diliminde gerçekleşmiştir.

Grafik 5.10: Kredi Tutarlarının Toplam Krediler İçindeki Payı (%)

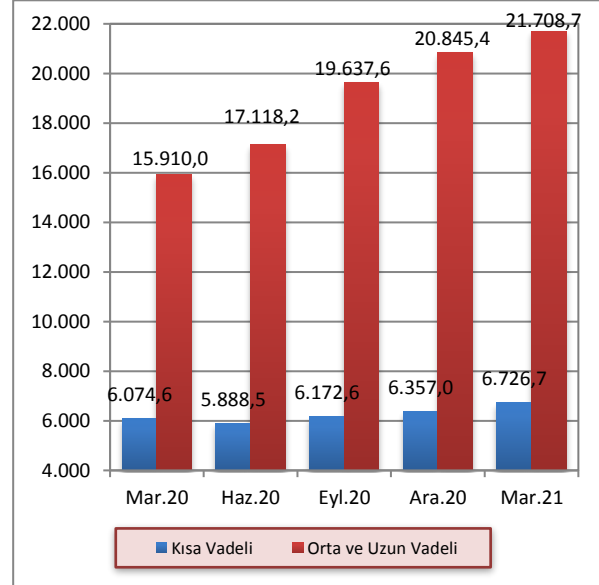

Kaynak: KKTÇMB

Not: TGA dâhil değildir.

Kısa vadeli krediler, 2021 yılının ilk çeyreğinde bir önceki çeyrek döneme göre 6.357 milyon TL'den 6.726,7 milyon TL'ye, orta ve uzun vadeli krediler ise 20.845,4 milyon TL'den 21.708,7 milyon TL'ye yükselmiştir. Mart 2020 – Mart 2021 döneminde kısa vadeli kredilerde yüzde 10,73, orta ve uzun vadeli kredilerde ise yüzde 36,45 artış olmuştur.

Grafik 5.11: Kredilerde Vade Yapısı (Milyon TL)

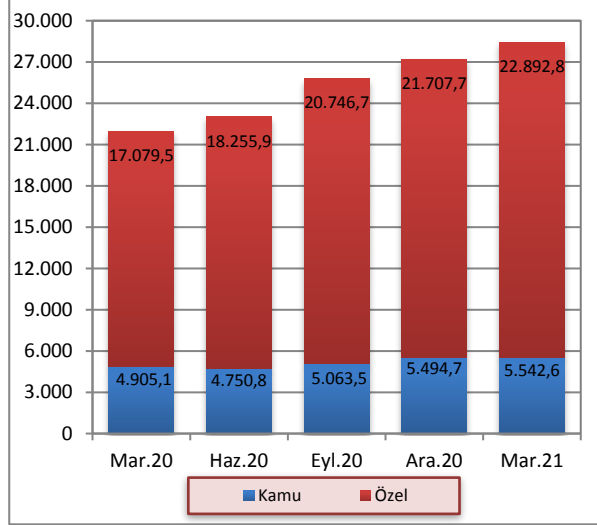
Kaynak: KKTÇMB

Not: Vadesi 1 yıla kadar olan krediler kısa vadeli olarak sınıflandırılmaktadır.

2021 yılı Mart ayı itibarıyla bankacılık sektörü toplam kredilerinin yüzde 80,51'i özel sektöre, yüzde 19,49'u ise kamu sektörüne kullanılmıştır. Söz konusu dönemde kamu kesiminin kullandığı krediler bir önceki çeyreğe göre 5.494,7 milyon TL'den 5.542,6 milyon TL'ye, özel kesim kredileri ise 21.707,7 milyon TL'den 22.892,8 milyon TL'ye yükselmiştir.

Mart 2020 – Mart 2021 döneminde kamu kesimine kullanılan kredilerde yüzde 13, özel kesime kullanılan kredilerde ise yüzde 34,04 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.12: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL)

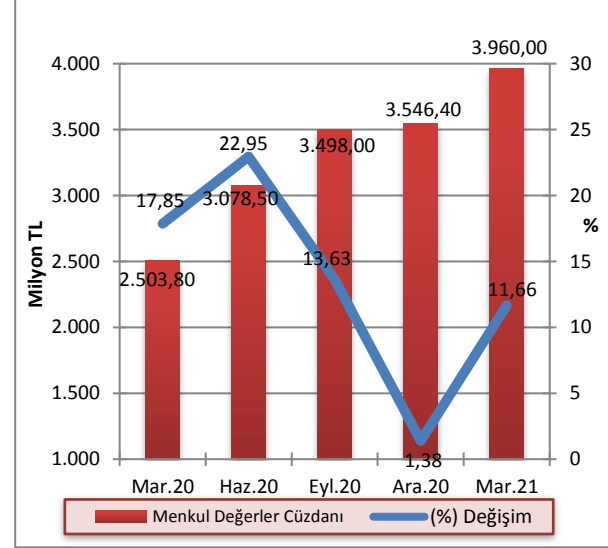

Kaynak: KTCMB

5.2.4 MENKUL DEĞERLER CÜZDANI

MDC, 2021 yılı Mart ayında bir önceki çeyreğe göre yüzde 11,66 artmıştır. MDC, 2020 yılı Mart, Haziran, Eylül ve Aralık aylarında bir önceki çeyrek döneme göre sırasıyla yüzde 17,85, yüzde 22,95, yüzde 13,63 ve yüzde 1,38 artış göstermiştir.

Grafik 5.13: Menkul Değerler Cüzdanı Toplamları ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

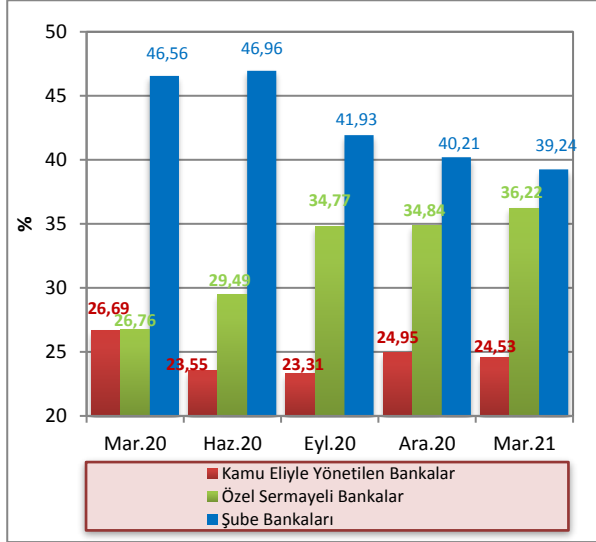

Kaynak: KTCMB

2021 yılının ilk çeyreği itibarıyla bir önceki çeyreğe kıyasla kamu eliyle yönetilen bankaların toplam MDC'deki payı yüzde 24,95'ten yüzde 24,53'e, şube bankalarının payı yüzde 40,21'den yüzde 39,24'e gerilemiş, özel sermayeli bankaların payı ise yüzde 34,84'den yüzde 36,22'ye yükselmiştir. Mart 2020 - Mart 2021 döneminde kamu eliyle yönetilen bankalar ve şube bankaları payında azalış, özel sermayeli bankalar payında ise artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.14: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanının Payları (%)

Kaynak: KKTCMB

Tablo 5.12: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL)

	2020				2021	Yüzde Değişim	
	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	Mart	12/2020 – 03/2021	03/2020 – 03/2021
Tasarruf	24.349,3	25.385,3	28.910,3	29.453,4	32.055,9	8,84	31,65
Ticari	6.658,5	6.933,8	7.913,7	8.630,3	8.752,3	1,41	31,45
Resmi	2.686,8	2.327,0	2.612,3	3.184,6	3.162,6	-0,69	17,71
Diğer	550,2	601,0	680,7	519,3	804,1	54,84	46,15
Toplam Mevduat	34.244,8	35.247,1	40.117,0	41.787,6	44.774,9	7,15	30,75
Bankalara Borçlar	2.218,7	2.209,9	2.517,5	2.531,0	2.786,7	10,10	25,60
Bankalara Borçlar Dâhil Toplam Mevduat	36.463,5	37.457,0	42.634,5	44.318,6	47.561,6	7,32	30,44

Kaynak: KKTCMB

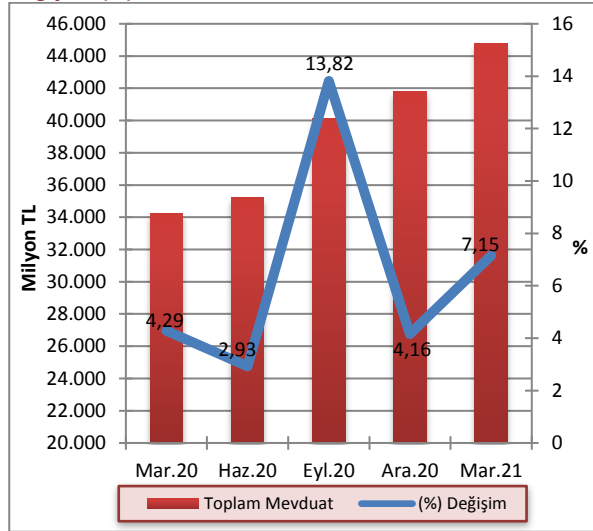
5.2.5 MEVDUAT

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, 2021 yılı ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 7,15 artmıştır. Mevduat bir yıllık dönemde yüzde 30,75 artış göstermiş ve 2021 yılı Mart ayı sonunda 44.774,9 milyon TL olmuştur.

2021 yılı Mart ayı sonu itibarıyla, geçmiş dönemlerde olduğu gibi, mevduat türünde en büyük payın 32.055,9 milyon TL ile tasarruf mevduatına ait olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla 8.752,3 milyon TL ile ticari mevduat, 3.162,6 milyon TL ile resmi mevduat izlemektedir. Mart 2020 – Mart 2021 döneminde, tasarruf mevduatında yüzde 31,65, ticari mevduatta yüzde 31,45, resmi mevduatta ise yüzde 17,71 artış gerçekleşmiştir.

Toplam mevduat 2021 yılının ilk çeyreğinde yüzde 7,15 artış göstermiştir.

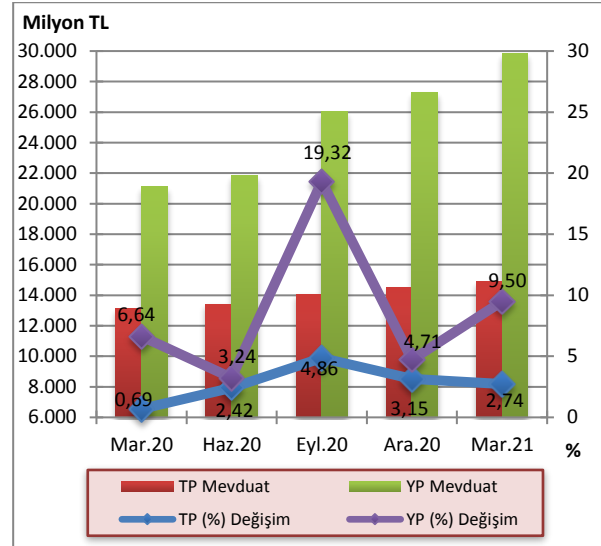
Grafik 5.15: Mevduatın Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi (%)

Kaynak: KTCMB

2021 yılının ilk çeyreğinde mevduatın 14.915,2 milyon TL'sinin TP cinsinden, 29.859,7 milyon TL'sinin ise YP cinsinden oluştuğu gözlemlenmiştir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden mevduatta yüzde 2,74, YP cinsinden mevduatta ise yüzde 9,5 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.16: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi

Kaynak: KTCMB

2021 yılı Mart ayı sonunda bir önceki çeyrek döneme göre kamu eliyle yönetilen bankaların TP mevduatında yüzde 5,24, YP mevduatında yüzde 9,85 artış, özel sermayeli bankaların TP mevduatında binde 3,2, YP mevduatında yüzde 10,62 artış gerçekleşmiştir. Aynı dönemde şube bankalarının TP mevduatında yüzde 3,01, YP mevduatında ise yüzde 6,86 artış görülmüştür.

Tablo 5.13: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL)

	Aralık 2020			Mart 2020			Yüzde Değişim 12/2020 - 03/2021		
	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	4.551,6	5.561,6	10.113,2	4.790,0	6.109,4	10.899,4	5,24	9,85	7,77
Özel Sermayeli Bankalar	5.243,4	14.678,9	19.922,3	5.260,4	16.238,4	21.498,8	0,32	10,62	7,91
Şube Bankaları	4.722,6	7.029,5	11.752,1	4.864,8	7.511,9	12.376,7	3,01	6,86	5,31
Toplam Mevduat	14.517,6	27.270,0	41.787,6	14.915,2	29.859,7	44.774,9	2,74	9,50	7,15

Kaynak: KTCMB

Bankacılık sektörü mevduatındaki vade yoğunluğu, 2021 yılı Mart ayı itibarıyla önceki dönemlerde olduğu gibi yüzde 52,32'lik pay ile bir ay vadeli mevduat toplamındadır. Bir ay vadeli mevduatı, yüzde 18,02'lik pay ile 3 ay vadeli, yüzde 16,51'lik pay ile vadesiz, yüzde 9,83'lük pay ile bir yıl vadeli ve yüzde 3,32'lik pay ile 6 ay vadeli mevduat izlemektedir.

Mevduatın vade payı bir önceki çeyrek dönemle kıyaslandığında, 1 ay vadeli mevduatta 2,71 puan artış, vadesiz mevduatta 2,06 puan, 3 ay vadeli mevduatta 0,01 puan, 6 ay vadeli mevduatta 0,22 puan, 1 yıl vadeli mevduatta ise 0,42 puan düşüş gerçekleşmiştir.

Mart 2020 - Mart 2021 döneminde vadesiz mevduatın payı 1,51 puan, 1 ay vadeli mevduatın payı 1,12 puan artmış, 3 ay vadeli, 6 ay vadeli ve 1 yıl vadeli mevduatın payları sırasıyla 0,95, 0,93 ve 0,75 puan düşmüştür.

Tablo 5.14: Mevduatın Vade Dağılımı (%)

	2020				2021	Değişim (Puan)	
	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	Mart	12/2020-03/2021	03/2020-03/2021
Vadesiz	15,00	16,86	17,24	18,57	16,51	-2,06	1,51
1 Ay Vadeli	51,20	50,80	49,65	49,61	52,32	2,71	1,12
3 Ay Vadeli	18,97	18,16	18,40	18,03	18,02	-0,01	-0,95
6 Ay Vadeli	4,25	3,99	4,06	3,54	3,32	-0,22	-0,93
1 Yıl Vadeli	10,58	10,19	10,65	10,25	9,83	-0,42	-0,75
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00		

Kaynak: KKTÇMB

Bankacılık sektöründe mevduatın büyüklüğüne göre dağılımına bakıldığı zaman 2021 yılı Mart ayı sonu itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre 0-5 bin TL arası mevduat 349,9 milyon TL'den 346,4 milyon TL'ye, 5-10 bin TL arası mevduat 422,4 milyon TL'den 405,9 milyon TL'ye, 10-50 bin TL arası mevduat 2.787,5 milyon TL'den 2.732,4 milyon TL'ye, 50-100 bin TL arası mevduat

3.367,7 milyon TL'den 3.346,8 milyon TL'ye gerilemiş, 100 bin TL üzeri mevduat ise 34.860,1 milyon TL'den 37.943,4 milyon TL'ye yükselmiştir. 2021 yılının ilk çeyreğinde, 100 bin TL üzeri mevduatın toplam mevduat içindeki payı yüzde 84,74, 50-100 bin TL arası mevduatın toplam mevduat içindeki payı ise yüzde 7,47 olarak gerçekleşmiştir.

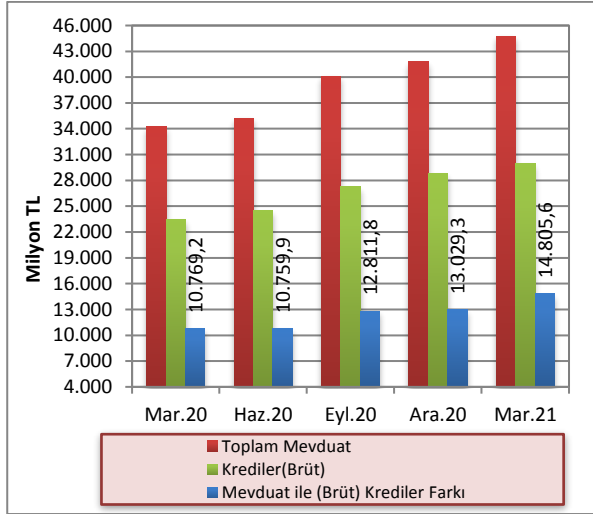
Tablo 5.15: Mevduatın Büyüklüğüne Göre Dağılımı (Milyon TL)

	2020				2021
	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	Mart
0-5 bin TL	333,8	345,4	341,0	349,9	346,4
5-10 bin TL	388,6	422,3	410,9	422,4	405,9
10-50 bin TL	2.563,9	2.739,1	2.712,0	2.787,5	2.732,4
50-100 bin TL	3.499,3	3.517,8	3.390,6	3.367,7	3.346,8
100 bin TL Üzeri	27.459,2	28.222,5	33.262,5	34.860,1	37.943,4
Toplam Mevduat	34.244,8	35.247,1	40.117,0	41.787,6	44.774,9

Kaynak: KKTÇMB

Toplam mevduat ile brüt krediler arasında Aralık 2020 sonunda 13.029,3 milyon TL olan fark, 2021 yılı Mart ayı sonunda 1.776,3 milyon TL artmış ve 14.805,6 milyon TL'ye yükselmiştir.

Grafik 5.17: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark

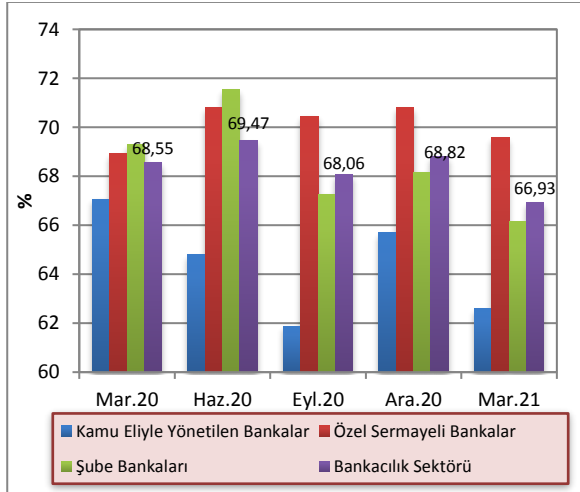

Kaynak: KKTCMB

Bankacılık sektörünün derinliği ile aracılık fonksiyonunun göstergelerinden biri olan kredilerin toplam mevduata oranı, 2020 yılının Aralık ayı sonunda yüzde 68,82 oranında gerçekleşmiş, 2021 yılının Mart ayı sonunda ise yüzde 66,93 seviyesine gerilemiştir. Kredilerin toplam mevduata oranı bir yıllık dönemde 1,62 puan azalmıştır.

2021 yılının Mart ayı sonunda mevduatın kredilere dönüşüm oranı banka grupları bazında incelendiği zaman, özel sermayeli bankalar yüzde 69,59 ile ilk sırada yer almaktadır. Özel sermayeli bankaları yüzde 66,14'lük oranla şube bankaları takip etmektedir. Kamu bankaları ise yüzde 62,59 dönüşüm oranına sahiptir.

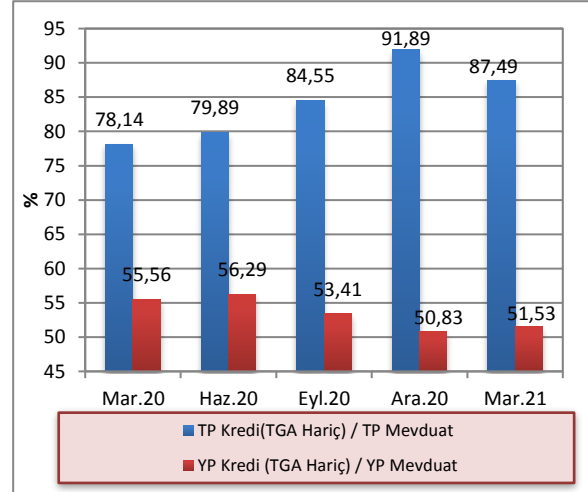
Grafik 5.18: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı

Kaynak: KKTCMB

TP mevduatın, TGA hariç TP krediye dönüşüm oranı 2021 yılı Mart ayı itibarıyla bir önceki çeyreğe göre yüzde 91,89'dan yüzde 87,49'a gerilerken, YP mevduatın TGA hariç YP krediye dönüşüm oranı yüzde 50,83'ten yüzde 51,53'e yükselmiştir. TP ve YP mevduatın krediye dönüşüm oranı 2020 yılı Mart ayında sırasıyla yüzde 78,14 ve yüzde 55,56 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 5.19: TP ve YP Mevduatın Kredilere (TGA Hariç) Dönüşüm Oranı

Kaynak: KKTCMB

5.2.6 ÖZKAYNAKLAR

Sektörün istikrarı ve sağlıklı gelişmesi açısından büyük önem taşıyan özkaynaklar, bir önceki çeyreğe göre yüzde 5,86 artarak 2021 yılının ilk çeyreğinde 4.729,3 milyon TL düzeyine yükselmiştir.

Özkaynaklar Mart 2020 – Mart 2021 döneminde ise yüzde 19,79 artış göstermiştir. Bir yıllık dönemde sektörün ödenmiş sermayesi 159,8 milyon TL, yedek akçeleri ise 604,8 milyon TL artmıştır.

Tablo 5.16: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

	2020				2021
	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	Mart
Ödenmiş Sermaye	1.332,8	1.398,9	1.401,4	1.470,7	1.492,6
Yedek Akçeler	1.088,4	1.207,3	1.366,6	1.369,1	1.693,2
Sabit Kıymet					
Yeniden	3,0	3,0	3,6	10,4	10,4
Değerleme Fonu					
Menkul Değerler	173,8	181,0	215,0	220,1	256,9
Değer Artış Fonu					
Dönem					
Kârı (Zararı)	183,4	329,1	513,0	671,2	301,7
Geçmiş Yıllar Kârı (Zararı)	1.166,5	899,1	737,5	725,9	974,5
Toplam	3.947,9	4.018,4	4.237,1	4.467,4	4.729,3

Kaynak: KKTCMB

5.3 PARA ARZI

En dar tanımlı para arzı M1, 2020 yılının Aralık ayına göre 2021 yılı Mart ayı sonunda yüzde 4,11 artmış, 10.077,1 milyon TL'den 10.491,4 milyon TL'ye yükselmiştir. M1 para arzında bir yıllık dönemde yüzde 33,27 artış olmuştur.

Aralık 2020 sonunda 41.842,8 milyon TL düzeyinde olan M2 tanımlı para arzı, 2021 yılının ilk çeyreğinde yüzde 7,83 artarak 45.118,5 milyon TL'ye yükselmiştir. M2 para arzı bir yıllık dönemde ise yüzde 30,27 artış göstermiştir.

M2 para arza resmi mevduat ve KKTC Merkez Bankası nezdindeki diğer mevduatın ilave edilmesiyle bulunan en geniş tanımlı para arzı M3, 2021 yılının ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 7,34 artarak 45.299,2 milyon TL'den 48.624,9 milyon TL seviyesine yükselmiştir. M3'te bir önceki yılın aynı dönemine göre meydana gelen artış oranı ise yüzde 29,28'dir.

Tablo 5.17: Para Arzı Verileri (Milyon TL)

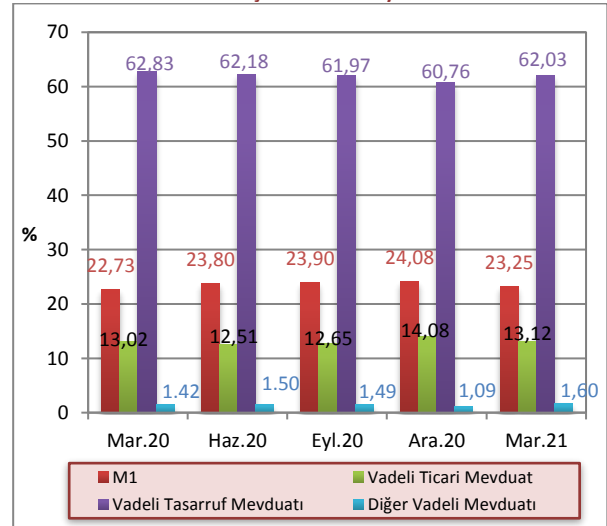
Yıllar	Dönem	M1	Yıllık Yüzde Değişim	M2	Yıllık Yüzde Değişim	M3	Yıllık Yüzde Değişim
2017	I	3.754,8	34,20	18.019,6	25,66	19.209,2	26,53
	II	3.906,7	31,23	18.670,5	27,70	20.066,2	28,69
	III	4.126,2	30,66	19.847,4	29,85	21.240,3	30,16
	IV	4.403,3	24,24	21.181,5	24,99	22.789,8	26,63
2018	I	4.826,2	28,53	22.844,7	26,78	24.492,6	27,50
	II	5.342,4	36,75	24.489,5	31,17	26.341,2	31,27
	III	6.244,7	51,34	28.565,7	43,93	30.698,9	44,53
	IV	5.726,7	30,05	26.846,9	26,75	28.868,4	26,67
2019	I	6.297,8	30,49	29.051,7	27,17	31.226,9	27,50
	II	6.581,7	23,20	30.066,1	22,77	32.390,9	22,97
	III	6.775,1	8,49	30.109,1	5,40	33.243,7	8,29
	IV	7.386,0	28,97	33.164,4	23,53	35.890,4	24,32
2020	I	7.872,2	25,00	34.635,5	19,22	37.612,4	20,45
	II	8.529,4	29,59	35.839,0	19,20	38.294,3	18,23
	III	9.724,8	43,54	40.684,0	35,12	43.787,2	31,72
	IV	10.077,1	36,44	41.842,8	26,17	45.299,2	26,22
2021	I	10.491,4	33,27	45.118,5	30,27	48.624,9	29,28

Kaynak: KKTCMB

Önceki dönemlerde olduğu gibi, Mart 2021 itibarıyla M2'deki en büyük payın yüzde 62,03 ile vadeli tasarruf mevduatında olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla, yüzde 23,25'lik payla M1, yüzde 13,12 ile vadeli ticari mevduat ve yüzde 1,6 ile diğer vadeli mevduat izlemektedir.

M2 içinde en büyük payı oluşturan vadeli tasarruf mevduatı, Mart 2020 - Mart 2021 döneminde 0,8 puan azalarak yüzde 62,83'ten yüzde 62,03'e gerilemiştir. Söz konusu dönemde, M2'nin diğer alt bileşenlerinden M1, yüzde 22,73'ten yüzde 23,25'e, vadeli ticari mevduat yüzde 13,02'den yüzde 13,12'ye, diğer vadeli mevduat ise yüzde 1,42'den yüzde 1,6'ya yükselmiştir.

Grafik 5.20: M2'nin Bileşenlerinin Payları

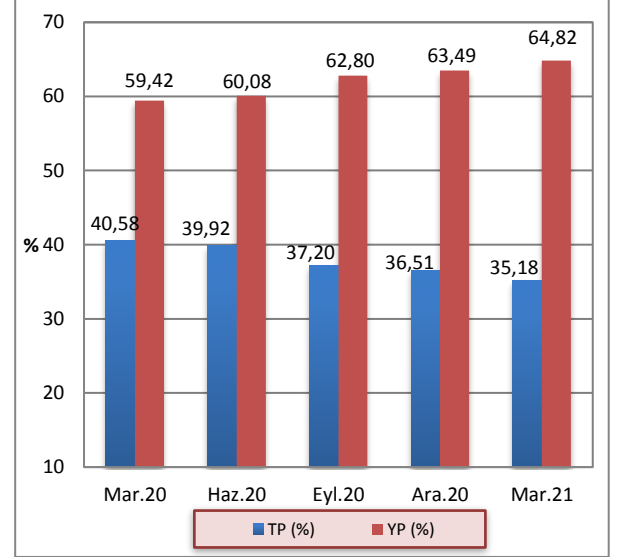
Kaynak: KKTCMB

M3 tanımlı para arzının TP-YP yüzde dağılımı Mart 2021 itibarıyla incelendiğinde, TP kalemlerinin M3 içindeki payının yüzde 35,18, YP kalemlerinin payının ise yüzde 64,82 olduğu görülmektedir. Bu paylar Mart 2020 sonunda TP'de yüzde 40,58, YP'de ise yüzde 59,42 seviyesinde idi.

5.4 BANKALARARASI PARA PİYASASI GENEL GÖRÜNÜM

KKTC Merkez Bankası bünyesinde faaliyet gösteren bankalararası para piyasasında 2021 yılı ilk çeyrek itibarıyla TL'de 760, ABD dolarında 622, avroda 275 ve sterlinde 452 adet işlem gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde, TP cinsinden 65.818 milyon TL, YP cinsinden, 3.029 milyon ABD doları, 5.397 milyon avro ve 7.729 milyon sterlin tutarında işlem gerçekleşmiştir.

Grafik 5.21: M3'ün TP - YP Yüzde Dağılımı

Kaynak: KKTCCMB

Tablo 5.18: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi

	TL		₺		€		£	
	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim
2020 - Q1	845	61.885.050	523	1.786.925	189	7.218.250	549	6.072.875
2020 - Q2	752	42.667.500	539	1.440.375	211	5.633.725	423	3.850.000
2020 - Q3	787	59.058.150	675	2.272.575	252	3.157.825	479	5.112.275
2020 - Q4	870	47.981.400	707	3.993.200	303	5.356.100	427	8.130.350
2021- Q1	760	65.818.400	622	3.028.600	275	5.397.300	452	7.728.650

Kaynak: KKTCCMB

2021 yılı ilk çeyrekte gerçekleşen BPP işlem hacimlerinin vadelerine göre yüzde dağılımlarına bakıldığında, TL'de yüzde 99,98, ABD dolarında yüzde 100, avroda yüzde 99,62 ve sterlinde yüzde 100

oranlarında gecelik vadede işlem gerçekleştiği görülmektedir. Aynı dönemde bir haftalık işlemlerin payı TL'de on binde 1, bir aylık işlemlerin payı ise TL'de on binde 1, avroda ise binde 3,8 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5.19: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000)

	TL		₺		€		£	
	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)
2020 Q1	61.885.050		1.786.925		7.218.250		6.072.875	
G	61.884.050	100,00	1.786.925	100,00	7.210.950	99,90	6.068.075	99,92
1H	1.000							
2H								
3H								
1A					7.300	0,10	4.800	0,08
3A								
2020 Q2	42.667.500		1.440.375		5.633.725		3.850.000	
G	42.667.000	100,00	1.440.375	100,00	5.608.500	99,55	3.846.050	99,90
1H					150	0,00		
2H								
3H								
1A	500	0,00			25.000	0,44	3.950	0,10
3A					75	0,00		
2020 Q3	59.058.150		2.272.575		3.157.825		5.112.275	
G	59.053.650	99,99	2.270.575	99,91	3.121.600	98,85	5.112.275	100,00
1H								
2H								
3H								
1A	4.500	0,01	2.000	0,09	34.225	1,08		
3A					2.000	0,06		
2020 Q4	47.981.400		3.993.200		5.356.100		8.130.350	
G	47.912.900	99,86	3.992.225	99,98	5.312.800	99,19	8.130.350	100,00
1H	50.000	0,10			25			
2H								
3H								
1A	18.500	0,04	975.000	0,02	43.275	0,81		
3A								
2021 Q1	65.818.400		3.028.600		5.397.300		7.728.650	
G	65.807.400	99,98	3.028.600	100,00	5.376.900	99,62	7.728.650	100,00
1H	4.000	0,01						
2H								
3H								
1A	7.000	0,01			20.400	0,38		
3A								

Kaynak: KTCMB

Not: G:Gecelik

H:Haftalık

A:Aylık

2021 yılı ilk çeyreğinde gerçekleşen gecelik vadeli işlemlerde ortalama faiz oranları TL'de yüzde 14,25, ABD dolarında yüzde 0,67, avroda yüzde 0,28, sterlinde ise yüzde 0,37'dir. 1 haftalık işlemlerin ortalama faiz

oranları TL'de yüzde 16,5, 1 ay vadeli işlemlerin ortalama faiz oranları TL'de yüzde 16,8, avroda yüzde 0,58 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5.20: Ortalama Faiz Oranları (%)

		2020				2021
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
TL	G	7,01	5,75	6,14	10,43	14,25
	1H	9,75			14,43	16,50
	2H					
TL	1A		7,00	9,50	13,28	16,80
	3A					
	G	0,72	0,50	0,54	0,75	0,67
\$	1H					
	2H					
	3H					
	1A			0,60	2,11	
	3A					
€	G	0,07	0,07	0,13	0,30	0,28
	1H		1,25		1,25	
	2H					
	3H					
	1A	0,39	0,29	0,36	0,55	0,58
£	3A		1,50	1,30		
	G	0,20	0,20	0,28	0,40	0,37
	1H					
	2H					
	3H					
£	1A	0,44	0,32			

Kaynak: KTCMB

Not: G:Gecelik

H:Haftalık

A:Aylık

5.5 KREDİ KARTLARI AZAMI FAİZ ORANLARI

20 Kasım 2014 tarih, 232 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 58/2014 Sayılı “Banka Kartları ve Kredi Kartları Yasası”, kredi kartı işlemlerinde uygulanacak azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını belirleme görev ve yetkisini KKTC Merkez Bankası’na vermiştir.

KKTC Merkez Bankası bu çerçevede kredi kartı azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını ilk kez 2 Ocak 2015 tarihinde yayımlayarak yürürlüğe koymuştur.

KKTC Merkez Bankası tarafından belirlenerek yayımlanan kredi kartları azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarına ilişkin bilgi aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 5.21: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	TP		YP	
	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme
01/07/2016 (RG 85)	2,14	2,64	1,26	1,76
01/10/2016 (RG 123)	2,12	2,62	1,24	1,74
02/01/2017 (RG 2)	2,06	2,56	1,23	1,73
03/04/2017 (RG 61)	2,00	2,50	1,21	1,71
03/07/2017 (RG 113)	1,97	2,47	1,20	1,70
02/10/2017 (RG 161)	2,00	2,50	1,18	1,68
02/01/2018 (RG 1)	2,06	2,56	1,17	1,67
02/04/2018 (RG 303)	2,16	2,66	1,16	1,66
02/07/2018 (RG 102)	2,26	2,76	1,15	1,65
01/10/2018 (RG 143)	2,54	3,04	1,18	1,68
02/01/2019 (RG 1)	3,40	3,90	1,18	1,68
01/04/2019 (RG 45)	3,22	3,72	1,18	1,68
01/07/2019 (RG 90)	3,18	3,68	1,20	1,70
01/10/2019 (RG 714)	2,98	3,48	1,21	1,71
02/01/2020 (RG 1)	2,35	2,85	1,21	1,71
01/04/2020 (RG 56)	1,00	1,50	0,75	1,25
01/07/2020 (RG 123)	1,00	1,50	0,75	1,25
01/10/2020 (RG 188)	1,00	1,50	0,75	1,25
01/01/2021 (RG 238)	1,95	2,45	1,13	1,63
01/04/2021 (RG 73)	2,29	2,79	1,09	1,59

Kaynak: KKTCMB

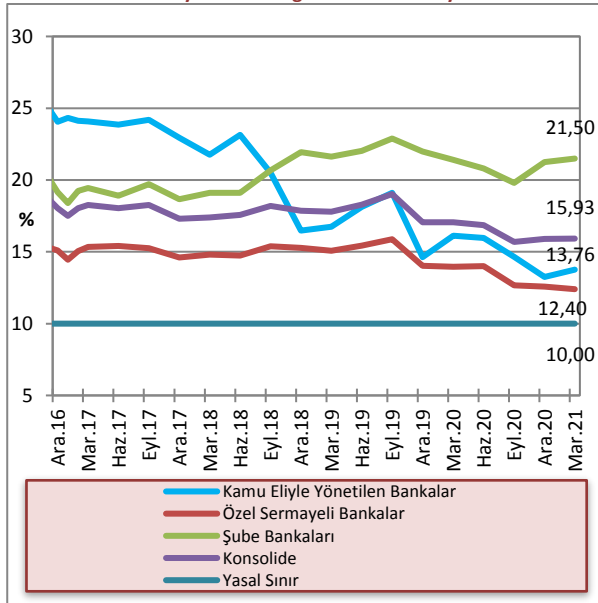
6 FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ

6.1 SERMAYE YETERLİLİĞİ

2021 yılının birinci çeyreğinde sektörün sermaye yeterliliği standart rasyosu bir önceki çeyreğe göre 0,02 puanlık bir artış göstererek yüzde 10 olan yasal sınırın üzerinde, yüzde 15,93 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Mart 2021 itibarıyla banka grupları bazında SYSR, kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 13,76, özel sermayeli bankalarda yüzde 12,4 ve şube bankalarında yüzde 21,5 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılının Aralık ayı itibarıyla bu oranlar sırasıyla yüzde 13,25, 12,58 ve 21,25 seviyesinde gerçekleşmiştir. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında 2021 yılı Mart ayı itibarıyla SYSR, kamu eliyle yönetilen bankalarda 2,37 puan, özel sermayeli bankalarda 1,55 puan artış ve şube bankalarında 0,09 puan düşüş göstermiştir.

Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu

Kaynak: KKTÇMB

Sektörün risk ağırlıklı varlıkları 2021 yılı Mart ayı sonunda 2020 yılı Aralık ayı sonuna göre kıyaslandığında, yüzde 0 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 6,9, yüzde 20 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 9,1, yüzde 50 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 9,6, yüzde 100 risk ağırlığı taşıyan varlıkların ise yüzde 2,1 arttığı görülmektedir. İlgili dönemde piyasa riski ve operasyonel risk toplamı bir önceki döneme göre 214,4 milyon TL artarak 5.951,5 milyon TL'ye yükselmiştir. Sektörün piyasa riski ve operasyonel risk toplamı bir yıllık dönemde (Mart 2020 - Mart 2021) 1.163,6 milyon TL artmıştır.

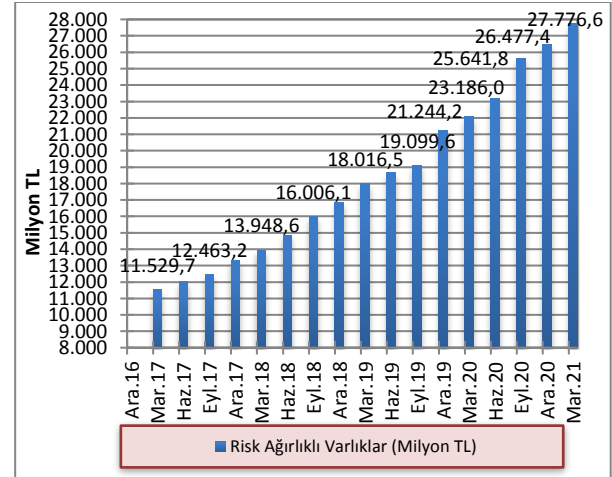
Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar(Milyon TL)

	Mar.20	Haz.20	Eyl.20	Ara.20	Mar.21	Yüzde Değişim (12/20-03/21)
% 0	15.205,2	15.357,5	18.330,9	19.681,3	21.040,7	6,9
% 20	8.365,9	8.327,3	8.202,0	8.555,1	9.336,5	9,1
% 50	11.068,3	11.725,3	13.527,5	14.099,7	15.446,9	9,6
% 100	10.085,5	10.670,7	11.995,1	11.979,5	12.234,3	2,1
Piyasa Riski + Operasyonel Risk	4.787,9	4.987,3	5.242,5	5.737,1	5.951,5	3,7

Kaynak: KKTÇMB

2021 yılının birinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre, risk ağırlıklı varlıklarda yüzde 4,9 artış olmuştur. 2020 yılı Aralık ayı itibarıyla 26.477,4 milyon TL olan risk ağırlıklı varlıkların ağırlıklı toplamı, 2021 yılının Mart ayı sonunda 1.299,2 milyon TL artarak 27.776,6 milyon TL'ye yükselmiştir. Sektörün risk ağırlıklı varlıkları Mart 2020 - Mart 2021 döneminde yüzde 25,8 artmıştır.

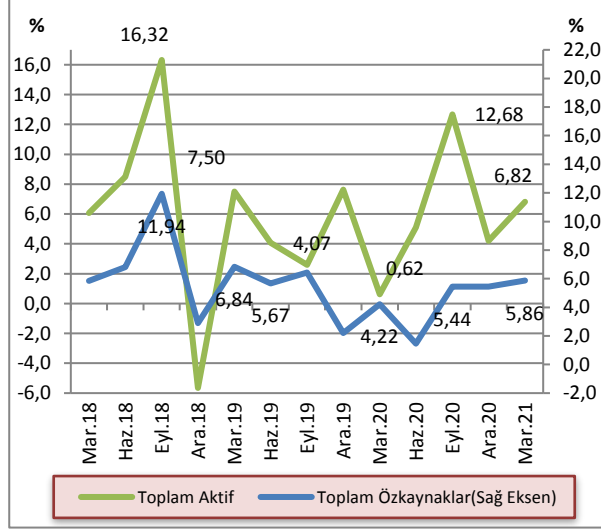
Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar

Kaynak: KKTÇMB

2021 yılının Mart ayı sonu itibarıyla 2020 Aralık ayına göre toplam aktifler yüzde 6,82, toplam özkaynaklar ise yüzde 5,86 artmıştır. Toplam aktifler ve özkaynaklar önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla, yüzde 28,69 ve yüzde 19,79 artmıştır.

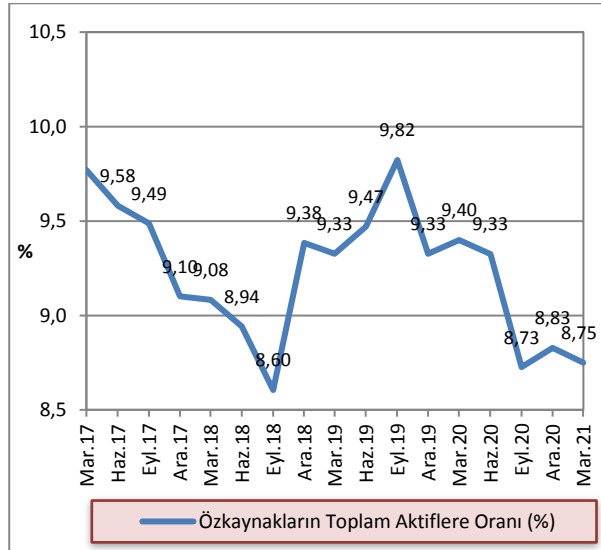
Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerdeki Artış Oranları (Önceki Çeyreğe Göre)

Kaynak: KKTÇMB

2020 yılı ilk çeyreğinde artarak yüzde 9,4 seviyesine yükselen bankacılık sektöründeki toplam özkaynakların toplam aktiflere oranı, 2020 yılının ikinci ve üçüncü çeyreğinde gerileme göstermiştir. 2020 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 8,73 seviyesine gerileyen oran, dördüncü çeyrekte 8,83 seviyesine yükselmiş ve 2021 yılı Mart ayı sonunda yüzde 8,75 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 6.4: Bankacılık Sektörünün Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı

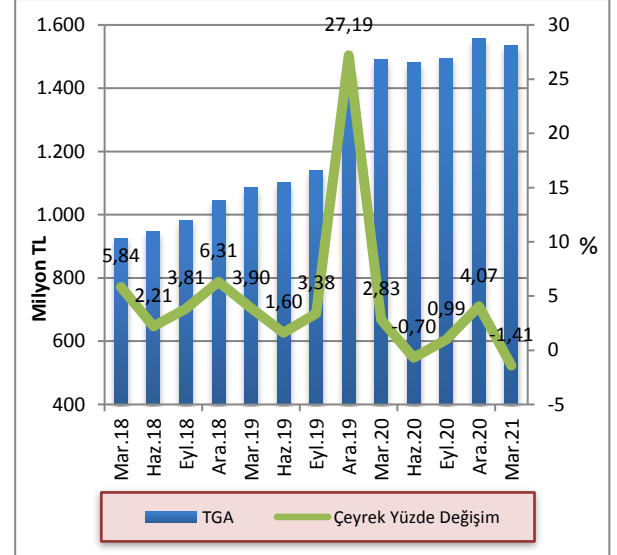

Kaynak: KKTÇMB

6.2 TAHSİLİ GECİKMiŞ ALACAKLAR

2020 yılının Aralık ayı sonu itibarıyla 1.555,9 milyon TL olan sektörün toplam tahsili gecikmiş alacakları, 2021 yılı Mart ayı sonu itibarıyla yüzde 1,41 azalarak 1.533,9 milyon TL'ye gerilemiştir. Tahsili gecikmiş alacaklar bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 2,88 artmıştır.

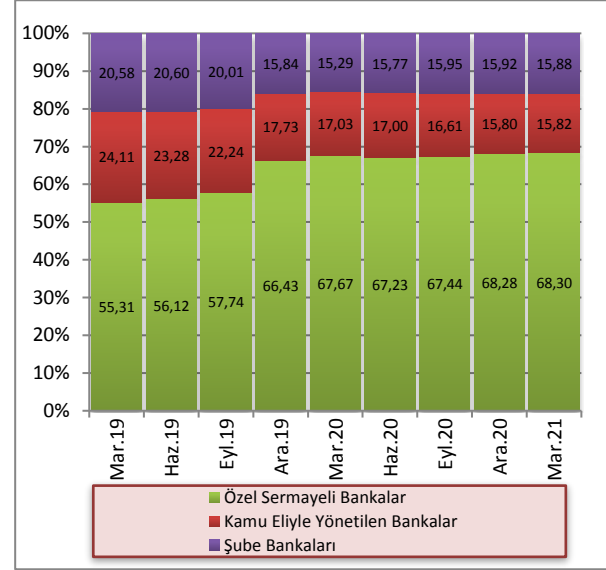
Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi

Kaynak: KKTÇMB

2021 yılı birinci çeyrek sonu itibarıyla şube bankalarının toplam TGA içindeki paylarında bir önceki çeyreğe göre azalış, özel sermayeli bankaların ve kamu eliyle yönetilen bankaların payında ise artış olduğu görülmektedir. Buna göre, Aralık 2020 – Mart 2021 döneminde kamu eliyle yönetilen bankaların payı yüzde 15,8'den yüzde 15,82'ye yükselirken, özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki payı yüzde 68,30'dan yüzde 68,30'a yükselmiş ve şube bankalarının toplam TGA içindeki payı ise yüzde 15,92'den yüzde 15,88'e düşmüştür. Mart 2020 – Mart 2021 döneminde özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki payı yüzde 66,67'den yüzde 68,30'a, şube bankalarının payı yüzde 15,29'dan yüzde 15,88'e yükselmiş, kamu eliyle yönetilen bankaların payı yüzde 17,03'ten yüzde 15,82'ye gerilemiştir.

Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı

Kaynak: KKTÇMB

2021 yılı birinci çeyreğinde, toplam aktifler 54.052 milyon TL, toplam brüt krediler 29.969,3 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiş, TGA'lar 1.534 milyon TL, özel karşılıklar 869 milyon TL olmuştur. Banka grupları bazında incelendiğinde, 2021 yılı Mart ayı itibarıyla kamu eliyle yönetilen bankalarda toplam aktifler 12.233,2 milyon TL, toplam brüt krediler 6.821,7 milyon TL, TGA'lar 242,6 milyon TL, özel karşılıklar ise 219,7 milyon TL seviyesindedir.

Özel sermayeli bankalarda toplam aktifler 24.791,8 milyon TL, toplam brüt krediler 14.961,4 milyon TL, TGA'lar 1.047,6 milyon TL, özel karşılıklar 454,9 milyon TL düzeyindedir. Şube bankalarında ise toplam aktifler 17.026,9 milyon TL, toplam brüt krediler 8.186,2 milyon TL, TGA'lar 243,6 milyon TL, özel karşılıklar 194,4 milyon TL seviyesindedir.

Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre Seçilmiş Bazı Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)

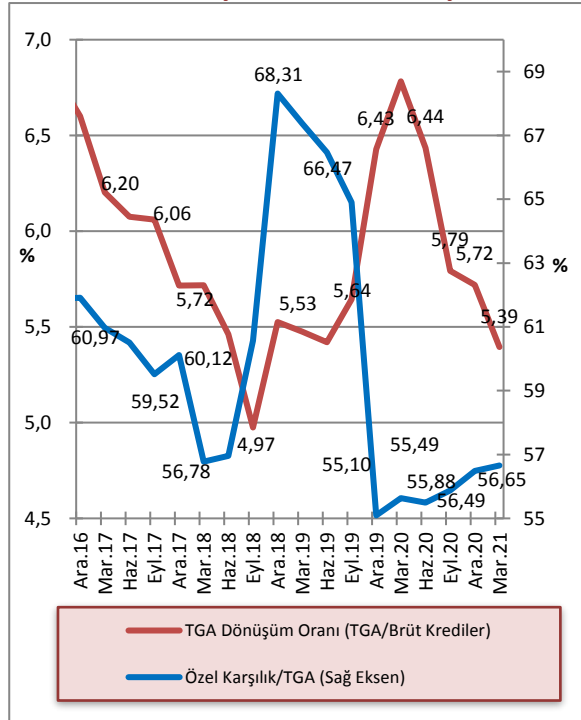
	Toplam Aktifler			Toplam Brüt Krediler			TGA			Özel Karşılıklar		
	Eyl.20	Ara.20	Mar.21	Eyl.20	Ara.20	Mar.21	Eyl.20	Ara.20	Mar.21	Eyl.20	Ara.20	Mar.21
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	11.064,2	11.386,1	12.233,2	6.109,0	6.645,2	6.821,7	248,3	245,8	242,6	216,2	222,9	219,7
Özel Sermayeli Bankalar	22.369,8	23.208,8	24.791,8	13.522,8	14.102,1	14.961,4	1.008,3	1.062,3	1.047,6	427,3	458,3	454,9
Şube Bankaları	15.122,7	16.006,4	17.026,9	7.673,4	8.011,0	8.186,2	238,5	247,8	243,6	192,0	197,8	194,4
Toplam	48.556,7	50.601,3	54.052,0	27.305,2	28.758,3	29.969,3	1.495,0	1.555,9	1.533,9	835,4	879,0	869,0

Kaynak: KKTÇMB

2020 yılı Mart, Haziran, Eylül ve Aralık dönemlerinde sırasıyla yüzde 6,78, 6,44, 5,79 ve 5,72 olan TGA dönüşüm oranında yaşanan düşüş 2021 yılı ilk çeyreğinde de devam ederek Mart ayı sonunda yüzde 5,39 olarak gerçekleşmiştir.

TGA için ayrılan karşılıkların toplam TGA'ya oranı, 2020 yılı Mart ayı sonu itibarıyla yüzde 55,6 iken, Haziran 2020'de 0,1 puan azalarak yüzde 55,5'e gerilemiş ve Eylül ayında ise 0,3 puan artışla 55,8'e yükselmiştir. Aralık ayında ise 0,6 puanlık bir yükselişle 56,5 seviyesine çıkmış, 2021 yılı Mart ayında ise 0,16 puanlık bir yükselişle 56,65 seviyesine ulaşmıştır. Mart 2020 – Mart 2021 arasındaki bir yıllık dönemde ise TGA için ayrılan karşılıkların toplam TGA'ya oranı yüzde 55,63'den yüzde 56,65'e yükselmiştir.

Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA

Kaynak: KKTCMB

6.3 AKTİF VE ÖZKAYNAK KÂRLİLİĞİ

2020 Aralık ayı sonunda yüzde 1,47 olan sektör aktif kârlılığı, 2021 yılı ilk çeyreğinde yüzde 1,64'e, yüzde 16,32 olan özkaynak kârlılığı yüzde 18,35'e, net faiz marjı ise yüzde 3,3'den yüzde 3,48'e yükselmiştir. Mart 2020 - Mart 2021 döneminde sektör aktif kârlılığı yüzde 1,98'den yüzde 1,64'e, özkaynak kârlılığı yüzde 20,81'den yüzde 18,35'e gerilemiş ve net faiz marjı yüzde 3,45'den yüzde 3,48'e yükselmiştir.

Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları (%)

Açıklama	2020				2021
	Mart	Haz.	Eyl.	Ara.	Mart
Aktif Kârlılığı¹	1,98	1,54	1,34	1,47	1,64
Özkaynak Kârlılığı²	20,81	16,72	15,56	16,32	18,35
Net Faiz Marjı³	3,45	3,25	3,2	3,3	3,48

Kaynak: KKTCMB

¹. Aktif Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Aktif

². Özkaynak Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Özkaynak

³. (Provizyon Sonrası Net Faiz Marjı + TGA Özel Provizyonu) / Toplam Aktif

Net Kâr: 12 aylık kümülatif toplam

Toplam Aktif: 12 aylık ortalama

Toplam Özkaynak: 12 aylık ortalama

Provizyon Sonrası Net Faiz Marjı + TGA Özel Provizyonu:

12 aylık kümülatif toplam

EK A. EKONOMİK KARARLAR

Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası

Konu	Tebliğ, Genelge ve Resmi Gazete'de Yayımlanan Yönetim Kurulu Kararları		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
Finansal Kiralama, Faktöring ve Finansman Şirketleri Tebliği	24.12.2020	1166	04.01.2021	1
Yabancı Para Mevduat ve Yasal Karşılık Hesaplarına Uygulanan Faiz Oranları Değişikliği	17.02.2021	1178	19.02.2021	40
Yasal Karşılıklara İlişkin YK Kararında Değişiklik Yapılması	17.02.2021	1179	19.02.2021	40
Üstlenilen Risklere İlişkin (Değişiklik) Tebliği	26.02.2021	1184	03.03.2021	54
Tüketici Kredileri (Değişiklik) Tebliği	26.02.2021	1184	03.03.2021	54
Kredi Kartları Azami Aylık Akdi ve Azami Aylık Gecikme Faiz Oranları Değişikliği			31.03.2021	73
Türk Lirası Mevduat ve Yasal Karşılık Hesaplarına Uygulanan Faiz Oranları ile Türk Lirası Reeskont İskonto ve Avans Faiz Oranları Değişikliği	01.04.2021	1190	02.04.2021	75
Muhasebe Sistemleri ile Belgelerin Saklanması (Değişiklik) Tebliği	21.04.2021	1193	26.04.2021	94

Tablo A.2: Ekonomik Kararlar – Yasal Düzenlemeler

Konu	Yasa/Yasa Tasarısı/Yasa Önerisi		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
Yasalar				
Her Türlü Maaş, Ücret Ve Maaş Nitelikli Ödemeler İle Emekli Maaşlarından Yapılacak Olan Kesintilere İlişkin (Geçici Kurallar) Yasası			23.02.2021	45
Yasa Gücünde Kararnameler				
Poliçeler Yasası Hakkında Yasa Gücünde Kararname	02.02.2021	E.S.(K-I)136-2021	02.02.2021	29
Sosyal Güvenlik Yasası Kapsamında Sigortalı Olanlara Uygulanacak Prim Desteği Hakkında Yasa Gücünde Kararnamenin Değiştirilmesi Hakkında Yasa Gücünde Kararname	04.02.2021	E.S.(K-I)145-2021	05.02.2021	32
Kıbrıs Türk Sosyal Sigortalar Yasası Kapsamında Sigortalı Olanlara Uygulanacak Prim Desteği Hakkında Yasa Gücünde Kararnamenin Değiştirilmesi Hakkında Yasa Gücünde Kararname	04.02.2021	E.S.(K-I)144-2021	05.02.2021	32
Kredi Faiz Destek Fonu Hakkında Yasa Gücünde Kararnamenin Değiştirilmesi Hakkında Yasa Gücünde Kararname	13.02.2021	E.S.(K-I)171-2021	13.02.2021	34
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Kamu Finansmanı Ve Borç Yönetimi Yasası Hakkında Yasa Gücünde Kararname	13.02.2021	E.S.(K-I)172 -2021	13.02.2021	34
Poliçeler Yasası Hakkında Yasa Gücünde Kararname	14.02.2021	E.S.(K-I)177-2021	14.02.2021	36
Kıbrıs Türk Sosyal Sigortalar Yasası Kapsamında Sigortalı Olanlara Uygulanacak Prim Desteği Hakkında Yasa Gücünde Kararnamenin Değiştirilmesi Hakkında Yasa Gücünde Kararname	14.02.2021	E.S.(K-I)178-2021	14.02.2021	36
Sosyal Güvenlik Yasası Kapsamında Sigortalı Olanlara Uygulanacak Prim Desteği Hakkında Yasa Gücünde Kararnamenin Değiştirilmesi Hakkında Yasa Gücünde Kararname	14.02.2021	E.S.(K-I)179-2021	14.02.2021	36
Kredi Garanti Fonu Yasası Hakkında Yasa Gücünde Kararname	16.02.2021	E.S.(K-I)226-2021	18.02.2021	39
İhtiyat Sandığı Yasası Yerel İşgücü İstihdamının Desteklenmesi (Değişiklik) Tüzüğü	16.02.2021	E.S.(K-I)188-2021	18.02.2021	39
Covid-19 Salgını Sebebiyle Sosyal Hizmetler Dairesinden Sosyal Yardım ve Çalışma Dairesinden Engelli Yardımı Alan Kişilere Yardım Ödeneği Verilmesi	16.02.2021	E.S.(K-I)228-2021	18.02.2021	39
İhtiyat Sandığı Yasası Yerel İşgücü İstihdamının Desteklenmesi (Değişiklik) Tüzüğü	19.02.2021	E.S.(K-1)243-2021	19.02.2021	40
Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Yasası Hakkında Yasa Gücünde Kararname	27.02.2021	E.S.(K-I)254-2021	01.03.2021	52
Kredilerin Yapılandırılmasına İlişkin Yasa Gücünde Kararname	27.02.2021	E.S.(K-I)264-2021	01.03.2021	52
İhtiyat Sandığı Birikimlerinden Süreli ve Kısmi Ödeme Yapılması Hakkında Yasa Gücünde Kararname	05.03.2021	E.S.(K-1)276-2021	08.03.2021	57
Sosyal Güvenlik Yasası Kapsamında 14 Mart 2020 Tarihinden Sonra Bakanlar Kurulunun Korona Virüsü (Covid-19) Hakkında Tedbir Kararları Uyarınca Faaliyetlerine Ara Verilen İşyerlerinde Çalışan Sigortalıların, Bakanlar Kurulu Kararı Uyarınca İşyerinin Faaliyetlerine Ara Verdiği Süre Boyunca, Çalışmadıkları İçin Primi Ödenmemiş Sürelerinin, Kısa Vadeli Sigorta Kollarında Nazara Alınmayan Sürelerden Sayılması Hakkında Yasa Gücünde Kararnamenin Değiştirilmesi Hakkında Yasa Gücünde Kararname	12.03.2021	E.S(K-I) 287-2021	16.03.2021	62
Kıbrıs Türk Sosyal Sigortalar Yasası Kapsamında 14 Mart 2020 Tarihinden Sonra Bakanlar Kurulunun Korona Virüsü (Covid-19) Hakkında Tedbir Kararları Uyarınca Faaliyetlerine Ara Verilen	12.03.2021	E.S(K-I) 288-2021	16.03.2021	62

İşyerlerinde Çalışan Sigortalıların, Bakanlar Kurulu Kararı Uyarınca İşyerinin Faaliyetine Ara Verdiği Süre Boyunca Çalışmadıkları İçin Primi Ödenmemiş Sürelerinin Kısa Vadeli Sigorta Kollarında Nazara Alınmayan Sürelerden Sayılması Hakkında Yasa Gücünde Kararnamenin Değiştirilmesi Hakkında Yasa Gücünde Kararname

Kredi Kalkınma ve Tasarruf Kooperatiflerinde Kredilerin Yapılandırılmasına İlişkin Yasa Gücünde Kararname	12.03.2021	E.S.(K-I) 289-2021	16.03.2021	62
Sosyal Güvenlik Yasası Kapsamında Sigortalı Olanların Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları İçin Covid-19 Pandemi Süresi Borçlanması Hakkında Yasa Gücünde Kararname	19.03.2021	E.S.(K-I)347-2021	23.03.2021	67
Kıbrıs Türk Sosyal Sigortalar Yasası Kapsamında Sigortalı Olanların Malullük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları İçin Covid-19 Pandemi Süresi Borçlanması Hakkında Yasa Gücünde Kararname	19.03.2021	E.S.(K-I)346-2021	23.03.2021	67
Vergisini Zamanında Ödeyen Yükümlülere Yüzde Beş İndirim Yapılmasını Sağlayan Yasa Gücünde Kararname	26.03.2021	E.S.(K-I)369-2021	30.03.2021	72
İtirazlı Veya Kesinleştirilmiş Vergilerde Uzlaşma İle Ödeme Süresi Geldiği Halde Kısmen Veya Tamamen Ödenmemiş Kamu Alacaklarının Tahsilatına İlişkin Yasa Gücünde Kararnamenin Değiştirilmesi Hakkında Yasa Gücünde Kararname	26.03.2021	E.S.(K-I)370-2021	30.03.2021	72
2021 Yılında Hayat Pahalılığı Ödeneği Hakkının 4 Ay (Mart, Nisan, Mayıs, Haziran) Süre ile Durdurulması Hakkında Yasa Gücünde Kararnameler	30.03.2021	E.S.(K-I)391-2021	31.03.2021	74

Yasa Tasarıları

Her Türlü Maaş, Ücret ve Maaş Nitelikli Ödemeler ile Emekli Maaşlarından Yapılacak Olan Kesintiler Hakkında Yasa Tasarısı			04.02.2021	31
Her Türlü Maaş, Ücret ve Maaş Nitelikli Ödemeler ile Emekli Maaşlarından Yapılacak Olan Kesintiler Hakkında Yasa Tasarısı			22.02.2021	43

Tüzükler

İhtiyat Sandığı Yerel İşgücü İstihdamının Desteklenmesi (Değişiklik No:3) Tüzüğü	19.03.2021	E.S.(K-1)342-2021	22.03.2021	66
Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Yasası-Şüpheli İşlem Kriterleri ile Şüpheli İşlem Bildirim Usul ve Esasları Tüzüğü			29.03.2021	71
Katma Değer Vergisi Yasası-Katma Değer Vergisi Oranları (Değişiklik)Tüzüğü			31.03.2021	73

EK B. İSTATİSTİKİ VERİLER

Tablo B.1: KKTCCMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)

Tarih	Likit Varlıklar	Krediler	Diğer Aktifler	Aktif Toplamı	Özkaynaklar	Mevduatlar	Yasal Karşılıklar	Diğer Pasifler	Pasif Toplamı
31 Ara. 2016	6.362.944.796	67.051.670	22.187.719	6.452.184.185	331.262.520	2.083.019.935	1.359.700.420	2.544.294.737	6.452.184.185
31 Mar. 2017	6.764.573.400	101.158.224	3.401.183	6.869.132.807	365.686.916	2.121.997.651	1.448.684.018	2.932.764.222	6.869.132.807
30 Haz. 2017	6.981.906.564	134.992.949	2.841.955	7.119.741.468	367.060.935	2.317.720.970	1.512.813.049	2.922.146.514	7.119.741.468
30 Eyl. 2017	7.630.043.970	191.469.924	2.907.269	7.824.421.163	368.577.947	2.505.097.829	1.615.196.100	3.335.549.287	7.824.421.163
31 Ara. 2017	8.118.080.496	114.227.729	3.260.499	8.235.568.724	384.891.701	2.681.914.710	1.729.000.717	3.574.231.898	8.370.039.032
31 Mar. 2018	8.545.422.968	219.540.337	4.339.065	8.769.302.370	436.642.697	2.870.588.126	1.851.557.638	3.610.513.909	8.769.302.370
30 Haz. 2018	9.341.542.297	155.660.857	2.673.006	9.499.876.160	439.621.419	3.105.622.819	1.993.912.015	3.960.719.907	9.499.876.160
30 Eyl. 2018	11.073.132.669	172.557.057	2.684.160	11.248.373.886	445.771.689	3.717.146.751	2.052.867.163	5.032.588.283	11.248.373.886
31 Ara. 2018	10.499.595.834	61.335.607	294.637.228	10.855.568.669	480.942.598	3.917.979.147	1.885.311.620	4.571.335.304	10.855.568.669
31 Mar.2019	10.833.216.002	188.417.441	12.142.380	11.033.775.823	565.586.996	4.040.009.260	2.011.711.161	4.416.468.406	11.033.775.823
30 Haz. 2019	11.423.695.382	198.753.741	4.705.193	11.627.154.316	569.937.350	4.264.704.130	2.101.571.020	4.690.941.816	11.627.154.316
30 Eyl. 2019	12.024.932.318	188.602.841	99.806.315	12.313.341.474	574.939.219	4.069.005.293	2.134.892.647	5.534.504.315	12.313.341.474
31 Ara. 2019	12.816.365.963	50.103.991	612.537.467	13.479.007.421	589.827.556	4.568.214.697	2.350.769.024	5.970.196.144	13.479.007.421
31 Mar.2020	12.962.190.610	46.763.724	495.989.949	13.504.944.283	678.679.012	4.579.477.472	2.700.672.024	5.546.115.775	13.504.944.283
30 Haz. 2020	12.855.700.190	46.763.724	19.401.356	12.921.865.270	681.402.724	4.289.003.090	2.889.007.202	5.062.452.254	12.921.865.270
30 Eyl. 2020	15.359.430.508	52.012.879	34.655.533	15.446.098.920	682.771.674	5.397.934.136	3.183.661.686	6.181.731.424	15.446.098.920
31 Ara. 2020	16.353.005.072	51.791.967	279.486.590	16.684.283.629	719.302.337	5.468.896.150	2.930.655.027	7.565.430.115	16.684.283.629
31 Mar. 2021	16.798.728.605	248.862.975	346.890.300	17.394.481.880	805.485.172	5.526.562.169	3.175.733.887	7.886.700.652	17.394.481.880

Kaynak: KKTCCMB

Not: Mevduat toplamına bankalara borçlar kalemi dâhildir.

Tablo B.2: KKTCCMB Likit Varlıklar (TL)

Tarih	Nakit Değerler	Altın Deposu	Bankalar Nezdindeki Mevduat (TP)	Bankalar Nezdindeki Mevduat (YP)	Yurt Dışı Bankalar	MDC	Toplam
31 Ara. 2016	216.724.660	3.440.019	2.260.530.677	3.687.779.940	0	194.469.500	6.362.944.796
31 Mar. 2017	165.588.687	3.440.019	2.101.326.259	4.030.683.635	0	463.534.800	6.869.132.807
30 Haz. 2017	171.906.834	3.440.019	1.823.606.608	4.299.854.053	0	683.099.050	6.981.906.564
30 Eyl. 2017	275.459.595	3.440.019	1.842.387.496	4.739.760.510	0	768.996.350	7.630.043.970
31 Ara. 2017	257.360.230	3.997.999	1.728.967.292	5.187.178.813	0	903.656.300	8.081.160.634
31 Mar. 2018	382.362.841	3.997.999	1.705.665.243	5.630.492.210	0	822.904.675	8.545.422.968
30 Haz. 2018	281.516.845	3.997.999	1.845.209.663	6.467.950.290	0	742.867.500	9.341.542.297
30 Eyl. 2018	701.495.845	3.997.999	2.827.946.391	7.539.692.434	0	0	11.073.132.669
31 Ara. 2018	596.636.956	5.503.526	2.886.583.754	6.838.280.699	0	172.590.899	10.499.595.834
31 Mar. 2019	703.356.751	5.503.326	2.788.997.426	7.087.363.508	727.800	247.266.991	10.833.216.002
30 Haz. 2019	684.254.253	5.503.526	2.956.877.407	7.386.165.087	731.140	390.163.969	11.423.695.382
30 Eyl. 2019	695.057.549	5.503.526	3.258.721.464	7.319.698.436	90.233.033	655.718.310	12.024.932.318
31 Ara. 2019	604.203.296	7.318.980	3.647.687.308	7.510.965.029	332.867.787	713.323.563	12.816.365.963
31 Mar. 2020	426.840.059	7.318.980	3.537.260.461	7.670.737.329	178.859.125	1.141.174.656	12.962.190.610
30 Haz. 2020	851.174.116	7.318.980	3.480.507.658	6.506.580.011	849.420	2.009.270.005	12.855.700.190
30 Eyl. 2020	1.090.478.693	7.318.980	4.181.981.541	6.350.544.980	974.190	3.728.132.124	15.359.430.508
31 Ara. 2020	1.202.513.929	11.245.022	3.875.374.944	6.892.833.367	2.774.707	4.368.263.103	16.353.005.072
31 Mar. 2021	1.367.010.884	11.245.022	3.287.712.637	7.456.678.273	1.126.369	4.674.955.420	16.798.728.605

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.3: KKTCCMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullandırılan Krediler (TL)

Tarih	Tarım	Ticari	Sanayi	İhracat	Küçük Esnaf	Turizm	Eğitim	Toplam
31 Ara. 2016							5.065.643	5.065.643
31 Mar. 2017								-
30 Haz. 2017							4.943.377	4.943.377
30 Eyl. 2017							5.415.736	5.415.736
31 Ara. 2017							5.807.899	5.807.899
31 Mar. 2018							5.789.550	5.789.550
30 Haz. 2018							6.912.450	6.912.450
30 Eyl. 2018							9.112.800	9.112.800
31 Ara. 2018							7.933.350	7.933.350
31 Mar. 2019							8.313.450	8.313.450
30 Haz. 2019							8.649.750	8.649.750
30 Eyl. 2019							8.498.850	8.498.850
31 Ara. 2019								-
31 Mar.2020								-
30 Haz. 2020								-
30 Eyl. 2020							5.348.480	5.348.480
31 Ara. 2020							5.028.243	5.028.243
31 Mar. 2021							5.439.517	5.439.517

Kaynak: KKTCCMB

Not: Rakamlara faiz gelir reeskontları dâhil edilmiştir.

Tablo B.4: KKTCCMB Nezdindeki Mevduat ve Zorunlu Karşılık (TL)

Tarih	Kamu Mevduatı		Bankalar				Diğer		Toplam
			A-Serbest		B-Zorunlu Karşılıklar				
	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP	
31 Ara. 2016	29.069.115	35.483.804	459.264.539	1.442.174.000	652.163.031	707.537.389	794.582	116.233.895	3.442.720.355
31 Mar. 2017	58.041.406	24.242.055	461.185.477	1.467.785.063	691.268.617	757.415.401	624.885	110.118.765	3.570.681.669
30 Haz. 2017	78.704.320	22.436.407	374.581.174	1.734.713.467	710.390.248	802.422.801	573.332	106.712.270	3.830.534.019
30 Eyl. 2017	15.915.165	32.448.413	425.277.954	1.918.976.979	734.899.763	880.296.337	760.406	111.718.912	4.120.293.929
31 Ara. 2017	42.219.684	73.593.138	490.652.950	1.955.533.333	781.455.275	947.545.441	1.072.860	118.842.745	4.410.915.426
31 Mar. 2018	76.501.751	66.921.045	471.340.988	2.111.203.615	804.457.502	1.047.100.136	1.011.021	143.609.706	4.722.145.764
30 Haz.2018	91.040.695	30.311.907	417.186.670	2.414.035.090	768.010.729	1.225.901.286	985.662	152.062.795	5.099.534.834
30 Eyl. 2018	62.415.658	80.786.260	405.694.465	3.028.839.065	704.301.812	1.348.565.351	843.643	138.567.660	5.770.013.914
31 Ara. 2018	51.246.900	52.306.160	706.945.906	2.976.986.010	707.399.584	1.177.912.036	1.128.634	129.365.537	5.803.290.767
31 Mar.2019	21.273.436	50.459.675	494.142.152	3.283.867.588	730.743.668	1.280.967.493	902.785	189.363.624	6.051.720.421
30 Haz. 2019	19.926.492	44.079.068	379.912.114	3.621.457.724	748.007.362	1.353.563.658	905.629	198.423.103	6.366.275.150
30 Eyl. 2019	355.937.954	80.590.555	352.615.354	3.112.598.004	789.935.711	1.344.956.936	1.011.763	166.251.663	6.203.897.940
31 Ara. 2019	61.510.327	60.554.852	766.047.422	3.522.339.747	853.421.489	1.497.347.535	1.737.248	156.025.101	6.918.983.721
31 Mar.2020	107.123.252	51.809.876	678.036.718	3.591.165.501	994.608.788	1.706.063.236	659.161	150.682.964	7.280.149.496
30 Haz. 2020	77.668.999	56.092.776	515.562.626	3.480.903.245	1.013.971.938	1.875.035.264	1.701.088	157.074.356	7.178.010.292
30 Eyl. 2020	608.951.094	106.926.073	444.078.224	4.005.388.538	1.035.786.158	2.147.875.528	9.859.691	222.730.516	8.581.595.822
31 Ara. 2020	163.030.306	119.763.224	531.265.922	4.415.759.693	719.232.331	2.211.422.696	1.610.324	237.466.681	8.399.551.177
31 Mar. 2021	255.979.686	127.402.881	285.791.270	4.623.867.268	771.146.280	2.404.587.607	1.089.834	232.431.230	8.702.296.056

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.5: KKTTCMB Döviz Kurları (Ay Sonu)

Yıllar	Aylar	ABD doları		EURO		GBP	
		Alış	Satış	Alış	Satış	Alış	Satış
2013		2,1343	2,1381	2,9365	2,9418	3,5114	3,5297
2014		2,3189	2,3230	2,8207	2,8258	3,5961	3,6149
2015		2,9076	2,9128	3,1776	3,1833	4,3007	4,3231
2016		3,5192	3,5255	3,7099	3,7166	4,3189	4,3414
2017		3,7719	3,7787	4,5155	4,5237	5,0803	5,1068
2018		5,2609	5,2704	6,0280	6,0388	6,6528	6,6875
2019		5,9402	5,9509	6,6506	6,6625	7,7765	7,8171
2020		7,3405	7,3537	9,0079	9,0241	9,9438	9,9957
2021	1	7,3216	7,3348	8,8718	8,8878	10,0100	10,0622
	2	7,3708	7,3841	8,9420	8,9581	10,2477	10,3012
	3	8,3260	8,3410	9,7741	9,7917	11,4324	11,4920
	4						
	5						
	6						
	7						
	8						
	9						
	10						
	11						
	12						

Kaynak: KKTTCMB

Tablo B.6: Çapraz Kurlar

Yıllar	Aylar	Yabancı Para / ABD doları	
		£	€
2013		1,6480	1,3759
2014		1,5535	1,2164
2015		1,4817	1,0929
2016		1,2293	1,0542
2017		1,3492	1,1972
2018		1,2667	1,1458
2019		1,3114	1,1196
2020		1,3570	1,2272
2021	1	1,3695	1,2117
	2	1,3927	1,2132
	3	1,3754	1,1739
	4		
	5		
	6		
	7		
	8		
	9		
	10		
	11		
	12		

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.7: KKTCCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	TL	₺	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz				
27.12.2010	5,00	0,05	0,75	0,50	24.12.2010	796	31.12.2010	220
01.01.2013	4,00	0,05	0,75	0,50	20.12.2012	835	21.12.2012	212
01.06.2013	3,50	0,05	0,75	0,50	09.05.2013	847	16.05.2013	85
01.09.2013	4,00	0,05	0,75	0,50	22.08.2013	853	29.08.2013	138
03.02.2014	5,00	0,25	0,75	0,50	30.01.2014	869	04.02.2014	26
01.04.2014	7,00	0,25	0,75	0,50	20.03.2014	876	27.03.2014	70
01.03.2015	6,50	0,25	0,25	0,50	10.02.2015	900	17.02.2015	25
03.04.2017	7,00	0,40	0,25	0,50	23.03.2017	947	03.04.2017	61
05.06.2018	11,00	0,40	0,25	0,50	04.06.2018	998	11.06.2018	89
25.06.2018	11,00	0,75	0,25	0,50	21.06.2018	1001	02.07.2018	102
24.09.2018	17,25	1,00	0,25	0,50	20.09.2018	1014	26.09.2018	140
29.07.2019	13,25	1,00	0,125	0,25	26.07.2019	1046	29.07.2019	107
16.09.2019	10,00	1,00	0,125	0,25	12.09.2019	1054	16.09.2019	128
28.10.2019	8,50	1,00	0,125	0,25	25.10.2019	1059	28.10.2019	153
16.12.2019	7,25	0,75	0,05	0,125	13.12.2019	1069	16.12.2019	178
20.01.2020	6,75	0,50	0,05	0,125	17.01.2020	1076	20.01.2020	12
24.02.2020	6,50	0,50	0,05	0,125	20.02.2020	1081	24.02.2020	29
11.03.2020	6,50	0,25	0,05	0,125	10.03.2020	1087	11.03.2020	37
04.05.2020	5,00	0,25	0,05	0,125	30.04.2020	1099	04.05.2020	77
24.08.2020	6,75	0,40	0,15	0,25	20.08.2020	1125	24.08.2020	158
01.10.2020	8,25	0,60	0,25	0,30	30.09.2020	1143	01.10.2020	188
20.11.2020	11,50	0,60	0,25	0,30	19.11.2020	1158	20.11.2020	214
25.12.2020	13,75	0,60	0,25	0,30	24.12.2020	1168	25.12.2020	235
19.02.2021	13,75	0,40	0,15	0,20	17.02.2021	1178	19.02.2021	40
02.04.2021	15,25	0,40	0,15	0,20	01.04.2021	1190	02.04.2021	75

Kaynak: KKTCCMB

Not: Vadesiz Türk Lirası ve döviz mevduatına uygulanan faiz oranları, vadeli mevduat için de geçerlidir.

Tablo B.8: KKTOMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	TL	₺	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
08.05.2009	6,50	0,00	0,50	0,25	08.05.2009	719	18.05.2009	85
17.07.2009	6,00	0,00	0,50	0,25	17.07.2009	730	03.08.2009	133
19.08.2009	5,50	0,00	0,50	0,25	19.08.2009	735	15.09.2009	157
16.10.2009	5,25	0,00	0,50	0,25	16.10.2009	742	22.10.2009	182
07.12.2009	5,00	0,00	0,50	0,25	04.12.2009	750	15.12.2009	211
01.01.2013	4,00	0,00	0,50	0,25	20.12.2012	836	21.12.2012	212
01.06.2013	3,50	0,00	0,50	0,25	09.05.2013	849	16.05.2013	85
01.03.2015	3,50	0,00	0,00	0,00	10.02.2015	899	17.02.2015	25
01.02.2018	5,00	0,20	0,125	0,25	25.01.2018	979	31.01.2018	9
05.06.2018	7,50	0,20	0,125	0,25	04.06.2018	998	11.06.2018	89
25.06.2018	7,50	0,40	0,125	0,25	21.06.2018	1001	02.07.2018	102
15.08.2018	9,00	0,40	0,125	0,25	14.08.2018	1004	31.08.2018	127
24.09.2018	13,00	0,65	0,125	0,25	20.09.2018	1014	26.09.2018	140
29.07.2019	9,00	0,65	0,00	0,125	26.07.2019	1046	29.07.2019	107
16.09.2019	5,75	0,50	0,00	0,125	12.09.2019	1054	16.09.2019	128
28.10.2019	3,25	0,50	0,00	0,125	25.10.2019	1059	28.10.2019	153
16.12.2019	2,50	0,25	0,00	0,05	13.12.2019	1069	16.12.2019	178
24.02.2020	2,25	0,25	0,00	0,05	20.02.2020	1081	24.02.2020	29
11.03.2020	2,25	0,125	0,00	0,05	10.03.2020	1087	11.03.2020	37
04.05.2020	1,00	0,125	0,00	0,05	30.04.2020	1099	04.05.2020	77
24.08.2020	2,75	0,20	0,05	0,10	20.08.2020	1125	24.08.2020	158
01.10.2020	3,50	0,25	0,10	0,15	30.09.2020	1143	01.10.2020	188
20.11.2020	6,00	0,25	0,10	0,15	19.11.2020	1158	20.11.2020	214
25.12.2020	8,00	0,25	0,10	0,15	24.12.2020	1168	25.12.2020	235
19.02.2021	8,0	0,20	0,05	0,10	17.02.2021	1178	19.02.2021	40
02.04.2021	9,0	0,20	0,05	0,10	01.04.2021	1190	02.04.2021	75

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi																
	TL					₺				€			£				
	Tic.	San. Tur. Tar. Eğt.	İhr.	Esn.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs
25.03.08	28	24	22	20	20	9	6	6	6	9	6	6	6	11	7	7	7
29.12.08	22	19	19	18	19	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
02.03.09	20	17	17	16	16	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
25.06.09	17	15	15	14	14	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
27.12.10	14	12	12	11	11	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.01.13	11	8	8	8	8	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.06.13	11	7	7	7	7	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
05.06.18	17,5	14,5	14,5	13,5	13,5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
24.09.18	23,75	20,75	20,75	19,75	19,75	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
29.07.19	19,50	16,50	16,50	15,50	15,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
16.09.19	16,50	13,50	13,50	12,50	12,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
28.10.19	15,00	12,00	12,00	11,00	11,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
16.12.19	13,00	10,00	10,00	9,00	10,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
20.01.20	12,50	9,50	9,50	8,50	10,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
24.02.20	12,25	9,25	9,25	8,25	9,75	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
04.05.20	10,75	8,00	8,00	7,00	8,25	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
24.08.20	12,75	10,00	10,00	9,00	10,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
20.11.20	17,75	15,00	15,00	14,00	14,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
25.12.20	20,00	17,25	17,25	16,25	16,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
02.04.21	21,50	18,75	18,75	17,75	18,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%)

Yürürlüğe Giriş Tarihi	Türk Parası Ve Yabancı Para Yükümlülüklerde					Kıymetli Maden Yükümlülüklerde	Yönetim Kurulu Kararı	
	Mevduat Hariç Diğer Yükümlülüklerde	3 Aya Kadar Vadeli Mevduatlarda (üç ay dâhil)	3 Ay-6 Ay Vadeli Mevduatlarda (altı ay dâhil)	6 Ay – 1 Yıl Vadeli Mevduatlarda (bir yıl dâhil)	Bir Yıldan Uzun Vadeli Mevduatlarda	Genel	Tarihi	Sayısı
28.02.2014	8	8	7	6	5	0	30.01.2014	872
15.08.2018	7	7	6	5	4	0	14.08.2018	1005
31.12.2019	7,25	7,25	6,25	5,25	4,25	0	27.12.2019	1072
31.01.2020	7,50	7,50	6,50	5,50	4,50	0	27.12.2019	1072
29.02.2020	7,75	7,75	6,75	5,75	4,75	0	27.12.2019	1072
31.03.2020	8	8	7	6	5	0	27.12.2019	1072

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.11: Karşılıksız Çekler

Yıllar	Aylar	Çek Kullanmaktan Men Edilenler (Kişi)	
		Aylık Toplam	Kümülatif Toplam
2012			3.842
2013			2.910
2014			3.366
2015			3.699
2016			2.977
2017			2.469
2018			2.374
2019			2.166
2020			1.633
2021	1	123	123
	2	70	193
	3	124	317
	4		
	5		
	6		
	7		
	8		
	9		
	10		
	11		
	12		

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.12: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL)

Tarih	Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	Menkul Değerler Cüzdanı	Mevduat Munzam Karşılıkları	Brüt Krediler	Ayrılan Karşılıklar	Diğer	Aktif Toplamı	Mevduat	Diğer	Özkaynak	Pasif Toplamı
30 Haz. 2017	6.103,5	1.601,3	1.511,6	13.666,3	-502,4	851,8	23.232,1	18.494,1	2.512,2	2.225,8	23.232,1
30 Eyl. 2017	6.840,0	1.632,6	1.606,9	14.028,2	-506,1	1.001,1	24.602,7	19.672,9	2.595,6	2.334,3	24.602,7
31 Ara. 2017	7.161,7	1.704,7	1.729,3	15.306,2	-526,0	739,3	26.115,3	21.098,1	2.640,4	2.376,8	26.115,3
31 Mar. 2018	7.303,9	1.980,8	1.835,4	16.195,6	-525,9	908,8	27.698,6	22.352,7	2.830,2	2.515,7	27.698,6
30 Haz. 2018	8.021,5	2.140,2	1.983,5	17.330,4	-539,1	1.115,4	30.051,9	24.131,2	3.233,5	2.687,2	30.051,9
30 Eyl. 2018	9.661,8	2.611,7	2.019,9	19.752,4	-595,3	1.506	34.956,5	28.163,1	3.785,3	3.008,1	34.956,5
31 Ara. 2018	9.940,9	2.043,4	1.886,4	18.906,1	-713,5	916,9	32.980,2	26.441,8	3.443,3	3.095,1	32.980,2
31 Mar.2019	10.792,8	2.255,0	2.017,1	19.823,9	-731,1	1.295,1	35.452,8	28.449,2	3.699,9	3.303,7	35.452,8
30 Haz. 2019	11.354,1	2.184,8	2.093,5	20.347,3	-733,0	1.647,8	36.894,5	29.572,1	3.828,3	3.494,1	36.894,5
30 Eyl. 2019	12.151,4	2.223,0	2.120,9	20.200,3	-740,0	1.899,8	37.855,4	30.224,8	3.912,1	3.718,5	37.855,4
31 Ara. 2019	13.277,3	2.124,5	2.348,6	22.557,9	-799,0	1.239,2	40.748,5	32.837,3	4.110,8	3.800,4	40.748,5
31 Mar. 2020	12.455,7	2.503,8	2.755,9	23.475,6	-829,5	1.639,7	42.001,2	34.244,8	3.947,9	3.808,5	42.001,2
30 Haz. 2020	11.800,6	3.078,5	2.871,9	24.487,2	-821,6	1.674,2	43.090,8	35.247,1	4.018,5	3.825,2	43.090,8
30 Eyl. 2020	13.556,6	3.498,0	3.215,1	27.305,2	-835,4	1.817,2	48.556,7	40.117,0	4.237,1	4.202,6	48.556,7
31 Ara. 2020	14.761,7	3.546,4	2.953,0	28.758,3	-879,0	1.460,9	50.601,3	41.787,6	4.467,4	4.346,3	50.601,3
31 Mar. 2021	15.794,1	3.960,0	3.261,0	29.969,3	-869,0	1.936,6	54.052,0	44.774,9	4.547,8	4.729,3	54.052,0

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.13: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
30 Haz. 2017	180,0	6,0	3,2	0,0	91,3	7.475,2	20,3	14,2	3.642,2	379,2	0,1	5,3	0,0	1.019,0	12.836,0
30 Eyl. 2017	178,0	6,9	3,5	0,0	111,2	7.598,6	16,7	15,9	3.815,2	391,6	0,1	5,4	0,0	1.034,9	13.178,0
31 Ara. 2017	195,0	6,1	3,6	0,0	111,9	8.406,5	21,2	17,1	4.152,0	394,7	0,1	5,7	0,0	1.116,3	14.431,3
31 Mar. 2018	206,2	5,2	4,2	0,0	102,9	8.907,5	22,1	17,0	4.255,4	392,4	0,2	0,0	0,0	1.356,4	15.269,5
30 Haz. 2018	220,3	6,9	4,2	0,0	104,1	9.710,9	16,3	18,4	4.462,5	421,6	0,5	6,9	0,0	1.411,3	16.383,9
30 Eyl. 2018	248,1	4,9	4,7	0,0	109,5	11.604,2	15,1	22,4	4.946,8	444,7	0,7	9,1	0,0	1.359,6	18.769,8
31 Ara. 2018	236,6	2,9	3,8	0,0	98,0	11.285,8	32,7	19,2	4.524,6	457,3	0,5	7,9	0,0	1.192,2	17.861,5
31 Mar. 2019	254,5	2,4	3,9	0,0	100,6	11.896,4	38,4	20,2	4.672,6	452,9	0,4	8,3	0,0	1.288,0	18.738,6
30 Haz. 2019	250,3	0,9	4,2	0,0	96,9	12.364,5	37,2	20,8	4.685,9	493,2	0,3	8,7	0,0	1.281,7	19.244,6
30 Eyl. 2019	243,0	1,9	3,8	0,0	89,5	12.274,1	32,8	20,7	4.631,6	541,6	0,0	8,4	0,0	1.212,9	19.060,3
31 Ara. 2019	268,4	1,7	4,2	0,0	124,7	13.782,8	40,6	21,5	5.075,2	556,6	0,1	0,0	0,0	1.232,0	21.107,8
31 Mar. 2020	293,9	1,3	4,5	0,0	126,5	14.145,7	43,3	23,1	5.353,7	508,8	0,0	0,0	0,0	1.483,8	21.984,6
30 Haz. 2020	183,2	0,7	4,7	0,0	131,2	14.815,7	64,8	23,7	5.629,1	576,5	0,0	0,0	0,0	1.577,1	23.006,7
30 Eyl. 2020	217,1	0,3	5,2	0,0	173,2	16.623,8	73,5	26,0	6.288,5	639,6	0,0	5,4	0,0	1.757,7	25.810,2
31 Ara 2020	263,3	0,0	5,4	73,4	208,6	18.868,7	87,2	24,8	6.329,0	703,4	0,0	5,0	0,0	633,6	27.202,4
31 Mar. 2021	296,3	0,0	5,6	81,8	216,4	19.929,9	94,2	27,3	6.512,4	687,2	0,2	5,7	0,0	578,4	28.435,4

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.14: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
30 Haz. 2017	131,8	6,1	0,1	0,0	60,2	3.664,0	20,3	3,8	2.401,9	376,9	0,1	0,0	0,0	698,8	7.364,0
30 Eyl. 2017	135,3	6,9	0,2	0,0	74,4	3.631,2	16,7	5,3	2.457,6	389,1	0,1	0,0	0,0	684,7	7.401,6
31 Ara. 2017	140,4	6,1	0,1	0,0	75,9	3.918,0	21,2	5,9	2.627,5	392,6	0,1	0,0	0,0	698,4	7.886,4
31 Mar. 2018	149,1	5,2	0,5	0,0	69,3	3.973,9	22,1	5,8	2.566,2	390,3	0,2	0,0	0,0	840,8	8.023,4
30 Haz. 2018	156,9	6,9	0,1	0,0	68,3	4.053,6	16,3	5,5	2.640,4	419,1	0,5	0,0	0,0	875,4	8.243,1
30 Eyl. 2018	166,2	4,9	0,1	0,0	62,5	4.130,1	15,1	5,7	2.617,2	441,9	0,7	0,0	0,0	700,0	8.144,4
31 Ara. 2018	170,5	2,9	0,1	0,0	58,5	4.700,1	32,7	4,3	2.548,2	454,4	0,4	0,0	0,0	670,9	8.643,1
31 Mar. 2019	168,7	2,4	0,1	0,0	59,6	4.753,7	38,4	4,3	2.567,0	450,1	0,3	0,0	0,0	772,6	8.817,2
30 Haz. 2019	158,7	0,9	0,1	0,0	56,4	4.873,0	37,2	4,5	2.608,4	489,7	0,3	0,0	0,0	762,3	8.991,5
30 Eyl. 2019	151,5	1,9	0,1	0,0	51,3	4.915,3	32,8	4,8	2.666,9	537,7	0,0	0,0	0,0	746,1	9.108,4
31 Ara. 2019	172,3	1,7	0,1	0,0	46,6	5.580,3	40,6	4,7	2.906,8	552,0	0,1	0,0	0,0	667,6	9.972,8
31 Mar. 2020	182,0	1,3	0,1	0,0	42,6	5.537,4	43,3	4,5	3.156,0	506,1	0,0	0,0	0,0	766,5	10.239,8
30 Haz. 2020	96,6	0,8	0,1	0,0	40,9	5.738,4	64,8	4,3	3.326,6	574,8	0,0	0,0	0,0	874,6	10.721,9
30 Eyl. 2020	121,9	0,3	0,1	0,0	36,9	6.332,7	73,5	4,0	3.702,6	637,1	0,0	0,0	0,0	991,5	11.900,6
31 Ara. 2020	156,8	0,0	0,0	0,0	32,2	8.155,9	87,2	4,0	3.808,2	701,4	0,0	0,0	0,0	394,9	13.340,6
31 Mar. 2021	166,6	0,0	0,0	0,0	28,6	7.999,3	94,2	3,8	3.762,6	685,1	0,2	0,0	0,0	308,9	13.049,3

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.15: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
30 Haz. 2017	48,2	0,0	3,1	0,0	31,1	3.811,2	0,0	10,4	1.240,3	2,2	0,0	5,3	0,0	320,2	5.472,0
30 Eyl. 2017	42,7	0,0	3,3	0,0	36,8	3.967,3	0,0	10,6	1.357,6	2,5	0,0	5,4	0,0	350,2	5.776,4
31 Ara. 2017	54,5	0,0	3,6	0,0	36,0	4.488,4	0,0	11,1	1.525,4	2,1	0,0	5,7	0,0	417,8	6.544,8
31 Mar. 2018	57,1	0,0	3,7	0,0	33,6	4.933,6	0,0	11,2	1.689,3	2,1	0,0	0	0,0	515,5	7.246,1
30 Haz. 2018	63,4	0,0	4,1	0,0	35,7	5.657,2	0,0	12,9	1.822,1	2,5	0,0	6,9	0,0	535,9	8.140,8
30 Eyl. 2018	81,9	0,0	4,6	0,0	47,0	7.474,0	0,0	16,8	2.329,6	2,8	0,0	9,1	0,0	659,6	10.625,4
31 Ara. 2018	66,1	0,0	3,7	0,0	39,5	6.585,7	0,0	14,9	1.976,4	2,9	0,0	7,9	0,0	521,2	9.218,3
31.Mar.2019	85,7	0,0	3,8	0,0	40,9	7.142,7	0,0	15,8	2.105,5	2,8	0,0	8,3	0,0	515,5	9.921,4
30 Haz. 2019	91,6	0,0	4,2	0,0	40,5	7.491,4	0,0	16,2	2.077,5	3,5	0,0	8,6	0,0	519,4	10.253,1
30 Eyl. 2019	91,4	0,0	3,7	0,0	38,3	7.358,8	0,0	15,9	1.964,7	3,9	0,0	8,5	0,0	466,7	9.951,9
31 Ara. 2019	96,1	0,0	4,2	0,0	78,1	8.202,4	0,0	16,8	2.168,4	4,6	0,0	0,0	0,0	564,4	11.135,0
31 Mar. 2020	111,9	0,0	4,4	0,0	83,9	8.608,4	0,0	18,6	2.197,7	2,7	0,0	0,0	0,0	717,2	11.744,8
30 Haz. 2020	86,6	0,0	4,6	0,0	90,2	9.077,3	0,0	19,4	2.302,5	1,7	0,0	0,0	0,0	702,5	12.284,8
30 Eyl. 2020	95,2	0,0	5,2	0,0	136,3	10.291,1	0,0	22,0	2.585,9	2,5	0,0	5,3	0,0	766,1	13.909,6
31 Ara. 2020	106,5	0,0	5,3	73,4	176,4	10.712,7	0,0	20,9	2.520,8	2,0	0,0	5,0	0,0	238,7	13.861,7
31 Mar. 2021	129,7	0,0	5,6	81,8	187,8	11.930,6	0,0	23,5	2.749,8	2,1	0,0	5,7	0,0	269,5	15.386,1

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.16: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL)

Tarih	Kısa Vadeli Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Orta ve Uzun Vadeli Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Toplam	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim
30 Haz. 2017	3.331,8	-43,43	9.504,2	45,75	12.836,0	3,43
30 Eyl. 2017	3.414,7	2,49	9.763,3	2,73	13.178,0	2,66
31 Ara. 2017	3.696,0	8,24	10.735,3	9,95	14.431,3	9,51
31 Mar. 2018	3.996,5	8,13	11.273,0	5,00	15.269,5	5,81
30 Haz. 2018	4.416,5	10,51	11.967,4	6,16	16.383,9	7,30
30 Eyl. 2018	5.213,6	18,05	13.556,2	13,28	18.769,8	14,56
31 Ara. 2018	5.000,9	-4,08	12.860,6	-5,13	17.861,5	-4,84
31 Mar. 2019	5.294,3	5,86	13.444,2	4,53	18.738,6	4,91
30 Haz. 2019	5.588,7	5,56	13.655,9	1,57	19.244,6	2,70
30 Eyl. 2019	5.575,4	-0,23	13.484,9	-1,25	19.060,3	-0,96
31 Ara. 2019	5.969,9	7,07	15.137,9	12,26	21.107,8	10,74
31 Mar. 2020	6.074,6	1,75	15.910,0	5,10	21.984,6	4,15
30 Haz. 2020	5.888,5	-3,06	17.118,2	7,59	23.006,7	4,65
30 Eyl. 2020	6.172,6	4,82	19.637,6	14,72	25.810,2	12,19
31 Ara. 2020	6.357,0	2,99	20.845,4	6,15	27.202,4	5,39
31 Mar. 2021	6.726,7	5,82	21.708,7	4,14	28.435,4	4,53

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.17: Krediler - Kamu Özel Ayırımı (Milyon TL)

Tarih	Kamu Kredileri	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Özel Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Toplam	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim
30 Haz. 2017	2.948,7	-1,87	9.887,3	5,12	12.836,0	3,43
30 Eyl. 2017	2.874,9	-2,50	10.303,1	4,21	13.178,0	2,66
31 Ara. 2017	3.192,9	11,06	11.238,4	9,08	14.431,3	9,51
31 Mar. 2018	3.228,1	1,10	12.041,4	7,15	15.269,5	5,81
30 Haz. 2018	3.322,8	2,93	13.061,1	8,47	16.383,9	7,30
30 Eyl. 2018	3.639,5	9,53	15.130,3	15,84	18.769,8	14,56
31 Ara. 2018	4.035,0	10,87	13.826,5	-8,62	17.861,5	-4,84
31 Mar. 2019	4.118,0	2,05	14.620,6	5,74	18.738,6	4,91
30 Haz. 2019	4.186,5	1,66	15.058,1	2,99	19.244,6	2,70
30 Eyl. 2019	4.159,5	-0,64	14.900,8	-1,04	19.060,3	-0,96
31 Ara. 2019	4.850,4	16,61	16.257,4	9,1	21.107,8	10,74
31 Mar. 2020	4.905,1	1,13	17.079,5	5,06	21.984,6	4,15
30 Haz. 2020	4.750,8	-3,15	18.255,9	6,89	23.006,7	4,65
30 Eyl. 2020	5.063,4	6,58	20.746,8	13,64	25.810,2	12,19
31 Ara. 2020	5.494,7	8,52	21.707,7	4,63	27.202,4	5,39
31 Mar. 2021	5.542,6	0,87	22.892,8	5,46	28.435,4	4,53

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.18: Büyüklüklerine Göre Toplam Kredilerin Dağılımı (Milyon TL)

Tarih	100 Bin TL'den Büyük Krediler	51-100 Bin TL Arasındaki Krediler	11-50 Bin TL Arasındaki Krediler	1 - 10 Bin TL Arasındaki Krediler	Bin TL'den Küçük Krediler	Genel Toplam
30 Haz. 2017	10.547,2	847,3	993,7	423,9	23,9	12.836,0
30 Eyl. 2017	10.861,7	879,5	996,5	416,4	23,9	13.178,0
31 Ara. 2017	12.136,8	882,5	1.011,7	375,0	25,2	14.431,3
31 Mar. 2018	12.971,9	883,1	1.016,5	372,6	25,5	15.269,6
30 Haz. 2018	14.083,6	874,0	1.020,5	380,7	25,1	16.383,9
30 Eyl. 2018	16.499,8	855,7	1.010,4	379,5	24,4	18.769,8
31 Ara. 2018	15.221,9	803,4	1.195,9	423,3	217,0	17.861,5
31 Mar. 2019	16.081,0	804,7	1.189,0	432,4	231,4	18.738,6
30 Haz. 2019	16.543,1	814,6	1.208,1	432,7	246,1	19.244,6
30 Eyl. 2019	16.298,2	842,4	1.210,5	454,9	254,3	19.060,3
31 Ara. 2019	18.237,2	895,8	1.282,0	439,6	253,2	21.107,8
31 Mar. 2020	19.072,6	759,7	1.283,8	597,1	271,4	21.984,6
30 Haz. 2020	19.988,8	934,7	1.343,2	434,5	305,5	23.006,7
30 Eyl. 2020	22.650,8	1.026,7	1.328,8	464,1	339,8	25.810,2
31 Ara. 2020	24.007,0	1.044,9	1.341,5	466,4	342,6	27.202,4
31 Mar. 2021	25.257,5	1.052,7	1.321,6	463,4	340,2	28.435,4

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.19: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

Tarih	Ödenmiş Sermaye	Yedek Akçeler	Sabit Kıymet Yeniden Değ. Fonu	Menkul Değerler Değer Artışı Fonu	Dönem Kârı (Zararı)	Geçmiş yıl Kârı (Zararı)	Toplam
30 Haz. 2017	1.011,7	558,0	0,9	88,8	185,4	381,0	2.225,8
30 Eyl. 2017	1.021,4	558,0	0,9	92,6	297,4	364,0	2.334,3
31 Ara. 2017	1.099,6	409,5	0,9	101,1	407,5	358,1	2.376,8
31 Mar. 2018	1.153,7	572,8	0,9	110,0	123,1	555,2	2.515,7
30 Haz. 2018	1.180,3	616,8	0,9	124,0	316,1	449,1	2.687,2
30 Eyl. 2018	1.181,6	618,7	0,9	163,5	596,2	447,2	3.008,1
31 Ara. 2018	1.262,4	593,9	0,9	140,7	689,8	407,4	3.095,1
31 Mar. 2019	1.265,6	795,8	1,7	158,4	235,9	849,3	3.306,7
30 Haz. 2019	1.315,3	923,6	2,0	158,4	518,1	576,7	3.494,1
30 Eyl. 2019	1.329,1	923,6	2,2	150,1	749,2	564,3	3.718,5
31 Ara. 2019	1.332,3	929,0	3,0	168,4	808,9	558,8	3.800,4
31 Mar. 2020	1.332,7	1.088,4	3,0	173,8	183,5	1.166,5	3.947,9
30 Haz. 2020	1.398,9	1.207,3	3,0	181,0	329,2	899,1	4.018,5
30 Eyl. 2020	1.401,4	1.366,6	3,6	215,0	513,0	737,5	4.237,1
31 Ara. 2020	1.470,7	1.369,1	10,4	220,2	671,1	725,9	4.467,4
31 Mar. 2021	1.492,6	1.693,2	10,4	256,9	301,7	974,5	4.729,3

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.20: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%)

Tarih	Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	Özel Sermayeli Bankalar	Şube Bankaları	Bankacılık Sektörü	Yasal Sınır
30 Haz. 2017	23,85	15,40	19,00	18,04	10,00
30 Eyl. 2017	24,20	15,26	19,72	18,27	10,00
31 Ara. 2017	22,95	14,61	18,67	17,29	10,00
31 Mar. 2018	21,76	14,80	19,12	17,40	10,00
30 Haz. 2018	23,14	14,74	19,11	17,57	10,00
30 Eyl. 2018	20,51	15,38	20,68	18,19	10,00
31 Ara. 2018	16,49	15,28	21,93	17,86	10,00
31 Mar. 2019	16,74	15,08	21,64	17,79	10,00
30 Haz. 2019	18,14	15,43	22,04	18,29	10,00
30 Eyl. 2019	19,11	15,88	22,89	19,02	10,00
31 Ara. 2019	14,63	14,02	21,98	17,05	10,00
31 Mar. 2020	16,13	13,58	21,41	16,90	10,00
30 Haz. 2020	15,97	14,13	20,81	16,92	10,00
30 Eyl. 2020	14,65	12,67	19,81	15,69	10,00
31 Ara. 2020	13,25	12,58	21,25	15,91	10,00
31 Mar. 2021	13,76	12,4	21,50	15,93	10,00

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.21: Bankacılık Sektörü Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL)

Tarih	Faiz Gelirleri	Faiz Giderleri	Faiz Dışı Gelirler	Faiz Dışı Giderler	Dönem Net Kâr / Zararı
30 Haz. 2017	885,7	308,4	195,5	295,1	185,4
30 Eyl. 2017	1.383,6	802,7	298,9	456,9	297,4
31 Ara. 2017	1.891,8	1.101,7	396,9	630,9	407,5
31 Mar. 2018	562,5	329,5	108,4	179,9	123,1
30 Haz. 2018	1.191,7	689,8	226,4	373,1	316,1
30 Eyl. 2018	2.048,5	1.165,0	353,3	580,3	596,2
31 Ara. 2018	2.999,4	1.762,5	500,3	823,5	689,8
31 Mar.2019	982,5	611,8	161,0	230,4	235,9
30 Haz.2019	2.016,4	1.256,0	320,2	480,4	518,1
30 Eyl. 2019	3.009,6	1.893,7	481,1	734,8	749,2
31 Ara. 2019	3.862,6	2.437,9	674,3	1.057,0	808,9
31 Mar. 2020	800,2	449,8	153,9	278,2	183,4
30 Haz. 2020	1.534,2	822,1	280,1	557,7	329,2
30 Eyl. 2020	2.364,0	1.227,2	445,7	826,3	513,0
31 Ara. 2020	3.303,4	1.715,8	636,8	1.154,5	671,2
31 Mar. 2021	1.143,6	626,0	156,4	295,6	301,7

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.22: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
30 Haz. 2017	2.771,0	9.919,8	3.407,0	736,9	1.659,4	18.494,1
30 Eyl. 2017	2.916,9	10.069,4	4.041,3	862,7	1.782,6	19.672,9
31 Ara. 2017	3.118,5	10.808,9	4.257,6	920,4	1.992,7	21.098,1
31 Mar. 2018	3.098,2	11.840,3	4.238,1	912,5	2.263,6	22.352,7
30 Haz. 2018	3.580,7	11.979,8	5.082,1	961,5	2.527,1	24.131,2
30 Eyl. 2018	4.201,9	13.615,9	6.006,3	1.166,1	3.172,9	28.163,1
31 Ara. 2018	3.698,4	13.742,5	4.950,1	1.282,7	2.768,1	26.441,8
31 Mar. 2019	3.866,9	13.793,4	6.513,5	1.252,6	3.022,6	28.449,2
30 Haz. 2019	4.145,1	14.244,0	6.921,1	1.181,2	3.101,0	29.572,1
30 Eyl. 2019	4.434,0	15.666,3	5.869,5	1.266,9	2.988,1	30.224,8
31 Ara. 2019	4.708,0	16.982,2	6.462,1	1.279,5	3.405,5	32.837,3
31 Mar. 2020	5.137,6	17.532,5	6.497,2	1.455,7	3.621,8	34.244,8
30 Haz. 2020	5.941,1	17.907,7	6.401,0	1.404,7	3.592,6	35.247,1
30 Eyl. 2020	6.915,4	19.916,4	7.380,5	1.630,5	4.274,2	40.117,0
31 Ara. 2020	7.760,1	20.730,7	7.533,1	1.478,6	4.285,1	41.787,6
31 Mar. 2021	7.393,7	23.427,2	8.068,0	1.486,6	4.399,4	44.774,9

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.23: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
30 Haz. 2017	1.276,2	5.173,5	1.636,5	273,9	282,2	8.642,3
30 Eyl. 2017	1.318,5	5.221,5	1.831,2	358,1	302,8	9.032,1
31 Ara. 2017	1.412,7	5.481,0	1.993,8	381,3	313,4	9.582,3
31 Mar. 2018	1.275,9	5.724,4	2.037,6	385,5	309,1	9.732,5
30 Haz. 2018	1.409,7	5.495,6	2.261,4	383,8	292,9	9.843,4
30 Eyl. 2018	1.418,0	5.669,1	2.512,3	314,7	269,3	10.183,4
31 Ara. 2018	1.427,2	6.123,7	2.315,6	449,6	288,4	10.604,5
31 Mar. 2019	1.445,6	5.624,1	3.000,2	383,9	274,6	10.728,4
30 Haz. 2019	1.544,0	5.856,2	3.249,2	310,3	378,3	11.338,0
30 Eyl. 2019	1.706,6	7.007,0	2.710,2	382,1	365,3	12.171,2
31 Ara. 2019	1.886,9	7.486,7	2.881,9	333,9	424,9	13.014,3
31 Mar. 2020	1.851,9	7.453,7	2.959,1	406,0	433,9	13.104,6
30 Haz. 2020	2.234,8	7.703,7	2.804,3	381,3	297,5	13.421,6
30 Eyl. 2020	2.330,6	7.876,7	3.235,2	260,3	371,6	14.074,4
31 Ara. 2020	2.855,1	8.032,8	3.111,7	188,3	329,7	14.517,6
31 Mar. 2021	2.331,7	9.052,9	3.127,0	211,8	191,8	14.915,2

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.24: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
30 Haz. 2017	1.494,9	4.746,3	1.770,5	463,0	1.377,2	9.851,9
30 Eyl. 2017	1.598,4	4.847,8	2.210,1	504,7	1.479,7	10.640,8
31 Ara. 2017	1.705,8	5.327,8	2.263,8	539,1	1.679,3	11.515,8
31 Mar. 2018	1.822,4	6.115,9	2.200,5	526,9	1.954,5	12.620,2
30 Haz. 2018	2.171,0	6.484,2	2.820,7	577,7	2.234,2	14.287,8
30 Eyl. 2018	2.783,9	7.946,8	3.494,0	851,4	2.903,6	17.979,7
31 Ara. 2018	2.271,3	7.618,8	2.634,6	833,0	2.479,7	15.837,4
31 Mar. 2019	2.421,3	8.169,3	3.513,4	868,7	2.748,1	17.720,8
30 Haz. 2019	2.601,2	8.367,8	3.671,9	870,9	2.722,4	18.234,2
30 Eyl. 2019	2.727,4	8.659,3	3.159,3	884,8	2.622,8	18.053,6
31 Ara. 2019	2.821,1	9.495,5	3.580,1	945,6	2.980,6	19.822,9
31 Mar. 2020	3.285,7	10.078,8	3.538,1	1.049,7	3.187,9	21.140,2
30 Haz. 2020	3.706,3	10.203,9	3.596,8	1.023,4	3.295,1	21.825,5
30 Eyl. 2020	4.584,9	12.039,7	4.145,3	1.370,2	3.902,5	26.042,6
31 Ara. 2020	4.905,0	12.698,0	4.421,3	1.290,3	3.955,4	27.270,0
31 Mar. 2021	5.062,0	14.374,3	4.941,0	1.274,8	4.207,6	29.859,7

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.25: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
30 Haz. 2017	1.294,5	3.512,2	13.373,9	313,5	1.551,4	20.045,5
30 Eyl. 2017	1.344,5	3.914,2	14.146,6	267,5	1.600,8	21.273,5
31 Ara. 2017	1.499,0	3.942,5	15.380,3	276,3	1.637,5	22.735,6
31 Mar. 2018	1.504,5	4.270,9	16.210,0	367,3	1.638,0	23.990,7
30 Haz. 2018	1.730,4	4.686,0	17.357,3	357,5	2.004,8	26.136,0
30 Eyl. 2018	1.990,1	5.620,5	20.093,4	459,1	2.328,1	30.491,2
31 Ara. 2018	1.917,8	4.922,5	19.010,8	590,7	2.028,6	28.470,4
31 Mar. 2019	2.103,5	5.251,0	20.574,6	520,1	2.163,6	30.612,9
30 Haz. 2019	2.260,8	5.434,1	21.290,5	586,7	2.190,3	31.762,4
30 Eyl. 2019	2.860,6	5.626,8	21.283,5	453,9	2.270,1	32.494,9
31 Ara. 2019	2.624,6	6.457,5	23.316,5	438,7	2.436,6	35.273,9
31 Mar. 2020	2.686,8	6.658,6	24.349,3	550,2	2.218,6	36.463,5
30 Haz. 2020	2.327,0	6.933,8	25.385,3	601,0	2.209,9	37.457,0
30 Eyl. 2020	2.612,3	7.913,7	28.910,3	680,7	2.517,5	42.634,5
31 Ara. 2020	3.184,6	8.630,3	29.453,4	519,3	2.531,0	44.318,6
31 Mar. 2021	3.162,6	8.752,3	32.055,9	804,1	2.786,7	47.561,4

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.26: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
30 Haz. 2017	1.022,5	1.368,4	6.116,2	135,1	313,2	8.955,4
30 Eyl. 2017	1.029,4	1.516,0	6.387,8	98,9	319,0	9.351,2
31 Ara. 2017	1.150,6	1.522,5	6.802,0	107,2	279,1	9.861,4
31 Mar. 2018	1.144,2	1.558,4	6.912,0	117,9	302,7	10.035,2
30 Haz. 2018	1.298,4	1.506,7	6.909,0	129,2	404,0	10.247,3
30 Eyl. 2018	1.394,1	1.622,1	7.021,3	145,9	420,4	10.603,8
31 Ara. 2018	1.421,0	1.577,0	7.382,8	223,6	390,5	10.994,9
31 Mar. 2019	1.437,6	1.533,1	7.517,8	239,9	478,2	11.206,7
30 Haz. 2019	1.602,7	1.681,0	7.783,8	270,4	302,4	11.640,3
30 Eyl. 2019	2.215,4	1.769,8	8.062,0	124,0	257,1	12.428,3
31 Ara. 2019	2.026,4	2.129,7	8.712,8	145,4	378,2	13.392,5
31 Mar. 2020	2.037,2	2.199,8	8.710,8	156,8	244,7	13.349,3
30 Haz. 2020	1.635,3	2.404,5	9.110,0	271,8	243,5	13.665,1
30 Eyl. 2020	1.806,1	2.651,4	9.299,9	317,0	322,2	14.396,6
31 Ara. 2020	2.400,8	2.603,7	9.203,5	309,6	345,2	14.862,8
31 Mar. 2021	2.292,6	2.474,6	9.801,4	346,5	340,0	15.255,1

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.27: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
30 Haz. 2017	272,0	2.143,8	7.257,6	178,4	1.238,2	11.090,0
30 Eyl. 2017	315,1	2.398,3	7.758,8	168,6	1.281,6	11.922,3
31 Ara. 2017	348,5	2.420,0	8.578,2	169,1	1.358,3	12.874,1
31 Mar. 2018	360,3	2.712,6	9.298,0	249,3	1.335,3	13.955,5
30 Haz. 2018	432,0	3.179,4	10.448,2	228,2	1.600,9	15.888,7
30 Eyl. 2018	596,0	3.998,4	13.072,1	313,2	1.907,7	19.887,4
31 Ara. 2018	496,8	3.345,6	11.628,0	367,0	1.638,1	17.475,5
31 Mar. 2019	665,9	3.717,8	13.056,9	280,2	1.685,4	19.406,2
30 Haz. 2019	658,1	3.753,1	13.506,7	316,2	1.887,9	20.122,1
30 Eyl. 2019	645,1	3.857,0	13.221,5	329,9	2.013,0	20.066,5
31 Ara. 2019	598,2	4.327,8	14.603,6	293,4	2.058,3	21.881,3
31 Mar. 2020	649,6	4.458,8	15.638,5	393,4	1.973,9	23.114,2
30 Haz. 2020	691,7	4.529,3	16.275,3	329,1	1.966,4	23.791,8
30 Eyl. 2020	806,2	5.262,2	19.610,4	363,7	2.195,3	28.237,8
31 Ara. 2020	783,9	6.026,6	20.249,9	209,7	2.185,7	29.455,8
31 Mar. 2021	870,0	6.277,7	22.254,5	457,6	2.446,7	32.306,5

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.28: Para Arzı (Milyon TL)

Yıl	Çeyrek	M1	Önceki Yılın Aynı Çeyreğine Göre Yüzde Değişim	M2	Önceki Yılın Aynı Çeyreğine Göre Yüzde Değişim	M3	Önceki Yılın Aynı Çeyreğine Göre Yüzde Değişim
2017	I	3.754,8	34,20	18.019,6	25,66	19.209,2	26,53
	II	3.906,7	31,23	18.670,5	27,70	20.066,2	28,69
	III	4.126,2	30,66	19.847,4	29,85	21.240,3	30,16
	IV	4.403,3	24,24	21.181,5	24,99	22.789,8	26,63
2018	I	4.826,2	28,53	22.844,7	26,78	24.492,6	27,50
	II	5.342,4	36,75	24.489,5	31,17	26.341,2	31,27
	III	6.244,7	51,34	28.565,7	43,93	30.698,9	44,53
	IV	5.726,7	30,05	26.846,9	26,75	28.868,4	26,67
2019	I	6.297,8	30,49	29.051,7	27,17	31.226,9	27,50
	II	6.581,7	23,20	30.066,1	22,77	32.390,9	22,97
	III	6.775,1	8,49	30.109,1	5,40	33.243,7	8,29
	IV	7.386,0	28,97	33.164,4	23,53	35.890,4	24,32
2020	I	7.872,2	25,00	34.635,5	19,22	37.612,4	20,45
	II	8.529,4	29,59	35.839,0	19,20	38.294,3	18,23
	III	9.724,8	43,54	40.684,0	35,12	43.787,2	31,72
	IV	10.077,1	36,44	41.842,8	26,17	45.299,2	26,22
2021	I	10.461,4	33,27	45.118,5	30,27	48.624,9	29,28

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.29: Bankacılık Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar

1	KIBRIS VAKIFLAR BANKASI LTD.
2	AKFİNANS BANK LTD.
3	CREDITWEST BANK LTD.
4	NOVA BANK LTD.
5	ASBANK LTD.
6	KIBRIS İKTİSAT BANKASI LTD.
7	KIBRIS TÜRK KOOPERATİF MERKEZ BANKASI LTD.
8	LİMASOL TÜRK KOOPERATİF BANKASI LTD.
9	ŞEKERBANK (KIBRIS) LTD.
10	TÜRK BANKASI LTD.
11	UNIVERSAL BANK LTD.
12	VİYABANK LTD.
13	YAKINDOĞU BANK LTD.
14	KIBRIS KAPİTAL BANK LTD.
15	KIBRIS FAİSAL İSLAM BANKASI LTD.
16	T. GARANTİ BANKASI A.Ş.
17	T. HALK BANKASI A.Ş.
18	T. İŞ BANKASI A.Ş.
19	T.C. ZİRAAT BANKASI A.Ş.
20	ALBANK LTD.
21	TÜRK EKONOMİ BANKASI A.Ş.

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.30: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
GSYH (Cari Fiyatlarla Milyon TL)	7.606,9	8.858,5	10.222,4	11.601,2	14.544,8	18.324,2	21.395,4	25.237,3 ^(H)	28.769,8 ^(H)
GSYH (Milyon ABD doları)	3.983,9	4.040,2	3.749,0	3.837,9	3.983,8	3.790,8	3.766,8	4.025,1 ^(H)	4.157,5 ^(H)
Fert Başına GSMH (Cari Fiyatlarla TL)	29.216,8	33.127,8	37.413	42.022	51.799	64.178	71.851,4		
Fert Başına GSMH (ABD doları)	15.301,6	15.109	13.721	13.902	14.187	13.277	12.649	13.212 ^(H)	13.367,3 ^(H)
Enflasyon Oranı (%)	10,2	6,5	7,8	10,2	14,7	29,9	11,6	15,0	13,97*
İhracat (Milyon ABD doları) (1)	120,7	134,0	118,1	105,5	105,6	100,9	82,5	101,1	
İthalat (Milyon ABD doları)	1.699,4	1.538,8	1.500,6	1.557,2	1.778,4	1.816,4	1.587,9	1.220,6	
Dış Ticaret Dengesi (Milyon ABD doları)	-1.578,7	-1.404,8	-1.382,5	-1.415,2	-1.672,8	-1.715,5	-1.505,4	-1.119,5	
İhracat / İthalat (%)	7,1	7,5	7,9	6,9	5,9	5,6	5,2	8,3	
Gelen Turist Sayısı	1.232.753	1.366.007	1.483.244	1.577.073	1.734.330	1.759.625	1.749.979	388.837	32.936**
a) Türkiye	923.308	1.020.577	1.110.795	1.218.232	1.324.248	1.359.420	1.358.465	307.717	14.713**
b) Diğer	309.445	345.430	372.449	358.841	410.082	400.205	391.514	81.120	18.223**
Net Turizm Geliri (Milyon ABD doları)	613,4	691,6	697,7	714,4	864,9	912,4	954,5	1.017,2 ^(H)	1.066,0 ^(H)
İstihdam	97.867	103.149	112.811	118.387	120.999	132.411	138.438	132.885 ^(T)	148.872 ^(H)
İşsiz Sayısı	8.929	9.320	9.043	8.075	7.452	9.872	9.317	14.950 ^(T)	9.101 ^(H)
İşsizlik Oranı (%)	8,4	8,3	7,4	6,4	5,8	6,9	6,3	10,1 ^(T)	5,8 ^(H)
Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus (2)	277.031	289.252	299.514	307.255	314.169	347.340	357.216	289.348 ^(T)	299.599 ^(H)
Nüfus (Projeksiyon) (3)	306.368	320.884	331.432	339.478	351.965	372.486	n.a	n.a	n.a
Yıllık Nüfus Artışı (%)	3,3	3,8	3,9	2,9	3,1 ^(T)	n.a	n.a	n.a	n.a

Kaynak: DPÖ, KKTMB, İstatistik Kurumu, Ticaret Dairesi, Turizm Planlama Dairesi

^(T)Tahmin ^(H)Hedef

*: Mart ayı yıllık enflasyon oranı.

**: Ocak-Nisan dönemi verileri

1) Güney Kıbrıs'a yapılan ihracat dâhil değildir.

2)Fert Başına GSMH hesaplamasında DPÖ ortalama Amerikan doları (USD) kuru baz alınmıştır.

3) Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus: Hane halkı İş Gücü Anketi yoluyla elde edilen, okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, özel nitelikteki hastane, hapisane, kışla ya da orduvinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

4) Nüfus (Projeksiyon) 2011 yılında yapılan nüfus sayımı verileri kullanılarak yapılan 2012-2018 projeksiyon verileridir. Fert Başına GSMH hesaplamasında bu nüfus sayıları kullanılmaz. Fert Başına GSMH hesaplamasında kullanılan nüfus: (yıl ortası nüfus) + (yurtdışında okuyan KKTC'li öğrenciler) – (KKTC'de okuyan TC uyruklu öğrenciler + diğer ülke vatandaşı öğrenciler)

Tablo B.31: Gayrisafi Yurt İçi Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

Sektörler	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 ^(H)	2021 ^(H)
1. Tarım	330,3	366,4	386,5	405,0	489,3	552,5	647,6	658,8	1.139,4	1.171,2	1.517,0	1.925,3
2. Sanayi	552,4	558,5	587,1	636,6	779,7	937,7	1.064,7	1.413,3	1.537,9	1.675,7	2.178,9	2.459,2
3. İnşaat	312,1	408,5	335,8	370,7	370,2	480,5	511,6	836,4	1.081,4	1.235,1	1.287,9	1.464,1
4. Ticaret - Turizm	900,0	1.216,8	1.385,3	1.527,9	1.829,1	2.012,9	2.280,6	2.921,8	3.814,5	4.746,7	5.866,5	6.846,0
5. Ulaştırma - Haberleşme	525,2	553,1	642,9	711,4	788,0	896,6	965,3	1.156,6	1.339,0	1.564,7	1.861,9	2.132,6
6. Mali Müesseseler	404,4	472,6	506,0	579,7	637,4	719,4	887,6	1.007,7	1.486,4	1.717,3	1.897,7	2.040,1
7. Konut Gelirleri	220,6	274,4	305,8	358,2	398,9	456,2	535,3	655,6	896,3	1.102,4	1.301,1	1.521,3
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	652,3	727,5	801,8	891,6	1.026,1	1.422,6	1.679,9	2.289,8	2.889,9	2.819,4	3.789,1	4.404,9
9. Kamu Hizmetleri	1.180,1	1.294,3	1.294,9	1.349,9	1.603,6	1.715,2	1.850,1	2.193	2.461,1	3.441,7	3.296,9	3.416,5
10. İthalat Vergileri	536,3	637,0	709,1	775,9	936,4	971,8	1.178,3	1.411,5	1.678,1	1.921,2	2.240,3	2.559,8
11. GSYH	5.614,1	6.509,0	6.955,1	7.606,9	8.858,6	10.222,5	11.601,2	14.544,8	18.324,1	21.395,4	25.237,3	28.769,8
12. Net Dış Âlem Faktör Gelirleri	35,4	50,2	-39,3	-27,5	-18,2	-11,7	4,2	6,9	10,6	13,7	16,6	19,4
GSMH	5.649,5	6.559,2	6.915,8	7.579,4	8.840,4	10.210,7	11.605,5	14.551,8	18.334,8	21.409,1	25.253,9	28.789,2

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

^(H)Hedef

Tablo B.32: Gayrisafi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı

Sektörler	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 ^(T)	2021 ^(T)
1. Tarım	5,9	5,6	5,6	5,3	5,5	6,0	5,6	4,5	6,2	5,5	6,0	6,7
2. Sanayi	9,8	8,6	8,4	8,4	8,8	9,2	9,2	9,7	8,4	7,8	8,6	8,5
2.1. Taş Ocakçılığı	0,6	0,7	0,6	0,6	0,5	0,7	0,7	0,9	1,0	0,9	-	-
2.2. İmalat Sanayi	2,3	2,5	2,8	2,9	3,1	3,7	3,7	3,3	3,0	2,8	-	-
2.3. Elektrik-Su	6,9	5,3	5,1	4,8	5,1	4,8	4,8	5,5	4,4	4,1	-	-
3. İnşaat	5,6	6,3	4,8	4,9	4,2	4,7	4,4	5,8	5,9	5,8	5,1	5,1
4. Ticaret - Turizm	16,0	18,7	19,9	20,1	20,6	19,7	19,7	20,1	20,8	22,2	23,2	23,8
4.1. Toptan ve Perakende Ticaret	10,7	11,1	11,4	11,2	12,3	10,7	11,0	11,1	11,2	10,5	17,4	17,8
4.2. Otelcilik ve Lokantacılık	5,4	7,6	8,5	8,9	8,3	9,0	8,7	9,0	9,6	11,7	5,8	5,9
5. Ulaştırma - Haberleşme	9,4	8,5	9,3	9,4	8,9	8,8	8,3	8,0	7,3	7,3	7,4	7,4
6. Mali Müesseseler	7,2	7,2	7,3	7,6	7,2	7,0	7,6	6,9	8,1	8,0	7,5	7,1
7. Konut Sahipliği	3,9	4,2	4,4	4,7	4,5	4,4	4,6	4,5	4,9	5,2	5,2	5,3
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	11,6	11,2	11,5	11,7	11,6	13,9	14,5	15,7	15,8	13,2	15,0	15,3
9. Kamu Hizmetleri	21,0	19,9	18,6	17,7	18,1	16,8	15,9	15,1	13,4	16,1	13,1	11,9
10. İthalat Vergileri	9,6	9,8	10,2	10,2	10,6	9,5	10,2	9,7	9,2	9,0	8,9	8,9
GSYH	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

^(T)Tahmin

Tablo B.33: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 ^(T)	2020 ^(H)	2021 ^(H)
1. Toplam Kaynaklar	6.065,0	6.849,7	7.141,1	7.664,8	8.866,0	9.470,2	10.499,0	13.476,9	17.697,2	19.221,6	21.910,4	25.081,4
2. Toplam Yatırımlar	1.049,6	1.266,5	1.175,5	1.147,8	1.276,7	1.598,5	1.791,2	2.836,0	4.013,6	3.229,4	3.814,5	4.451,1
3. Toplam Tüketim	5.015,4	5.583,1	5.965,6	6.516,9	7.589,3	7.871,7	8.707,8	10.640,9	13.913,1	15.992,2	18.096,0	20.630,2
4. Kamu Harcanabilir Geliri	962,2	1.059,2	1.491,8	1.341,3	1.688,9	2.123,1	2.317,2	3.451,1	4.099,3	4.888,3	5.383,8	5.957,8
5. Özel Harcanabilir Gelir	4.687,3	5.449,9	5.424,0	6.238,1	7.151,5	8.087,7	8.962,7	11.100,7	14.521,8	16.992,5	19.870,1	22.831,5
6. Özel Tasarruf Oranı (%)	26,0	28,0	20,8	25,0	23,3	29,8	29,4	29,0	28,1	26,7	29,5	30,1
7. Toplam Yurt İçi Tasarruflar	634,1	976,1	950,3	1.062,5	1.251,0	2.339,0	2.572,1	3.910,9	4.708,0	5.888,6	7.158,0	8.159,0

Kaynak: DPÖ

^(T) Tahmin^(H) Hedef**Tablo B.34: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%)**

Sektörler	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 ^(H)	2021 ^(H)
1. Tarım	10,0	10,8	3,7	-1,6	4,8	14,5	-7,3	4,9	2,6	2,7	-0,9	-5,5
2. Sanayi	-0,2	3,4	-0,7	1,7	8,5	19,5	7,3	4,4	-12,4	-14,7	3,5	2,2
3. İnşaat	3,8	3,3	-16,0	-0,3	-4,5	6,5	5,7	10,6	7,6	7,6	2,7	6,0
4. Ticaret-Turizm	18,3	6,0	6,1	1,4	8,5	-0,8	4,8	9,0	0,4	0,4	3,4	1,4
5. Ulaştırma-Haberleşme	-20,0	-4,3	5,7	2,0	3,2	5,7	1,8	6,9	3,5	3,5	2,3	2,3
6. Mali Müesseseler	0,3	1,4	8,1	7,5	0,8	1,6	2,0	3,1	2,7	1,2	2,5	2,7
7. Konut Sahipliği	4,0	3,9	3,7	3,2	2,6	3,0	3,5	3,8	4,6	5,0	0,8	1,0
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	-5,3	4,3	1,5	2,3	8,8	9,5	3,6	7,7	5,3	1,3	2,9	6,5
9. Kamu Hizmetleri	0,4	2,8	1,9	1,4	-0,1	0,1	-0,2	-0,8	1,3	3,7	0,2	3,5
10. İthalat Vergileri	18,6	3,9	8,9	-2,1	7,9	-9,6	9,0	0,5	2,4	3,6	4,7	3,5
11. GSYH	3,7	3,9	1,8	1,1	4,8	4,0	3,6	5,4	1,3	0,2	2,5	2,7
12. Net Dış Âlem Faktör Gelirleri	-9,8	27,1	-174,5	35,3	40,5	41,9	133,0	-38,4	23,3	10,9	-0,7	2,6
GSMH	3,6	4,0	0,5	1,3	4,9	4,1	3,8	5,5	1,3	0,2	2,5	2,7

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

^(T) Tahmin^(H) Hedef

Tablo B.35: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 ^(H)	2021 ^(H)
1. Cari İşlemler Dengesi	-275,8	-173,1	-125,1	-44,7	-11,7	271,6	287,6	294,4	215,9	221,3	533,3	535,8
2. Sermaye Hareketleri Dengesi	438,5	326,5	346,2	259,7	186,9	168,9	71,4	131,4	73,1	154,9	119,7	122,6
3. Rezerv Hareketleri (- Artış, + Azalış)	-94,4	-47,3	-340,8	-219,9	-176,7	-75,8	-79,4	-826,6	+69,1	-290,3	-654,1	-666,8
4. Net Hata ve Noksan	-68,3	-106,1	119,7	4,9	1,5	-364,7	-279,6	400,8	-358,1	-85,9	1,2	8,4

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.36: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim

Aylar	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ocak	-0,9	1,0	1,3	1,6	-0,1	-0,27	1,39	-0,70	1,00	2,09	-0,88	0,47	2,56	-0,22	0,53	1,70	0,48
Şubat	-0,9	0,7	2,0	2,2	0,1	-0,31	2,10	-0,95	0,46	4,43	-2,14	0,31	4,00	1,39	0,37	2,33	0,46
Mart	-0,9	2,5	3,5	3,8	1,1	0,00	3,88	-0,03	0,66	5,02	-0,41	0,09	4,61	2,26	1,71	2,80	1,86
Nisan	0,5	4,2	4,2	6,3	1,2	0,71	4,85	1,83	1,51	5,38	1,09	1,09	6,54	5,07	5,72	2,57	
Mayıs	-0,2	6,4	4,3	7,9	2,5	0,29	6,46	1,69	1,80	4,56	2,73	1,86	6,95	8,91	6,22	3,34	
Haziran	-0,4	8,5	3,4	9,8	3,2	0,31	5,95	0,73	3,30	4,89	3,18	2,33	7,68	12,11	7,57	4,38	
Temmuz	-0,2	10,2	3,6	11,5	0,8	0,92	7,02	-0,28	3,21	5,15	1,90	3,23	9,29	14,64	8,72	6,44	
Ağustos	0,5	12,6	5,9	11,3	2,6	1,92	9,49	0,84	4,17	5,77	2,72	4,00	9,75	24,29	9,12	8,87	
Eylül	2,0	15,9	7,7	14,3	3,3	2,58	10,39	2,57	6,30	5,84	5,78	4,63	10,31	31,99	11,18	10,7	
Ekim	2,5	18,6	9,3	15,6	4,9	3,61	11,90	3,52	7,89	7,69	7,39	5,85	11,32	34,08	10,71	11,86	
Kasım	2,3	19,0	9,0	16,4	6,0	3,54	13,91	3,61	8,29	6,97	6,38	7,36	12,78	31,93	10,20	14,55	
Aralık	2,7	19,2	9,4	14,5	5,7	3,27	14,72	3,60	10,22	6,49	7,78	10,19	14,68	29,96	11,66	15,03	

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.37: KKTC ve T.C. Enflasyon Oranları

Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC
1984	70,7	49,7	1998	66,5	69,7	2012	3,60	6,16
1985	43,0	44,2	1999	55,3	68,8	2013	10,22	7,40
1986	48,1	30,7	2000	53,2	39,0	2014	6,49	8,17
1987	43,0	55,1	2001	76,8	68,5	2015	7,78	8,81
1988	62,6	77,1	2002	24,5	29,8	2016	10,19	8,53
1989	51,8	64,3	2003	12,6	18,4	2017	14,68	11,92
1990	69,4	60,4	2004	11,6	9,3	2018	29,96	20,30
1991	46,3	71,1	2005	2,7	7,7	2019	11,66	11,84
1992	63,4	66,0	2006	19,2	9,7	2020	15,03	14,60
1993	61,2	71,1	2007	9,4	8,4	2021*	13,97	16,19
1994	215,0	125,5	2008	14,5	10,1			
1995	72,2	76,1	2009	5,7	6,5			
1996	87,5	79,8	2010	3,2	6,4			
1997	81,7	99,1	2011	14,7	10,4			

Kaynak: DPÖ, TCMB, İstatistik Kurumu

*: Mart ayı yıllık enflasyon verisi baz alınmıştır.

Tablo B.38: Tüketici Fiyatları Endeksi (2015 = 100)

Ana Gruplar	Ana Mal ve Hizmet Gruplarının Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranları											
	2020											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Gıda ve Alkolsüz İçecekler	1,05	2,33	1,15									
2. Alkollü İçecekler ve Tütün	0,17	1,33	0,05									
3. Giyim ve Ayakkabı	0,61	-6,64	-4,79									
4. Konut, Su, Elekt., Gaz ve Diğer Yakıtlar	-0,59	-0,44	2,96									
5. Mobilya, Ev Aletleri ve Ev Bakım Hizmetleri	6,56	-0,15	1,78									
6. Sağlık	0,40	3,74	1,92									
7. Ulaştırma	-0,75	-1,37	2,03									
8. Haberleşme	0,16	-0,02	0,70									
9. Eğlence ve Kültür	-0,61	-0,09	0,64									
10. Eğitim	-1,07	-1,08	1,10									
11. Lokanta ve Oteller	-0,13	-0,54	1,83									
12. Çeşitli Mal ve Hizmetler	2,52	-0,65	1,44									
Genel	0,48	-0,02	1,39									

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.39: Asgari Ücret Gelişmeleri

Yıllar	Asgari Ücret (TL)	Uygulama Tarihi
1995	11.590.000	01.09.1995
1996	14.800.000	01.01.1996
1997	23.000.000	01.01.1997
1997	33.800.000	01.09.1997
1998	50.250.000	01.01.1998
1998	67.000.000	01.09.1998
1999	85.000.000	01.01.1999
1999	103.000.000	01.01.1999
2000	137.000.000	01.01.2000
2000	160.000.000	01.07.2000
2001	200.000.000	01.01.2001
2001	240.000.000	01.08.2001
2002	320.000.000	01.01.2002
2002	380.000.000	01.10.2002
2003	440.000.000	01.01.2003
2003	500.000.000	01.08.2003
2004	550.000.000	01.03.2004
2004	627.000.000	01.07.2004
2005	720	01.06.2005
2006	780	01.01.2006
2006	860	01.08.2006
2007	950	01.02.2007
2008	1.060	01.01.2008
2008	1.190	01.09.2008
2009	1.237	01.10.2009
2011	1.300	01.01.2011
2013	1.415	01.01.2013
2014	1.560	01.01.2014
2014	1.675	01.11.2014
2015	1.730	01.09.2015
2016	1.834	01.07.2016
2017	2.020	01.02.2017
2017	2.175	01.07.2017
2018	2.365	01.03.2018
2018	2.620	01.09.2018
2019	3.150	01.02.2019
2019	3.400	01.08.2019
2020	3.820	01.02.2020
2021	4.400	01.02.2021

Kaynak: DPÖ

Not: 2005 yılından itibaren TL'den 6 sıfır atılmıştır.

Tablo B.40: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları

Tarih	Kurşunsuz Benzin		Euro Dizel	Motorin	Gazyağı
	95 Oktan	97 Oktan			
23.01.2016	3,18	3,38	2,97	2,86	2,86
06.02.2016	3,12	3,32	2,86	2,86	2,86
19.03.2016	3,20	3,40	2,94	2,94	2,94
05.05.2016	3,27	3,47	3,03	2,94	3,02
26.05.2016	3,39	3,59	3,20	-	3,17
17.06.2016	3,41	3,61	3,29	-	3,26
12.07.2016	3,41	3,61	3,29	-	3,26
24.08.2016	3,47	3,67	3,30	-	3,26
20.09.2016	3,54	3,74	3,36	-	3,32
11.10.2016	3,57	3,77	3,36	-	3,35
01.11.2016	3,63	3,83	3,45	-	3,41
07.01.2017	3,83	4,03	3,62	-	3,56
11.03.2017	3,76	3,96	3,59	-	3,51
01.04.2017	3,71	3,91	3,51	-	3,43
18.05.2017	3,67	3,87	3,47	-	3,39
29.11.2017	3,67	3,87	3,63	-	3,40
03.02.2018	3,85	4,04	3,78	-	3,55
17.03.2018	3,88	4,07	3,82	-	3,59
11.04.2018	4,19	4,37	4,02	-	3,78
03.05.2018	4,30	4,48	4,13	4,13	3,91
10.07.2018	4,32	4,50	4,13	4,13	4,01
31.07.2018	4,42	4,60	4,18	4,18	4,11
28.08.2018	4,97	5,16	4,76	4,76	4,65
20.09.2018	5,81	6,01	5,76	5,76	5,59
01.11.2018	5,61	5,71	5,55	5,76	5,46
22.11.2018	5,21	5,31	5,15	-	5,06
13.12.2018	5,06	5,16	4,95	-	4,86
10.01.2019	5,00	5,10	4,85	-	4,78
21.02.2019	5,06	5,16	4,91	-	4,75
14.03.2019	5,06	5,16	4,91	-	4,85
04.04.2019	5,41	5,51	5,01	-	4,95
08.08.2019	5,36	5,46	4,96	-	4,90
05.05.2020	4,96	5,06	4,56	-	4,50
18.06.2020	5,40	5,50	4,94	-	4,94
09.07.2020	5,78	5,88	5,32	-	5,29
08.05.2021	6,07	6,17	5,61	5,61	5,58

Kaynak: Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

Tablo B.41: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (ABD doları)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İhracat
2006	30.875.362	9.708.799	9.805.754	11.543.938	2.933.694	64.867.547
2007	48.907.443	13.225.555	7.369.006	9.702.231	4.480.578	83.684.813
2008	41.770.636	17.147.124	4.953.414	14.220.270	5.572.694	83.664.138
2009	38.482.808	13.156.210	1.206.347	13.833.521	4.384.880	71.063.766
2010	44.741.216	11.816.654	3.475.821	31.104.188	5.282.030	96.419.909
2011	61.333.755	9.515.772	1.514.866	36.886.525	10.645.168	119.896.086
2012	58.878.076	8.678.585	1.014.857	39.821.898	9.873.712	116.267.128
2013	62.969.817	9.145.514	2.733.484	38.472.891	7.359.533	120.681.239
2014	78.446.382	8.304.840	835.323	40.583.800	5.814.745	133.985.090
2015	66.228.637	6.195.715	3.811.828	35.611.170	5.885.294	117.732.644
2016	65.926.162	10.664.066	893.816	23.981.854	4.022.010	105.487.908
2017	63.818.406	8.362.779	1.681.343	22.247.673	9.505.787	105.615.988
2018	52.127.770	10.376.400	2.536.815	26.110.465	9.700.495	100.851.945
2019	43.130.122	2.129.943	2.236.897	30.490.266	4.448.151	82.465.379
2020	49.500.656	2.041.116	10.440.836	31.554.011	7.570.755	101.107.374

Kaynak: Ticaret Dairesi

Tablo B.42: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (ABD doları)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Uzak Doğu Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İthalat
2006	946.978.969	247.072.030	82.977.243	16.460.425	65.267.005	17.464.606	1.376.220.278
2007	1.044.965.855	248.220.981	111.304.222	40.423.905	66.253.726	28.022.604	1.539.191.293
2008	1.172.502.792	236.344.802	109.156.742	78.503.072	56.482.297	27.673.475	1.680.657.180
2009	923.438.219	205.604.209	87.720.997	30.311.431	52.507.371	26.582.965	1.326.165.192
2010	1.137.378.970	251.285.189	90.266.660	29.873.873	69.000.395	26.375.578	1.604.180.665
2011	1.165.712.306	286.204.302	82.493.886	42.982.735	87.880.256	34.654.478	1.699.927.963
2012	1.234.214.030	247.749.409	81.109.808	28.245.460	81.484.144	31.111.112	1.703.913.963
2013	1.155.334.547	257.018.820	113.400.316	59.110.065	86.239.017	28.323.666	1.699.426.431
2014	995.563.199	238.330.438	125.280.677	70.915.525	75.481.630	33.204.743	1.538.776.212
2015	967.563.226	271.360.515	115.042.857	45.084.868	70.781.057	30.744.861	1.500.577.384
2016	940.845.300	326.806.415	133.943.157	51.872.616	69.557.193	34.165.573	1.557.190.254
2017	1.043.002.512	387.506.424	150.130.828	61.166.015	87.668.520	48.929.706	1.778.404.005
2018	1.068.509.898	356.271.158	149.333.076	90.732.549	100.527.838	50.989.832	1.816.364.351
2019	927.163.386	287.971.697	152.984.913	85.855.064	95.200.820	38.744.575	1.587.920.455
2020	731.570.571	206.235.045	146.838.698	41.325.190	57.643.361	36.967.972	1.220.580.837

Kaynak: Ticaret Dairesi

Tablo B.43: KKTC'ye Giriş Yapan Yolcuların Limanlara Göre Dağılımı

Yıllar	Ercan	Girne	Gazimağusa	Karpaz	Toplam
2015	1.693.694	60.733	19.196	342	1.773.965
2016	1.785.746	57.513	19.004	295	1.862.558
2017	1.794.483	71.619	21.668	283	1.888.053
2018	1.968.345	84.974	26.260	382	2.079.961
2019	1.973.844	70.097	24.575	476	2.068.992
2020	426,545	35,766	5,312	24	467,647
2021(Ocak-Nisan)	32.476	4.194	167	4	36.841

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Tablo B.44: 2019 - 2020 Yıllarında Kara Kapılarından Yapılan Toplam Girişler (Kişi Sayısı)

Uyruk	KKTC		Güney Kıbrıs		Diğer Ülkeler		Toplam	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Ocak	166.644	10.058	197.924	134	120.770	959	485.340	11.151
Şubat	177.777	16.030	182.753	213	124.300	907	484.830	17.150
Mart	50.937	42.395	52.878	1.099	33.104	2.484	136.919	45.978
Nisan	633	44.288	17	1.165	547	2.395	1.197	47.848
Mayıs	948		29		79		1.056	
Haziran	12.707		921		430		14.058	
Temmuz	46.741		9.951		3.628		60.320	
Ağustos	38.557		13.979		4.675		57.211	
Eylül	58.787		14.461		6.135		79.383	
Ekim	59.505		15.596		7.467		82.568	
Kasım	53.330		10.412		6.842		70.584	
Aralık	32.104		5.469		3.967		41.540	
Toplam	698.670	112.771	504.390	2.611	311.946	6.745	1.515.006	122.127

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Tablo B.45: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı

Ülkeler	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Türkiye	464.397	529.908	588.045	621.819	710.889	776.428	773.936	155,329
KKTC	40.125	49.598	52.335	53.224	55.613	49.344	50.560	46,263
Diğer	209.379	224.881	235.661	249.079	348.471	317.434	336.184	43,022
Genel Toplam	713.901	804.387	876.041	924.122	1.114.973	1.143.206	1.160.680	244,614

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

EK C. NOTLAR

Para Arzı

En geniş anlamıyla 'Para Arzı'; bir ekonomide belirli bir anda dolanımda bulunan ve para olarak kullanılan araçların toplamını ifade etmektedir. Ülkeden ülkeye

veya zaman içerisinde farklılık gösterse de 'para arzı' likidite derecelerine göre; M1 (Dar Para Arzı), M2 (Ara Para Arzı) ve M3 (Geniş Para Arzı) şeklinde tanımlanmakta ve aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır.

M1= Dolaşımdaki Para + Bankalardaki Vadesiz Mevduat + KKTCCMB'deki Mevduat

M2= M1 + Bankalardaki Vadeli Mevduat

M3= M2 + Bankalardaki Resmi Mevduat + KKTCCMB'deki Diğer Mevduat

Mevduat ve Kredi

Bülten'de yer alan mevduat ve kredi kalemi toplamları 'KKTCC Bankalar Tek Düzen Hesap Planı'ndaki tanımlara göre hazırlanmıştır.

takvim ayının son günü itibarıyla hazırlanmakta ve bankaların o gün itibarıyla bilanço durumlarını göstermektedir. Ancak, Merkez Bankası yapacağı incelemeler neticesinde, bu bilançoların bazı kalemlerinde düzeltmeler talep edebileceğinden dolayı bu bilançolar 'Geçici' olarak kabul edilmektedir.

Banka

Şirketler Yasası ve 'KKTCC Bankacılık Yasası' altında kurulan bankalar ile yabancı bankaların Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde açılan şubelerini anlatır. Halen KKTCC'de faaliyet gösteren toplam 21 mevduat bankası bulunmaktadır.

Bültenle İlgili Diğer Hususlar

Bülten'de bankacılıkla ilgili veriler, genellikle aylık, üç aylık ve yıllık bazda düzenlenmiştir. Bankacılık sektörü ile ilgili söz konusu aylık veriler, aynı zamanda Bankamızın resmi internet sitesinde (www.mb.gov.ct.tr) yayınlanmaktadır.

Bankacılık Sektörü

Yukarıda tanımlanan bankalardan oluşan sektörü ifade etmektedir. Tanıma uygun 21 bankanın haricindeki her türlü finansal kuruluş sektörün dışında tutulmuştur.

Bankacılık verileri geçici bilançolardan derlendiğinden dolayı, Bankamız söz konusu mali verilerin doğruluğunu garanti etmemekte ve tamamen bilgi amaçlı yayınlanan bu verilerle ilgili hiçbir sorumluluk üstlenmemektedir. Ayrıca Bankamız, söz konusu verilerde önceden haber vermeden kısmen veya tamamen değişiklik/düzeltilme yapma hakkını saklı tutmaktadır. Bu nedenle, Bülten'de yer alan dönemsel bir bilgi, önceki veya sonraki bültenlerde çeşitli sebeplerle meydana gelecek güncellemeler sonucunda değişikliğe uğrayabilir.

Bankacılık Sektörü Parasal Verileri

Sektöre ait parasal büyüklükler, bankaların KKTCC Merkez Bankası'na göndermiş oldukları geçici bilançolardan derlenmiştir. Söz konusu bilançolar her

